

งานกระทรวงศึกษาธิการ กับลูกสามล้านคน

ริสาจำได้ ตอนที่ประกาศว่าเดดดีเป็นรัฐมนตรีครั้งแรก ในรัฐบาลเกรียงศักดิ์ 3 (รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ) รู้สึกแปลกๆ ว่าพอเราจากเคยเป็นอาจารย์ เป็นนักวางแผน ครั้งนี้จะมาเป็นรัฐมนตรี รู้สึกว่าเป็นเรื่องห่างตัวเรามาก เพื่อนๆ อาจารย์ที่โรงเรียนสาธิตจุฬาฯ มาทักกันหมด แต่ตอนแรกก็ไม่รู้สึกแปลกอะไรเดดดีมาบอกพวกเราว่า จากนั้นไปเดดดีไม่ได้มีลูกแค่สามคนแล้วนะ แต่มีลูกสามล้านคนที่ต้องดูแล และจะพยายามทำให้ทุกคนมีโอกาสได้เรียน

ผมมีโอกาสได้ร่วมงานใกล้ชิดกับ ดร.ลีปปนนท์ เกตุทัต ตั้งแต่ พ.ศ. 2522 สมัยรัฐบาลท่านพลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ ซึ่งผมอยู่ในตำแหน่งรองเลขาธิการนายกรัฐมนตรี และดร.ลีปปนนท์ ฯ เข้ามาร่วมงานในตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ จากนั้น เมื่อผมได้เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ก็ได้มีโอกาสร่วมมือกับท่านในฐานะกรรมการ สวทช. โดยที่ท่านเป็นเสาหลักของวงการวิทยาศาสตร์ของชาติ ผมได้มีโอกาสเสนอท่านเป็นกรรมการวิทยาศาสตร์แห่งชาติด้วย

ดร.ลีปปนนท์ ฯ เป็นบุคคลที่ผมเคารพนับถืออย่างยิ่งในความสามารถทั้งทางด้านวิชาการและการบริหาร อีกทั้งมีความแน่วแน่ มั่นคง รู้จริง รู้ลึก ในเรื่องที่ได้รับมอบหมายแบบรวบยอด ที่สำคัญคือมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มีคุณธรรมสูง ไม่หวั่นไหวในโลกธรรมใดๆ มีความหวังดีต่อสังคมและชาติบ้านเมืองเป็นที่ตั้ง

ไม่น่าประหลาดใจเลยที่ท่านเคยได้รับความไว้วางใจจากนายกรัฐมนตรี พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งด้วยชื่อเสียงเกียรติภูมิและความสามารถของท่าน อาจกล่าวได้ว่าท่านเป็น “เสมาหนึ่ง” ที่นักวิชาการ สื่อมวลชนและคนทั่วไปยอมรับมากที่สุด มีข้อวิพากษ์น้อยที่สุดก็ว่าได้

แม้ในเวลาต่อมา ท่านจะได้รับแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรีกระทรวงอุตสาหกรรม และได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้บุกเบิกอุตสาหกรรมปิโตรเคมีของประเทศไทย แต่ตลอดชีวิตอันมีค่าและยาวนานของท่าน ผมคิดว่าคุณค่าที่โดดเด่นเห็นประจักษ์ชัดที่สุด คือความเป็น “นักการศึกษา” ของท่าน

นอกจากท่านจะเคยเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ท่านยังได้รับตำแหน่งที่มีความสำคัญต่อการศึกษาของชาติอีกมากมาย เช่น เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ประธานกรรมการบริหารสภาวิจัยแห่งชาติ ประธานกรรมการกองทุนสนับสนุนการวิจัย ประธานกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นต้น

ด้วยความยกย่องนับถือในความเป็นปราชญ์ด้านการศึกษาผู้มีวิสัยทัศน์อันกว้างไกล และความที่ตัวผมเองก็ใส่ใจในการพัฒนาการศึกษา ชีวิตของผมเองจึงมีความผูกพันกับท่านอาจารย์ลีปปนนท์ สืบเนื่องมายาวนานกว่า 20 ปี ยังจำได้ดีว่า เริ่มราวปี 2527 - 2528 เมื่อคุณพ่อผมและตัวผมเองมีแนวคิดที่จะจัดตั้งมหาวิทยาลัยเอกชน เพื่อช่วยเสริมส่วนขาดของภาครัฐ จึงไปปรึกษาหารือ เล่าให้ท่านฟังในฐานะที่ท่านมีประสบการณ์ในการจัดตั้งมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต อันเป็นมหาวิทยาลัยเอกชนที่มีชื่อเสียงมานานปี

ด้วยน้ำใจไมตรีจิต ท่านไม่เพียงให้ข้อคิดเห็นอันมีค่าเท่านั้น หากยังแสดงความจำนงที่จะให้ความช่วยเหลือมหาวิทยาลัยเอกชนที่กำลังจะก่อตั้งใหม่อย่างกระตือรือร้น จนกระทั่งเราบรรลุความสำเร็จในการก่อตั้ง “วิทยาลัยรังสิต” และผมดำรงตำแหน่ง “อธิการ” คนแรก ผมมีความภาคภูมิใจทุกครั้งที่เราได้ก่อตั้ง ตั้งแต่เปิดดำเนินการในปี 2529 จนกลายเป็นมหาวิทยาลัยรังสิต อย่างเต็มภาคภูมิในปัจจุบัน เราโชคดีที่ได้มีท่าน ดร.ลีปปนนท์ เกตุทัต เป็นกรรมการสภามหาวิทยาลัย ตั้งแต่สมัยแรกจนถึงวาระสุดท้ายของชีวิต

ตลอดระยะเวลาดังกล่าว ท่านเป็นที่ยอมรับนับถือ เป็นความภาคภูมิใจ และเป็นเกียรติแก่มหาวิทยาลัยรังสิตอย่างสูงส่ง ผมถือเป็นวาสนาที่เรามีท่านเป็นแสงสว่างส่องทาง ช่วยให้เราได้เติบโตอย่างมีคุณภาพตราบถึงปัจจุบัน

อย่างไรก็ดี คุณูปการที่ท่านมีต่อเราอาจเปรียบเสมือนน้ำฝนหยดน้อยเมื่อเทียบกับสายธารที่ท่านรินหล่อเลี้ยงระบบการศึกษาของชาติ ก่อให้เกิดการปฏิรูปสู่ทิศทางการพัฒนาประเทศที่ปรับเปลี่ยนมิติจากการเน้นหนักที่การพัฒนาเศรษฐกิจไปสู่มิติของการพัฒนาการศึกษา สิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิต

เราทุกคนจะยังรำลึกถึงท่าน ทั้งในฐานะของนักการศึกษา ปราชญ์ของสังคม และครูของแผ่นดิน

ดร.อาทิตย์ อุไรรัตน์

ต่อมา เดดดีก็ได้รับความไว้วางใจให้ร่วมงานเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ในสมัยรัฐบาล พลเอกเปรม ติณสูลานนท์

โดยคำแนะนำของเพื่อนหลายคน ให้ผมเชิญคุณลีปปนนท์มาเป็นรัฐมนตรีในรัฐบาล ขณะนั้น ผมยังรู้จักคุณลีปปนนท์เป็นการส่วนตัวน้อยมาก แต่ได้ทราบชื่อเสียงในฐานะนักวิชาการด้านการศึกษาและวิทยาศาสตร์มานานแล้ว เมื่อมาทำงานด้วยกัน ก็เริ่มรู้จักกันมากขึ้นทุกที

เราทำงานร่วมกันหลายปี และในที่สุด ผมก็บอกกับรัฐมนตรีร่วมรัฐบาล ข้าราชการหลายคน และภาคเอกชนหลายองค์กรว่า ผมโชคดีมาก คนไทยโชคดีมาก ที่ได้คนอย่างคุณสิปปนนท์มาเป็นรัฐมนตรี ผมยืนยันได้ว่า คุณสิปปนนท์เป็นคนดีมาก ซื่อสัตย์ สุจริต มีคุณธรรม มีความรู้ความสามารถสูงเด่น ขยันขันแข็ง และมุ่งมั่นเพื่อความสำเร็จของงานเสมอ เป็นสุภาพบุรุษที่หาได้ยากยิ่งคนหนึ่งทีเดียว

ผมคิดว่า ครอบครัวของคุณสิปปนนท์จะภูมิใจมากที่มีคุณสิปปนนท์ เป็นสมาชิกคนหนึ่งของครอบครัว ผมเชื่อเสมอว่า คนที่ประกอบกรรมดีเมื่อยังมีชีวิตอยู่ จะได้ขึ้นสวรรค์เมื่อตาย ขอให้คุณสิปปนนท์มีความสุขบนสวรรค์
พลเอกเปรม ติณสูลานนท์
ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษ

ในช่วงนี้ ริสาได้ติดตามแดดดีไปออกงานหลายครั้ง เช่น การทำบุญวันปีใหม่ที่สนามหลวงและที่สนามกีฬาแห่งชาติ พิธีเปิดงานหนังสือแห่งชาติสมัยที่ยังมีงานที่ซ่างๆ ครูสภา และงานเรือยาวชน

เรายังได้ติดตามแดดดีไปเยี่ยมโรงเรียนในต่างจังหวัด ซึ่งในหลายพื้นที่จัดการต้อนรับมีอาหารเลี้ยง บางครั้งก็เป็นอาหารที่เราชอบ บางครั้งก็เป็นอาหารที่เราไม่เคยทาน แดดดีได้สอนพวกเราไว้เสมอว่า “อย่าบอกใครว่าชอบทานอะไร” เนื่องจากหม่อมหลวงปิ่นได้เล่าให้แดดดีฟังว่า เคยไปตรวจเยี่ยมราชการต่างจังหวัดและกล่าวชมว่า “แกงเลียงอร่อยชอบมาก” จากนั้นมา หม่อมหลวงปิ่นได้ทานแต่แกงเลียงในทุกพื้นที่ที่ไปตรวจเยี่ยม

นอกจากนี้ แดดดียังสอนมารยาทในการเข้าสังคม ซึ่งเป็นหลักที่ริสาได้ใช้เมื่อทำงานติดต่อกับต่างประเทศ คือเมื่อเห็นอาหารที่เราไม่เคยทาน แล้วเจ้าภาพส่งให้ชิม ให้ตักกินหน่อย แล้วต้องทานอย่างน้อย 3 คำ เพื่อยืนยันว่าอาหารอร่อย คำแรกเป็นการชิมแล้วต้องไม่ลิ้มชมว่า “อร่อย” หรือ “น่าสนใจ” คำที่สองเพื่อยืนยัน คำที่สามเพื่อไม่ให้เจ้าภาพกลางแคลงใจ แต่ถ้าอร่อยจริงๆ อย่าลืมตักเพิ่ม ฮา

ผมรู้จัก ดร.สิปปนนท์ ๗ มากกว่า 50 ปีแล้ว ตั้งแต่เมื่อครั้งที่ ดร.สิปปนนท์ฯ เรียนหนังสืออยู่ที่ฮาร์วาร์ดและผมเรียนอยู่ที่ MIT เมื่อจบการศึกษาต่างคนต่างกลับมาเมืองไทย เราก็ยังพบปะกันอยู่เสมอ และยังเป็นกรรมการในคณะกรรมการระดับชาติร่วมกันหลายคนะ ถึงแม้ ดร.สิปปนนท์ฯ จะเป็นเพื่อนรุ่นน้องของผม แต่ผมก็มีความเคารพรัก ดร.สิปปนนท์ฯ เป็นอย่างยิ่ง เคารพในความซื่อสัตย์สุจริต

ศาสตราจารย์ ดร.สิปปนนท์ เกตุทัต

เคารพในความเป็นแบบอย่างที่ดียอมรับนับถือมากเป็นพิเศษก็คือ การมองการณ์ไกล การเป็นตัวจักรสำคัญในการปรับเปลี่ยนระบบการศึกษาของประเทศไทยจากระบบเดิมที่เน้นให้ครูเป็นผู้สอน ไปสู่ระบบใหม่ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งสร้างคุณประโยชน์ให้กับประเทศชาติอย่างมหาศาลทั้งในปัจจุบันและอนาคตอันยาวไกล

แม้ ดร.สิปปนนท์ฯ จะจากพวกเราไปแล้ว ผมขอปวารณาตนที่จะสืบสานปณิธานของ ดร.สิปปนนท์ฯ ไปจนถึงที่สุดแห่งชีวิต ในอันที่จะพัฒนาเด็กไทยให้สู้ได้กับคนในประเทศที่พัฒนาแล้วในโลกยุคโลกาภิวัตน์

พารณ อิศรเสนา ณ อยุธยา

ช่วงที่แดดดีเป็นรัฐมนตรีฯ ศึกษา มีงานยุ่งมาก แต่เรามีวัน/เวลาของครอบครัว นั่นคือเช้าวันอาทิตย์ หลังกลับจากโบสถ์และอาหารเช้าทุกคนในบ้านจะนั่งอยู่ห้องเดียวกัน เปิดเพลงบ้าง แต่ไม่มีใครคุยกันเลย ต่างคนก็อ่านหนังสือของตัวเอง แดดดีมักจะทำหนังสือพิมพ์ตามด้วยรายสัปดาห์ รายปักษ์ และหนังสือรายเดือน ที่บ้านเราอ่านหนังสือเยอะมาก บางฉบับยังคงรับถึงปัจจุบันก็มีมติชนรายวัน, สยามรัฐรายวัน, The Nation, มติชนสุดสัปดาห์, สยามรัฐรายสัปดาห์, Times, Asia Week, The Economist, National Geographic, Scientific American, etc. ที่น่าประหลาดคือบ้านเราไม่มีหนังสือผู้หญิงเลย พอริสาเริ่มทำงานจึงรับแพรวอยู่ระยะหนึ่ง หากอยากอ่านหนังสืออื่นๆ เราจะไปอ่านบ้านอื่นๆ เช่น อ่านสกุลไทยที่บ้านป่าจิว พอเวลาปิดเทอมเราทุกคน โทนี่ รินา ริสา อ่านกันแต่หนังสือนิทาน นิยาย กำลังภายในจีน เพชรพระอุมา (ยืมป่าจิว) ริส้ามักจะยืมหนังสือจากป้านา (พี่สาวคนโตของแดดดี) พวกนิยายไทยๆ มาอ่านโดยยืมสัปดาห์ละ 10-20 เล่ม แล้วอ่านตะลุยทั้งกลางวันกลางคืน บางทีแดดดีเข้ามาเตือนให้นอนได้แล้วซึ่งเป็นเวลาที่ดีสามกว่าๆ

หลังจากการเป็นรัฐมนตรีช่วยและรัฐมนตรีสามสมัยแล้ว แดดดีก็กลับมาเป็นอาจารย์ที่ภาควิชาฟิสิกส์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทำให้เรามีโอกาสกลับบ้านพร้อมแดดดีอีกครั้ง คือหลังเลิกเรียนแล้วเราจะเดินมุดอุโมงค์ลอดใต้ถนนพญาไทจากฝั่งนิติศาสตร์ไปฝั่งวิทยาศาสตร์ เดินไปที่ห้องพักอาจารย์หรือห้องทำงานแดดดี ซึ่งแดดดีบอกพวกเราเสมอว่าได้กลับมาทำงานห้องเดิมที่เคยทำตอนกลับมาจากอเมริกาใหม่ๆ เป็นห้องที่มองเห็นภาควิชาเคมี ที่หน้าต่างนั้นแดดดีแอบมองมามักก่อนที่จะตกลงใจกัน ทำให้ทุกครั้งที่ได้มีโอกาสไปห้องนั้นเราจะรู้สึกขอบคุณโชคชะตาที่พาให้แดดดีและมามีมาเจอกัน ริสาเพิ่งมาทราบทีหลังว่ามีผู้ใหญ่หลายท่านเป็นห่วง และถามแดดดีว่า “...สิปปนนท์ คุณแน่ใจหรือว่าคุณจะสามารถกลับมาทำงานที่จุฬาฯ ได้จริงๆ หลังจากการเป็นรัฐมนตรีมาหลายสมัย...” ซึ่งแดดดีก็ยืนยันว่าไม่มีปัญหาอะไร

22 กรกฎาคม 2475 - 16 กรกฎาคม 2549

ลุงจืดเป็นเหมือนคุณพ่อคนที่สองของป๊วย เพราะป๊วยได้มีโอกาสมาอยู่บ้านลุงจืดตอนเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย 2 ปี ช่วงที่คุณพ่อย้ายจากเชียงใหม่เข้ากรุงเทพฯ และบ้านยังสร้างไม่เสร็จ ก่อนหน้านั้นป๊วยได้มากรุงเทพฯ กับคุณพ่อคุณแม่ทุกๆ ปิดเทอม ป๊วยชอบไปเล่นกับ โทนี่ รินา ริสา เพราะมีของเล่นแปลก ๆ ที่เด็กบ้านอื่นไม่มีเล่นกัน เช่น วอลท์ก็ทอล์กก็ ที่ใช้เล่นซ่อนหา โดยคนซ่อนจะเป็นพวกเราลูกหลานพร้อมเพื่อนๆ ซึ่งจะวิ่งไปซ่อนตามบ้านญาติๆ ที่อยู่บริเวณเดียวกันหลายหลัง คนหาต้องมียี่ถึง 2 คน และมีวอลท์ก็ทอล์กก็ เป็นอุปกรณ์สื่อสารกันว่าหาใครพบแล้วบ้าง เกมส์หนึ่งเล่นกันอยู่นานกว่าจะหากันครบ นอกจากนี้ก็มีชุดผีที่เป็นชุดดำทั้งชุดตั้งแต่คอถึงเท้า แล้วพิมพ์ลายด้านนอกเป็นโครงกระดูก ใส่หน้ากากหลอกกันและถ่ายรูปเล่น

บ้านเก่า 2 ชั้นของลุงจืดเคยถูกใช้เป็นโรงละครของพวกเราที่คิดเรื่องแสดงกันเอง โดยมีครอบครัวคุณลุงคุณป้าญาติ พี่น้อง เป็นผู้ชมจำเป็นช่วงหลังอาหารค่ำ ห้องทำงานลุงจืดพร้อมโซฟาเคยถูกใช้เป็นห้องเล่นของเราตอนปิดเทอม พอปิดห้องเปิดแอร์ พวกเรา 6 - 7 คนก็ใช้เล่นซ่อนหาปิดตา ใต้โต๊ะ ใต้โซฟา ในซอกตู้หนังสือ ก็เป็นที่ซ่อนได้ บางทีก็แบ่งพวกสู้กันโดยใช้หมอนอิงขว้างใส่กัน พอใกล้ถึงเวลา 5 โมงเย็นก็ต้องรีบจัดทุกอย่างให้อยู่ในสภาพเดิม เพราะกลัวโดนดู พอเพื่อนโทนี่กลับไปหมดแล้วก็เหลือพวกเรา 4 คน ที่ต้องรับผิดชอบเฉลี่ยกันไปเวลาเก็บของให้เข้าที่เหมือนเดิม ทุก 2 - 3 อาทิตย์ก็จะช่วยกันล้างตู้ปลาที่อยู่ด้านนอกผนังห้องทำงาน ป๊วยชอบห้องทำงานของลุงจืดตรงที่ด้านหนึ่งเป็นกระจกมองออกไปเห็นตู้ปลาสวยๆ ได้

ป๊วยมาเล่นไฟปริศน์และไฟชนิดอื่น ๆ เป็นที่ที่บ้านนี้ เพราะทุกเย็นหลังรับประทานอาหารเสร็จ จะเดินเล่นย่อยอาหารและคุยกันที่ถนนในบริเวณบ้าน แล้วลุงจืดกับ Mommy ก็จะมาชวนลูก ๆ เข้าห้องนอน ถ้าร้อนก็จะเปิดแอร์ ดูข่าวจบแล้วจะเล่นเกมหรือเล่นไพ่กัน (การบ้านทำเสร็จมาจากโรงเรียนแล้ว) ลุงจืดจะสอนเทคนิคการเล่นไฟปริศน์ให้พวกเรา ทั้งวิธีเลือก Lead ไฟ การจำไฟ การสื่อสารระหว่าง Partner ซึ่งนั่งอยู่ฝั่งตรงข้าม บางทีเล่นไม่ระวังก็โดนบ่นบ้าง ทำให้ตั้งใจขึ้นในเกมส์ถัดไป

หลานป๊วย- อัจฉริยา เกตุทัต

คืนสู่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย บ้านใหม่ที่เชียงใหม่

ด้วยความที่รินาเป็นคนเรียนไม่เก่ง ก็เลยถามแดดดีถึงความคาดหวังว่าอยากให้ลูกๆ เป็นอะไร แดดดีบอกว่าอยากเป็นอะไรก็ได้ ทำอะไรก็ได้แต่ขอให้ “เป็นคนดี” ก็แล้วกัน รินาถามว่าอยากให้ลูกเรียนจบเป็นดอกเตอร์หรือเปล่า (ตอนนั้นยังอยู่ ม.3 กะว่าจะไม่เรียนแล้ว จะไปเรียน ปวช. ปวส. อยากปลูกต้นไม้ อยากเรียนเกษตร จะไปเรียนวิทยาลัยเกษตร) แดดดีบอกว่าเงินทองบ้านเราก็มีไม่เยอะ (ตอนนั้นยังไม่เยอะ) มีสิ่งเดียวที่พ่อแม่ให้ได้ก็คือการศึกษา อยากได้เท่าไรก็เอาไป เงินทองใช้ไปเดี๋ยวก็หมด แต่การศึกษาให้ไปแล้วมันจะไม่หมด มันจะทวีคูณขึ้นไป รินาจึงยอมทนเรียนต่อไป พอจบ ม.6 ก็กะว่าจะไม่เอาแล้วจะออกไปทำงานแล้ว แดดดีก็บอกว่าอยากเรียนเกษตรหรือ พื้นฐานของเกษตรคือวิทยาศาสตร์ อยากเรียนเกษตรให้รู้เรื่องก็ต้องเรียนวิทยาศาสตร์ ตอนจะเอ็นทรานซ์ เพื่อนๆ เขาก็เลือกกันแต่จุฬาฯ มหิดล ด้วยความที่รินาไม่รู้ว่าพ่อเราเป็นใคร รู้แต่ว่าเคยเป็นอาจารย์จุฬาฯ เข้าไปจุฬาฯ ใดๆ ก็รู้จัก ไปไหนๆ ก็มีแต่คนรู้จัก รินายอยากไปที่ที่ไม่มีใครรู้จักว่าเราเป็นใคร เป็นลูกของใคร จะได้ทำอะไรก็ได้ที่อยากทำ ไม่ต้องกลัวเสียชื่อเสียงของแดดดีมีมา ก็เลยเลือกเรียนวิทยาศาสตร์ (เพราะอยากเรียนเกษตร) ที่เชียงใหม่ (เพราะเข้าใจว่าคงไม่มีใครรู้จักแดดดี) ตอนไปเรียนเชียงใหม่ เราก็เรียนไปเล่นไป ไม่เคยจะเครียด สนุกสนานกับการตีหัวให้เพื่อน เพราะตัวเองไม่ค่อยรู้เรื่อง พอตีหัวให้เพื่อนทำให้ตัวเองรู้เรื่องมากขึ้น มันก็เลยเรียนได้ดีขึ้นไปเอง

ตอนไปอยู่ มช. ปี1 เพื่อนๆ รินามีมอเตอร์ไซด์ขี่กันก็เลยขอบ้าง แดดดีบอกว่าไม่ให้หรอกมอเตอร์ไซด์มันอันตราย แต่จะให้รถยนต์ขับ ด้วยความที่ถูกสอนมาตั้งแต่เด็กว่าให้รู้จักประหยัด ไม่ให้ใช้ของเกินตัว เราก็เลยไม่เอา ก็เลยเก็บเงินซื้อเสือหมอบแทน ซึ่งก็เป็นข้ออ้างที่ดีอีกอันหนึ่งเวลาไปเรียนว่าใส่กระโปรงแล้วขี่จักรยานเสือหมอบไม่ได้ เลยต้องไปใส่กางเกงไปเรียน อยู่ไกลถึงเชียงใหม่ นึกว่าไม่มีใครรู้จักแดดดี เราคิดผิดไปแล้ว เราช่างเป็นเด็กที่ไม่รู้เอาเสียเลยว่าพ่อเรานี่ใครๆ ก็รู้จัก เราคิดแต่ว่าพ่อเราก็คือพ่อเรา ขำราชาการธรรมดาๆ คนหนึ่งที่ปฏิบัติงานไปตามปกติ ทำงานของตนเองให้ดีที่สุด ไม่โกงไม่กินไม่คอร์รัปชั่น หาว่าที่ไหนๆ เขาก็รู้จักอาจารย์สิปปนนท์

พอโตขึ้นเริ่มฉลาดขึ้น รู้ว่าพ่อเราโด่งดัง ใครๆ ก็รู้จัก ทำให้คิดว่า ไม่ว่าจะทำอะไรต้องทำให้ดีที่สุด จะได้ไม่เสียชื่อพ่อ พ่อจะได้ไม่อายเขา จากที่เคยเรียนๆ

เล่นๆ ก็ตั้งใจเรียนมากขึ้น ตอนนี้คณะวิทยาศาสตร์ มข. เด็กปี 1 เข้าเรียนเป็น คณะวิทยาศาสตร์ จบปี 1 จึงแยกสาขาวิชาเอก ตอนเข้าวิทย์ใหม่ๆ ก็คิดว่าจะเรียนฟิสิกส์ จะได้เหมือนแดดดี เรียนๆไป ก็ชักจะคิดว่าเราคงต้องเรียนไม่ไหวแน่มันยากจัด ตอนนั้นพวกเก่งๆ วิทย์จะเลือกเรียนเคมีกันหมด เรากลัวจะเรียนไม่ไหวกับเขาอีก แล้วก็เรียนเคมีก็กลัวแดดดีจะน้อยใจ จะเลือกเรียนฟิสิกส์ก็กลัวมามีจะน้อยใจ ก็เลยเลือกเรียนชีววิทยาเลย แดดดีก็บอกว่าดีมาก เพราะอีกไม่กี่ปีข้างหน้า Biotechnology และ Bioinformatics จะต้องดังมาก เรียนทางชีววะนี้แหละดีแล้ว ตอนนั้น (ปี 2527) เราฟังแล้วก็ไม่เห็นเข้าใจอะไรเลย มันจะดังไปได้อย่างไร ยุคนี้นี้ (2527) เป็นยุคของเคมี

ตั้งแต่สมัยเป็นเด็ก เรามักจะไปเที่ยวเชียงใหม่เนื่องจากอาบิดทำงานอยู่ที่ สถาบันทดลองยาสูบแม่โจ้ สันทราย เชียงใหม่ เราไปพักที่บ้านอาบิดที่อยู่ในสถานิ ทดลองยาสูบ บางครั้งก็พักที่บ้านรับรอง ซึ่งเป็นเรือนใต้ถุนสูงแบบโบราณ ที่ เชียงใหม่อากาศดีมาก ที่เชียงใหม่เราพากันขี่จักรยานไปในไร่ยาสูบ เลียบริมคลองชลประทาน แล้วไปตลาด มีชีวิตสนุกสนานไม่เร่งรีบ ทำให้แดดดีและมามีมีฝัน ร่วมกันว่าจะเกษียณตัวเองแล้วไปเขียนหนังสือ จะกลับไปสอนแบบเป็นอาจารย์ พิเศษ และย้ายจากกรุงเทพมหานครไปอยู่เชียงใหม่ เมื่อก่อนเวลาไปแม่โจ้ ใช้เวลา จากในเมืองเกือบชั่วโมง ทำให้เรารู้สึกว่าไกลมาก เพราะต้องขับไปทางหลวงสายเก่า คือเชียงใหม่ สันทราย แม่โจ้ พร้าว ปัจจุบันใกล้มากเมื่อตัดทางหลวงสายใหม่ เชียงใหม่-แม่โจ้และตัวเมืองก็ขยายออกมามาก

จำไม่ได้ว่าแดดดีซื้อที่ดินนี้เมื่อไหร่ แต่รู้ว่าซื้อมาประมาณ 21ไร่ ไร่ละหมื่น ต่อมาช่วงเงินผันแดดดีได้บริจาคที่ดินทำเป็นทางสาธารณประโยชน์ คือซอย ด้านข้างที่เรานั้นเอง เลยทำให้ที่เหลือแค่ 18 ไร่ ประมาณปี 2527 ภายหลังออกจากการเป็นรัฐมนตรีศึกษาเมื่อกลับไปอยู่จุฬาฯ ฝันก็เริ่มเป็นรูปเป็นร่าง ท่านอาจารย์ สันธยามอบหมายให้ลูกศิษย์มาเป็นผู้ดูแลการออกแบบและการก่อสร้าง ความ ต้องการของแต่ละคนได้ถูกต่อเติมสานฝันกันมา เนื่องจากบ้านเศรษฐีรินั้น มามี กับแดดดีสร้างเป็นหลังและต่อเติมน้อยใหญ่รวมแล้ว 5-6 ครั้ง กว่าจะได้แบบบ้าน ซึ่งลงตัวเป็นเรือนไทยประยุกต์ ใต้ถุนสูง มีห้องทำงานด้านล่าง มีครัวไทย มีสวน คนเฝ้าบ้านและแม่บ้าน ด้านบนมีสามห้องนอน ห้องรับแขกทานข้าว และครัวฝรั่ง บริเวณโถงเชื่อมเรือนแต่ละหลังเป็นที่นั่งเล่น ที่สำคัญที่สุดเราทำห้องน้ำหลายห้อง จะได้ไม่ต้องเกิดการรอคิวกัน พอเริ่มสร้างบ้าน แดดดีก็รับงานใหม่ ซึ่งทำทนายชีวิต เป็นอย่างมากคือ งานก่อตั้งบริษัทปิโตรเคมีแห่งชาติ จำกัด (ชื่อในขณะนั้น) ช่วง ก่อสร้างบ้านเราประกอบด้วยแดดดี มามี ริสา จะขึ้นไปเชียงใหม่กันบ่อย ทั้งดูบ้าน ที่กำลังสร้างและเยี่ยมรินาที่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เมื่อบ้านสร้างเสร็จ รินาก็ยังอยู่ หอที่ในมหาวิทยาลัยเหมือนเดิม เพราะแดดดีไม่อยากให้รินาต้องซื้อมอเตอร์ไซด์ไป กลับร่วม 30 กม.ทุกวัน (รินาไม่ยอมขับรถ) แต่รินาก็ได้ใช้บ้านเป็นที่สังสรรค์ เพื่อนๆ ในวันสุดสัปดาห์บ้าง เราไปพักที่บ้านปีละ 1-2 ครั้ง มามีกับแดดดีพยายาม ที่จะไปให้บ่อยขึ้น แต่ด้วยการงานและอื่นๆ ทำให้บางปีได้ไปเพียงแค่ครั้งเดียว

และไม่กี่วัน เราเคยคิดจะทำบุญบ้านกัน แต่แล้วจนถึงทุกวันนี้ บ้านเชียงใหม่ก็ยัง ไม่ได้ทำบุญแม้สร้างเสร็จมากกว่า 20 ปีและยังรอให้แดดดี มามีไปพักอาศัย

ได้พบกันอีกเป็นครั้งคราวเมื่อกลับมาอยู่เมืองไทยแล้ว และพี่จี๊ดได้ขึ้นไป เชียงใหม่อยากได้ที่ดินปลูกบ้านอยู่ใกล้ๆ แม่โจ้ที่พี่ดอย จนไปพบที่แปลงหนึ่งใกล้ แม่โจ้ เป็นที่ทำนาประมาณ 17 ไร่ บัดได้เจรจากับเจ้าของอยู่หลายครั้ง จนเจ้าของ “น้ำดี” เต็มใจขายให้ เพราะเขายังมีเหลืออยู่อีกแปลงหนึ่งฝั่งตรงข้าม โดยมีถนน สันทราย - พร้าว คั่นกลาง

หลังจากซื้อที่ดินแล้วบิดเป็นคนดูแล และยังให้ “น้ำดี” เซ่าที่ทำนาต่อไป พี่จี๊ดจะแบ่งขายที่ด้านหน้าติดถนนให้บิดทำสวนดอกไม้ - ต้นไม้ขาย และพี่จี๊ด จะอยู่ข้างหลังที่ติดคลองชลประทาน อยู่เฉยๆ เขียนหนังสือ และเป็นอาจารย์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่มีเพื่อนอยู่หลายคน ที่จำได้ก็มี ศ.ดร. ภานี เขียววานิช ซึ่งเป็นเพื่อนที่สอบได้ทุนไปเรียนต่อที่สหรัฐอเมริกาพร้อมพี่จี๊ดเมื่อสมัยเด็ก

แต่แล้วเหตุการณ์เปลี่ยนไปเมื่อพี่จี๊ดไปเป็นรัฐมนตรี และบิดถูกย้ายเข้า กรุงเทพฯ ไปทำงานหน้าที่ใหม่ ต้องเดินทางบ่อย ไม่ค่อยได้อยู่บ้านเท่าไร โครงการ ทำสวนดอกไม้ต้องล้มเลิกไป พี่จี๊ดก็เจริญเติบโตทางการงานไปเรื่อยๆ จนไม่มี โอกาสกลับไปสอนที่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ตามที่ตั้งใจไว้ แต่ก็ยังได้ปลูก บ้านทรงไทยหลังใหญ่ตามที่ตั้งใจไว้ และขึ้นไปพักผ่อนบ้างเป็นครั้งคราว

จนกระทั่งเกษียณเมื่ออายุ 63 ปี บิดเลิกทำงานทุกอย่าง นอกจากงานบ้าน ตัดหญ้า ปลูกต้นไม้ และออกกำลังกาย แต่พี่จี๊ดก็ยังทำงานต่อ ทำงานรับใช้ แผ่นดินไทย รวมทั้งเป็นกรรมการต่างๆ ของมหาวิทยาลัย และสมาคมต่างๆ มีแต่ งานเต็มไปหมด จนวาระสุดท้ายของชีวิต

บิด - อุทิศ เกตุทัต

ปี 2527 หลายคนแปลกใจและถามว่า ทำไมริส้าย้ายจากโรงเรียนสาธิต จุฬาลงกรณ์ มาอยู่โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย ตอนที่ตัดสินใจจะย้ายโรงเรียน ริสาก็มีหลายเหตุผล (เหตุผลของเด็กอายุ 15 ปี ในปี 2527) ริสาไปสมัครและสอบด้วย ตนเอง จนถึงประกาศผลและตัดสินใจย้ายโรงเรียนก็ไปบอกแดดดี ซึ่งแดดดีก็ถาม เหตุผลและบอกว่า “การตัดสินใจของริสาคั้งนี้จะกระทบต่ออนาคตของริสาดลออกไป จะยอมรับได้หรือไม่ และจากนี้ไม่ว่าอะไรจะเกิดขึ้นให้ถือว่าเกิดจากการตัดสินใจ ครั้งนี้” ซึ่งริสารู้สึกภูมิใจว่าแดดดีไม่ห้ามเหมือนที่พ่อแม่อื่นๆ อาจจะทำ แต่รับฟัง และให้แนวทางชี้แจงข้อดีข้อเสีย และให้ตัดสินใจเอง แต่ริสาคิดว่าแดดดีแอบภูมิใจ เล็กๆ ว่า ลูกของตัวเองยังเชื่อมั่นในโรงเรียนที่อยู่ได้กระทรวงศึกษา ที่แดดดีเคย พยายามปฏิรูปการศึกษาและบริหาร และแดดดีมักบอกคนอื่น (ที่มาฝากลูกเข้า โรงเรียนสาธิต หรือโรงเรียนรัฐบาล) อย่างภูมิใจว่า “ลูกผมเรียนโรงเรียนรัฐบาล และสอบเข้าได้เอง”

NPC

บริษัท ปิโตรเคมีแห่งชาติ

ผมได้มีโอกาสร่วมงานใกล้ชิดกับ อาจารย์ ดร.สิปปนนท์ เกตุทัต เป็นครั้งแรกเมื่อ ปตท. จัดตั้งบริษัท ปิโตรเคมีแห่งชาติ (NPC) ขึ้น ท่านประธานกรรมการ ปตท. ให้เรียนเชิญ ท่านอาจารย์สิปปนนท์มาเป็นกรรมการผู้จัดการใหญ่ คนแรกของ NPC ขณะนั้นผมเข้าใจว่าท่านอาจารย์กำลังเดินทางอยู่ในสหรัฐอเมริกา และอยู่ในระหว่างการพิจารณาจะไปทำงานในองค์กรระหว่างประเทศแห่งหนึ่งในอเมริกา หลังจากที่ท่านได้ทำงานรับราชการในเมืองไทย รับใช้ประเทศชาติมายาวนาน และประสบความสำเร็จอย่างดียิ่งเยี่ยม ในที่สุดท่านอาจารย์ก็ตัดสินใจรับเชิญ และกลับมาทำงานเพื่อชาติบ้านเมืองอีกครั้งหนึ่ง ท่านช่วยจัดตั้งและบริหารจัดการ วางรากฐานโครงสร้าง NPC จนประสบความสำเร็จอย่างดีเป็นบริษัทชั้นนำในอุตสาหกรรมปิโตรเคมีของไทย จวบจนทุกวันนี้

ดร.ทองฉัตร หงส์ลดารมภ์

ท่านอาจารย์ ดร. สิปปนนท์ เกตุทัต ซึ่งพวกเราชาวเอ็นพีซี มักเรียกท่านว่า “อาจารย์ใหญ่” บ้าง หรือ “อาจารย์” บ้าง เป็นผู้จัดการใหญ่คนแรกของบริษัท ปิโตรเคมีแห่งชาติ จำกัด (มหาชน) ท่านได้ลาออกจากบริษัทฯ เมื่อได้รับโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม ในรัฐบาล ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี นายอานันท์ ปันยารชุน ต่อมาเมื่อพ้นจากตำแหน่งรัฐมนตรี ท่านก็ได้มาดำรงตำแหน่งประธานกรรมการบริษัท ปิโตรเคมีแห่งชาติ จำกัด (มหาชน) และที่ปรึกษาพิเศษของคณะกรรมการบริษัทฯ ต่อเนื่องมา ดังนั้น ชาวเอ็นพีซี จึงนับว่าโชคดีเป็นอย่างมาก ที่ได้มีโอกาสทำงานและเรียนรู้จาก “ครูต้นแบบ” ที่น่าภาคภูมิใจ

อุตสาหกรรมปิโตรเคมีของไทยเริ่มต้นอย่างเต็มรูปแบบเมื่อมีการจัดตั้งบริษัท ปิโตรเคมีแห่งชาติ จำกัด หรือ เอ็นพีซี เมื่อปี พ.ศ. 2527 เพื่อดำเนินงานโรงงานปิโตรเคมีขั้นต้นแห่งแรกของไทย ตามโครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก เอ็นพีซี ก่อกำเนิดและเติบโตด้วยความทุ่มเท เอาใจใส่ จาก “ท่านอาจารย์ใหญ่” ท่านได้พร่ำสอน ปลุกฝังความเป็น “คนเก่งและดี” แก่เราอย่างไม่เห็นแก่เหน็ดเหนื่อย ท่านได้วางแนวทางที่ดึงามในการใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า

และสอดคล้องกับวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ให้เราได้ยึดถือเป็นแบบอย่างที่ดีในการประกอบธุรกิจอุตสาหกรรม ที่นอกจากจะสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจแล้ว ต้องสร้างความสมดุลและคุณภาพชีวิตที่ดีให้แก่ผู้เกี่ยวข้องทุกหมู่เหล่า ท่านเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินงานด้วยความซื่อสัตย์ มีวินัย ให้เกียรติผู้ร่วมงาน ดำรงตนอย่างสมณะ “กินพอดี อยู่พอดี” และดำเนินธุรกิจอย่างเป็นธรรมต่อผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เป็นธรรมต่อประชาชนทุกหมู่เหล่า และเป็นธรรมต่อธรรมชาติสิ่งแวดล้อม

นับเป็นโชคดีของชาวเอ็นพีซีที่นอกจากได้เป็นลูกน้องที่ท่านดูแลเอาใจใส่ สนับสนุนให้เราได้ทำงานอย่างมีความสุขตลอดมาแล้ว ยังได้เป็นลูกศิษย์ที่ได้รับการถ่ายทอดวิธีคิดที่ลึกซึ้ง มีหลักการ เป็นระบบ และวิธีทำงานที่ละเอียดรอบคอบ ถูกต้องตามกฎระเบียบ เปี่ยมด้วยคุณธรรม และจริยธรรมอีกด้วย

เมื่อมองย้อนไปในอดีต เอ็นพีซี ได้รับการยอมรับว่าเป็น “ผู้นำทรัพยากรธรรมชาติสู่ประชาชนอย่างเป็นธรรม” และได้รับยกย่องว่าเป็นองค์กรที่ดี มีคุณค่าต่อสังคม ก็ด้วยการวางรากฐานแนวทางการดำเนินงานที่เหมาะสมจาก “ท่านอาจารย์” ของเรา การก่อตั้งเอ็นพีซีเป็นโรงโหล่ปิโตรเคมีแห่งแรกของไทย เป็นโรงงานทันสมัย ขนาดใหญ่ ใช้เงินลงทุนจำนวนมาก นับเป็นมิติใหม่ของการพัฒนาอุตสาหกรรมไทยในยุคนั้น ซึ่งต้องมั่นใจในความสำเร็จ เพราะจะส่งผลถึงการพัฒนาอุตสาหกรรมต่อเนื่องอีกจำนวนมาก

ความสำเร็จในการจัดตั้งเอ็นพีซี เกิดขึ้นได้ด้วยปัจจัยหลักคือ การได้กรรมการผู้จัดการใหญ่ที่เหมาะสม ซึ่ง **ฯพณฯ ดร. เชาว์วัน วัฒนศิริ องค์กรผู้ก่อตั้งและประธานคณะกรรมการ บริษัท ปิโตรเคมีแห่งชาติ จำกัด (มหาชน) คนแรก** ได้เล่าว่า

“ผมและสิปปนนท์รู้จักกันที่อเมริกา เขาเรียนที่ฮาร์วาร์ด ผมเรียนที่ MIT ภรรยาผมคุณหญิงไขศรีก็เรียนที่เรดคลิฟฟ์ สิปปนนท์เป็นคนน่ารักมาก เขารู้จักภรรยาผมมาก่อน และเป็นผู้แนะนำให้เรารู้จักกัน จึงคบกันอย่างสนิทสนมตลอดมา พอเรียนจบต่างก็มาทำงาน สิปปนนท์ไปอยู่ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ส่วนผมอยู่ที่การรถไฟแห่งประเทศไทย ต่อมาเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม เป็นองคมนตรี และเป็นประธานคณะกรรมการการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย

โดยที่ประเทศไทยเรามีก๊าซธรรมชาติ จึงมีนโยบายที่จะนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ใช้เป็นเชื้อเพลิงให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย และอีกส่วนหนึ่งนำมาใช้ให้เกิดคุณค่าทางปิโตรเคมี จึงตั้งเอ็นพีซีเป็น “ปิโตรเคมีแห่งชาติ” ขึ้น ซึ่งต้องหาผู้จัดการใหญ่ที่ดีที่สุด ผมจึงคุยทาบถามสิปปนนท์ให้มาช่วยจัดตั้ง “ปิโตรเคมีแห่งชาติ” ด้วยกัน นุกเบิกร่วมกันมา เหน็ดเหนื่อยมากจริงๆ ได้ contribution จาก ดร.สิปปนนท์มาก เพราะเป็นคนใฝ่รู้และรู้รอบในเรื่องต่างๆ

การจัดตั้งเอ็นพีซีนั้น รมผู้ลงทุนได้ยาก เพราะต้องการเป็นสัดส่วนที่รัฐถือหุ้น 49 % เอกชน 49 % และสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ 2% ต้องหา

ผู้เข้ามาลงทุน ซึ่งมีความคิดหลากหลายกว่าจะลงตัว สิบปนนท์ต้องเป็นหัวเรือใหญ่คอยประสานความคิดต่างๆ เข้าด้วยกัน ทำงานด้วยความปรองดอง สามัคคี อดทนสูงมาก แต่ก็สนุก และก็ต้องหาผู้รับเหมา ต้องหาแหล่งเงินทุน ต้องก่อสร้าง สิบปนนท์เป็นคนที่มีความสามารถรอบตัว all around จริงๆ มีความสามารถในการเจรจา หาคนอย่างนี้ได้ยาก ผมยังนึกไม่ออกว่า ถ้าสิบปนนท์ไม่รับตำแหน่งผู้จัดการใหญ่ปิโตรเคมีแห่งชาติ เราจะหาคนอื่นจากที่ไหนมาแทนได้

เรื่องสิ่งแวดล้อมก็ต้องยกให้สิบปนนท์ ศึกษาและทำความเข้าใจ กับคนทุกหมู่เหล่า เข้าถึงชุมชน ซึ่งทำได้ดี ต้องให้เครดิต 100% ภูมิทัศน์ในโรงงานก็เขียวชอุ่มเป็นธรรมชาติ เป็น “เทคโนโลยีที่สอดคล้องกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม” ตรงตามปรัชญา “ผู้นำทรัพยากรธรรมชาติสู่ประชาชนอย่างเป็นธรรม” ที่สิบปนนท์กำหนดขึ้นซึ่งถูกใจผมมาก และเมื่อจัดตั้ง “ปิโตรเคมีแห่งชาติ” สำเร็จ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระเมตตาเสด็จฯ เปิดโรงงานของปิโตรเคมีแห่งชาติ ที่ระยอง

สิบปนนท์นำธุรกิจนี้ให้พัฒนา เจริญเติบโตอย่างดีมาก จนขณะนี้ เรามีโรงงานปิโตรเคมีเกิดขึ้นอีกมากมาย สิบปนนท์เป็นผู้ที่ติดต่อกับต่างประเทศได้ดีมาก และติดต่อกับชุมชนท้องถิ่นได้ดีมากเช่นเดียวกัน เราเป็นกรรมการด้วยกันในหลายองค์กร ได้สิบปนนท์มาช่วยเสริมความรู้ด้านต่างๆ อย่างกว้างขวาง สิบปนนท์กับผมคิดตรงกันหลายเรื่อง เราเน้นการเป็นคนดี มีความซื่อสัตย์สุจริต การทำงานอย่างเป็นธรรม และทำงานเพื่อประโยชน์สูงสุดของประเทศชาติ ไม่ใช่เพื่อองค์กรใดองค์กรหนึ่ง ผมโชคดีที่ได้รู้จักคนที่ดีมากอย่างนี้”

7 ปีของการดำรงตำแหน่งผู้จัดการใหญ่ของเอ็นพีซี เป็น 7 ปีของการสร้างคนที่มีคุณภาพให้กับอุตสาหกรรมปิโตรเคมีไทย พวกเราชาว เอ็นพีซี ในยุคบุกเบิกแรกตั้งบริษัทต้องทำงานกันอย่างหนัก แต่เราไม่เคยย่อท้อ เพราะท่านอาจารย์อยู่เคียงข้างเราเสมอ เราได้เห็นท่านเดินตรวจงานใน Site งานตั้งแต่เช้าจรดเย็น นับระยะทางที่เดินในแต่ละวันได้หลายสิบกิโลเมตร เดินตรวจกันตั้งแต่ยังเป็นไร่สับปะรด ต่อมาถูกปรับพื้นที่เป็นดินลูกรังแดงไปด้วยฝุ่นผง ตามด้วยการก่อสร้างโรงงานมูลค่าหลายพันล้านบาท ซึ่งมีการออกแบบและดำเนินการก่อสร้างอย่างละเอียดรอบคอบ คำนึงถึงความปลอดภัยสูงสุด และศึกษาป้องกันผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชนอย่างเข้มงวด ท่านอาจารย์เอาใจใส่ดูแลการก่อสร้างทุกขั้นตอนเคียงบ่าเคียงไหล่กับผู้บริหารของ เอ็นพีซี ในขณะนั้น โดยมีคุณกมลชัย ภัทโรดม เป็นอดีตผู้อำนวยการโครงการก่อสร้างโรงโหลพิ้นส์คนแรก และต่อมาเป็นผู้จัดการใหญ่คนที่สอง ท่านเป็นแบบอย่างที่ดีของการทำงานอย่างทุ่มเท จริงจัง ไม่ยอมพ่ายแพ้ต่ออุปสรรค และมีวิธีแก้ไขปัญหาลักษณะที่ รอบคอบ ให้ผลดีกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง (Win - Win) เสมอ นอกจากนี้ ท่านอาจารย์ยังส่งเสริมให้ทีมงานได้ไปศึกษา ดูงาน อบรม สัมมนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ “รู้เท่าทันเทคโนโลยี” ที่เรานำมาใช้งาน ท่านพูดกับเราเสมอว่า “คนคือหัวใจของความสำเร็จในการทำงาน” และท่านได้ส่งเสริมให้เราได้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ยากที่จะหาได้จากองค์กรอื่น

คุณกมลชัย และคุณวิไลลักษณ์ ภัทโรดม ได้ถ่ายทอดความอาลัยและความระลึกถึงพระคุณของท่านอาจารย์ว่า

“ผมได้รับโอกาสที่ดีที่สุดที่ได้ร่วมงานกับอาจารย์สิบปนนท์ที่บริษัทปิโตรเคมีแห่งชาติ จำกัด (มหาชน) เป็นระยะเวลาถึง 7 ปี อาจารย์สั่งสอน แนะนำให้ข้อคิดเห็นเสมือนหนึ่งผมเป็นลูกศิษย์ มิใช่เป็นเพียงแต่ผู้ใต้บังคับบัญชา เช่นเดียวกับที่ผมเคยได้รับจากอดีตผู้ว่าการการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยทั้งสองท่าน คือ คุณเกษม จาติกวณิช และองคมนตรี พลอากาศตรีกำธน สินธวานนท์ อาจารย์จะกำชับดูแลให้คำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมอย่างเข้มงวด แม้ว่าบริษัทจะเป็นผู้ประกอบการธุรกิจในรูปของบริษัทเอกชนและบริษัทมหาชน ซึ่งมีหน้าที่ต้องดูแลผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นก็ตาม แต่อาจารย์ก็ยังเน้นว่า “เอ็นพีซี ผู้นำทรัพยากรธรรมชาติสู่ประชาชนอย่างเป็นธรรม” ซึ่งหมายถึงเป็นธรรมต่อสิ่งแวดล้อมและประชาชน เจ้าของบริษัททั่วประเทศ มิใช่เฉพาะผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นแต่เพียงอย่างเดียว อาจารย์จะกำหนดนโยบายการทำงานที่มุ่งเน้นการพัฒนาองค์กรให้ทันสมัย นำหน้า อันนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพของคน คุณภาพของงาน การพัฒนาองค์กรสู่การเปลี่ยนแปลง และให้ความรู้แก่ประชาชนโดยทั่วไป และประชาชนที่พักอาศัยอยู่ในบริเวณใกล้เคียงโรงงานด้วย

ที่ผมจำได้ไม่เคยลืมเลยคือ คำสั่งสอนของอาจารย์ที่บอกว่า การทำงานให้มองภาพใหญ่อย่างนุก แต่ต้องลงรายละเอียดทุกขั้นตอนเหมือนนอนอ่านจดหมายบันทึกรายวัน แม้กระทั่งข้อความที่ละเอียดไม่ได้เขียนและเว้นว่างไว้ระหว่างบรรทัด (Between the lines) ต้องเป็นคนตรงต่อเวลา เคารพผู้ใหญ่ มีสัมมาคารวะ อ่อนน้อม หากพบอาจารย์ที่ไหนต้องรีบยกมือไหว้ท่านก่อนมิฉะนั้นอาจารย์จะไหว้สวัสดีเราก่อน อาจารย์สอนให้มีความซื่อตรงต่องาน ต่อหน้าที่ ต่อพนักงาน ต่อองค์กร นอกจากนี้ต้องคำนึงถึงจริยธรรมแล้ว ต้องไม่ขาด Integrity อย่างเด็ดขาด ขอให้ท่านให้มีความพอดี กินพอดี อยู่พอดี เป็นอย่างที่เราควรได้เป็น อยู่อย่างที่เราควรได้อยู่ ได้รับในสิ่งที่เราควรได้รับ

คุณความดีและความเมตตากรุณาต่อผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้คนรอบข้าง ลูกศิษย์ นั้นมีมากมายและมีตลอดมา รวมทั้งการให้อภัยแก่ทุกคนเสมอมา ซึ่งยากที่จะบรรยายได้ครบถ้วน

ขอคุณความดีและกุศลกรรมที่อาจารย์ได้สั่งสมมาตลอดชีวิตนำพาอาจารย์ไปสู่ที่ที่สมควรอย่างยิ่ง ตามที่อาจารย์เคยสอนพวกเราว่า ขอให้ท่านให้มีความพอดี กินพอดี อยู่พอดี เป็นอย่างที่เราควรได้เป็น อยู่อย่างที่เราควรได้อยู่ ได้รับในสิ่งที่เราควรได้รับ ผมขออธิษฐานให้ดวงวิญญาณของอาจารย์สถิตอยู่ในภพที่สุขสงบและร่มเย็นตราบนานวันตราบนาน

คุณพยนต์ คุ้มรำไพ หนึ่งในอดีตผู้บริหาร เอ็นพีซี ที่ได้บุกเบิกงานร่วมกับท่านอาจารย์ ก็ได้ถ่ายทอดความประทับใจในคุณธรรมและความเป็น “ครู” ของท่านอาจารย์ ในทำนองเดียวกันว่า

“...ได้มีโอกาสร่วมงานกับอาจารย์เมื่อครั้งที่ท่านเป็นหนึ่งในแกนนำผู้จัดตั้ง อุตสาหกรรมปิโตรเคมีครบวงจรแห่งแรกของประเทศไทย หรือ NPC 1 อันเป็น โครงการที่ยากทั้งด้านเทคนิค การบริหารโครงการ การจัดหาเงินทุน และที่สำคัญ คือต้องประสานงานกับผู้ร่วมทุนหลายราย ต้องอาศัยความรู้ ความสามารถ ความ ทุ่มเท และการเป็นที่ยอมรับของภาครัฐบาล และเอกชน รวมถึงผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ ทั้ง ในประเทศ และ ต่างประเทศ เช่น สถาบันการเงิน บริษัทผู้รับเหมา ชุมชน ฯลฯ ซึ่ง ผลงานของท่านยังปรากฏให้เห็นจนถึงปัจจุบัน

การทำงานกับอาจารย์นั้นถือว่าโชคดี เพราะนอกจากจะได้เป็นลูกน้องของ นายที่มีรู้ความสามารถสูงทำงานโดยยึดถือประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง ปกครอง ด้วยระบบคุณธรรม มีความเมตตา ตรงไปตรงมา ไม่มีอคติ และยังได้เป็นลูกศิษย์ ของอาจารย์ที่มีสิ่งดีๆ มาสอนเสมอ โดยทำให้ดูเป็นตัวอย่าง เช่น การตรงต่อเวลา ความขยันหมั่นเพียร ความซื่อสัตย์สุจริต ความเป็นมืออาชีพ รวมถึงความห่วงใย ต่อธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และที่สอนโดยตรงอีกหลายประการ เช่น ท่านบอกว่าคน จะเก่งอย่างเดียวไม่พอ ต้องดีด้วย หรือในการดำรงชีวิต ท่านก็ให้กินพอดีอยู่

พอดี ไม่ฟุ้งเฟ้อฟุ่มเฟือยจนค่าใช้จ่ายเกินตัว เวลา อ่านหนังสือ ท่านสอนให้อ่านข้อความระหว่าง บรรทัด ในการบรรยายหรือนำเสนอผลงานต่อ หน้าคนหมู่มากแล้วเกิดประหม่อมือไม้สั่นขึ้นมา ท่านก็สอนว่าจะแก้ไขอย่างไร

การเดินทางไกลพร้อมกับการอันหนัก อึ้งบนโลกนี้ของอาจารย์ได้จบลงแล้ว โดยฝากผลงานที่ล้ำค่า และคุณงามความดีไว้ให้คนรุ่นหลัง ได้ใช้ประโยชน์ และระลึกถึง ขอคุณคุณผลบุญที่ ท่านได้ทำไว้แต่อดีตจงนำพาดวงวิญญาณของท่านไปสู่สุคติในสัมปรายภพด้วยเทอญ”

ในการก่อตั้งและดำเนินงานโรงโหลฟีนอลของเอ็นพีซีนั้น ท่านอาจารย์ได้ ให้ความสำคัญในเรื่องสิ่งแวดล้อมความปลอดภัย ซึ่งเป็นสิ่งใกล้ตัวชุมชน โดย สร้างความสัมพันธ์อันดีและให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับผลกระทบจาก โรงโหลฟีนอล ตั้งแต่แรกเริ่มแก่ชุมชนในระยอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวมาตาบุตร ดั้งที่ **คุณประกอบ เพชรรัตน์ กรรมการผู้จัดการ บริษัท เอ็นพีซี เซฟตี้ แอนด์ เอนไวรอนเม้นทอล เซอร์วิส เซส จำกัด** อดีตผู้บริหารที่รับผิดชอบการจัดการ ความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสิ่งแวดล้อมของเอ็นพีซี ได้เล่าถึงความเที่ยงตรง และการปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างเคร่งครัดของท่านอาจารย์ โดยเฉพาะกฎด้าน ความปลอดภัยที่ถือว่ามีความสำคัญสูงสุดสำหรับโรงงาน (Safety First) ว่า

“...ผมรู้จักอาจารย์ ครั้งแรกเมื่อปี 2529 ตอนนั้นกลับจากล่ำปางมาหาคุณ กมลชัยที่เอ็นพีซีเพื่อคุยกันเรื่องงานที่เอ็นพีซี คุยเสร็จก็เที่ยงพอดี คุณกมลชัยเลย พาผมไปทานอาหารกลางวัน พอไปถึงที่ร้าน คุณกมลชัยก็แนะนำให้ผมรู้จักอาจารย์

ผมเองก็รู้แค่ว่าเป็นผู้จัดการใหญ่ของบริษัท ตลอดเวลาที่อยู่บนโต๊ะอาหาร ท่านเล่า เรื่องราวของตระกูลเกตุทัต ตั้งแต่การเป็นนักบินไทยชุดแรกที่ไปรับเครื่องบิน แล้ว บินกลับมาประเทศไทย ผมก็เหมือนเด็กบ้านนอกที่ได้มารับความรู้เรื่องใหม่ๆ ก็ได้ แต่นั่งฟังเรื่องราวต่างๆ อย่างตื่นตื่น

ผมเข้ามาทำงานในเอ็นพีซีได้สิบห้าปีได้มีเรื่องจากระยะของมาถึงกรุงเทพฯ ว่า โครงการของเรากำลังถูกต่อต้านจากนักการเมืองท้องถิ่นบางคน มีการแจก ใบปลิวไปทั่วเมือง มีการยื่นกระทู้เข้าสภา สืบไปสืบมาได้ความว่าเป็นเรื่องขัด ผลประโยชน์จากการถมดิน ความอยู่รอดของโครงการถูกใช้เป็นเครื่องต่อรอง ระหว่างนายหน้ากับผู้รับเหมา เมื่อเราปฏิเสธว่าเอ็นพีซีไม่เกี่ยว ให้ไปคุยกันเอง เรา ก็เลยถูกตีเมื่อเขาคุยกันเองไม่สำเร็จ ที่จริงถ้าเราจะให้ผู้รับเหมาจ่ายเงินบางส่วนก็ ไม่ใช่เรื่องยาก แต่อาจารย์มองว่า บริษัทแห่งชาติต้องมีศักดิ์ศรี มีความสง่างาม เรา ไม่ใช่นคนที่ทำอะไรไม่ถูกต้อง ไม่ต้องกลัวคนแบล็กเมลล์ จึงตัดสินใจเลือกการไป อธิบายให้ทุกคนที่เกี่ยวข้องทราบ จึงเป็นที่มาของโครงการ “เคาะประตูบ้าน” ที่ ผมเองโชคดีได้มีโอกาสร่วมงานกับอีกหลายคน เราคุยกันอยู่ 6 สัปดาห์เต็มๆ โดย ที่ไม่ต้องมากังวลเรื่องงานประจำในบริษัทเลย ผลจากการเคาะประตูบ้านในคราวนั้น และสิ่งที่เรารักษาความดีงามอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด ทำให้ไม่เคยมีใครสามารถ มาหาหินในทางที่ไม่ดีกับเราได้อีกเลย

เมื่อโรงงานเริ่มก่อสร้าง อาจารย์ก็ต้องไปเยี่ยมเราที่โครงการบ่อยๆ ผมก็ พยายามดิ้นรนว่ารองเท้า safety shoes ที่พวกเราใช้กันอยู่จะแข็งเกินไป ก็เลยเอา catalog รองเท้าต่างประเทศไปให้อาจารย์เลือก ท่านก็ถามผมว่า พนักงานใช้แบบไหน ผมตอบว่าใช้อีกแบบครับ เป็นของในประเทศ อาจารย์ก็บอกว่าผมใช้เหมือน พนักงานก็แล้วกัน ผมก็ยังยืนยันว่ามันแข็งแรงจริงๆ นะครับ ใส่แล้วจะเจ็บเท้า ท่านก็ ยืนยันกลับมาเหมือนเดิมว่าไม่เป็นไร รองเท้าคู่นั้นจึงอยู่ทำยรรวอลไว้ประจำ ตำแหน่งผู้จัดการใหญ่เอ็นพีซีตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

ภาพที่เราจะเห็นประจำทุกครั้งที่อาจารย์มาโรงงานก็คือ เมื่อมาถึงอาคาร อำนวยการ อาจารย์จะไปที่เก้าอี้รับแขก คนขับรถไปเปิดท้ายหยิบ safety shoes มาให้เปลี่ยนทุกครั้ง อาจารย์จะไม่เคยเข้าเขตโรงงานโดยไม่ใส่ safety shoes และ safety hat เลยสักครั้งเดียว ผมเคยเข้าไปขอบคุณอาจารย์เรื่องนี้ ท่านตอบว่า ทำไม ต้องมาขอบคุณผม เพราะผมได้ทำหน้าที่ของผม หากผมไม่ทำ คุณก็จะทำงาน ลำบากขึ้น เพราะทุกคนก็จะชี้มาที่ผม จากวันนั้นถึงวันนี้ ผมอยู่โรงงานมากกว่า 20 ปี ก็ยังไม่เคยเห็นใครที่ไม่ทำตามที่คุณจัดการใหญ่คนแรกของเราได้ทำตัวอย่างไว้”

อีกท่านหนึ่งที่มีส่วนสำคัญในการ “เคาะประตูบ้าน” เคียงบ่าเคียงไหล่กับ คุณประกอบ สร้างความเข้าใจอันดีกับชุมชนในมาตาบุตร รวมทั้งทำกิจกรรม ชุมชนสัมพันธ์ สื่อมวลชนสัมพันธ์ จนถึงรัฐกิจสัมพันธ์บางส่วนในช่วงเริ่มก่อตั้ง เอ็นพีซี ทำให้เอ็นพีซีเป็นที่รู้จักและได้รับความเชื่อถือจากทุกฝ่ายว่าเป็น “พลเมืองดี” ที่สร้างคุณค่าให้กับมาตาบุตร คือ **คุณไชยยงค์ เศรษฐไพศาล ผู้บริหารบริษัท**

Spindler & Associates อดีตผู้จัดการส่วนประชาสัมพันธ์ ของ เอ็นพีซี ซึ่งได้ยกคุณความดีของผลงานให้กับ “ครู” ว่า

“..ผมเองก็เหมือนคนไทยทั่วไป ที่เป็นศิษย์มี “ครู” และโชคดีที่มี “ครู” ดีๆ ผ่านเข้ามาในชีวิต เพื่อสอนสั่ง สอนงานให้ผม ได้มีโอกาสเป็น “คนเก่งและคนดี”

“ครู” ท่านแรก คือ “อาจารย์ปวย”

“ครู” ท่านที่สองนี้ มีพระคุณล้นเหลือกับผม ที่กรุณาสอนสั่งให้ผมรู้จัก ความอดทน อดกลั้น และทุ่มเทให้กับงานเพื่อส่วนรวม ในแบบปวยก็ไม่ได้ตายก็ไม่ได้ ซึ่งคนเอ็นพีซีเรียกการทำงานแบบนี้ว่า ทำงานแบบ “ห้ามปวยห้ามตาย” ซึ่งเป็นคำสอนที่เป็นมงคลยิ่ง และผมได้ยึดเป็นแนวทางให้กับชีวิตการทำงานของผม มาโดยตลอด”

ในการก่อตั้งโรงงานปิโตรเคมีนั้น เอ็นพีซีต้องใช้เงินนับหมื่นล้านบาท ซึ่งถือว่าสูงมากสำหรับสมัยเมื่อกว่าสี่สิบปีที่แล้ว และเป็นครั้งแรกที่เป็นการกู้จากธนาคารพาณิชย์ของไทยทั้งหมด ซึ่งนอกจากจะต้องได้รับความร่วมมือช่วยเหลือจากผู้ถือหุ้นและคณะกรรมการบริษัท รวมทั้งต้องได้รับความเชื่อถือจากวงราชการแล้ว ยังต้องมีทีมงานที่เข้มแข็งด้วย

ม.ล. วลัยวรรณ วรวรรณ เล่าว่า

เมื่อดิฉันได้เริ่มทำงานเป็นพนักงานรุ่นแรกๆ กับท่านอาจารย์สิปปนนท์ เกตุทัต ที่บริษัท ปิโตรเคมีแห่งชาติ นั้น ดิฉันมีอายุ 28 ปี และผ่านการทำงานธนาคารมาเพียง 4 ปีเท่านั้น อาจารย์ฯ มอบหมายให้ดิฉันรับผิดชอบงานด้านการเงินทั้งหมดของบริษัทฯ โดยเฉพาะการจัดวงเงินสินเชื่อในลักษณะ Syndicated Project Financing ซึ่งนับเป็นเรื่องใหม่และเป็นวงเงินใหญ่มากสำหรับประเทศไทย ในขณะนั้น ดิฉันซาบซึ้งใจตลอดมาที่ท่านได้ให้โอกาสและให้ความไว้วางใจเช่นนั้น ตลอดเวลาที่ทำงานกับท่าน อาจารย์ฯ ให้ความรักความเมตตา สั่งสอน และสนับสนุนดิฉันในทุกๆ ด้าน ดิฉันได้เรียนรู้จากท่านมากมาย ที่สำคัญที่สุด ท่านเป็นตัวอย่างแก่ดิฉันในการทำงานอย่างมืออาชีพ และการรักษาความสมดุลระหว่างผลประโยชน์ทางธุรกิจและความถูกต้องชอบธรรม

คุณความดีของอาจารย์สิปปนนท์ฯ ที่มอบไว้ให้แก่แผ่นดินมีมากมาย คำสอนของอาจารย์ฯ ที่ดิฉันไม่เคยลืม และใช้เป็นแนวทางในการทำงานเสมอมา คือ คนเรา เก่งอย่างเดียวไม่พอ ต้องเป็นทั้งคนเก่งและคนดี การทำงานให้ดี ต้องทำตัวเป็นทั้งนกและหนอน มองอย่างนก และทำอย่างหนอน

ครั้งหนึ่ง อาจารย์ฯ จะลาพักร้อนไปเที่ยวโบราณสถานแถบอีสานใต้ เมื่อดิฉันเผลอปากว่าสนใจ ท่านก็กรุณาชักชวนให้ดิฉันและครอบครัวไปเที่ยวด้วย เป็นทริปที่สนุกและประทับใจมาจนบัดนี้คะ”

งานอีกด้านหนึ่งที่สำคัญในการบุกเบิกอุตสาหกรรมปิโตรเคมีของอาจารย์

คือ งานด้านกฎหมาย

อาจารย์ธิดิพันธ์ เชื้อบุญชัย อดีตที่ปรึกษาด้านกฎหมายของ เอ็นพีซี ยุคก่อตั้ง ได้ถ่ายทอดความประทับใจจากการได้ร่วมงานกับท่านอาจารย์ ทั้งให้คำปรึกษาและได้เรียนรู้ไปพร้อมกันว่า

“ผมได้รับโอกาสการเรียนรู้ทั้งด้านหลักการ ทำงาน หลักการดำรงชีวิต รวมตลอดถึงด้านจริยธรรม จากท่านศาสตราจารย์ ดร. สิปปนนท์ เกตุทัต เมื่อศาสตราจารย์พิเศษ ประสิทธิ์ โสวิไลกุล (คณบดีคณะนิติศาสตร์ในขณะนั้น) และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้อนุมัติให้เยี่ยมตัวผมแก่การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทยในปี 2528 และการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทยได้มอบหมายให้ผมไปช่วยงานด้านกฎหมายแก่บริษัท ปิโตรเคมีแห่งชาติ จำกัด ซึ่งท่านศาสตราจารย์ ดร. สิปปนนท์ เกตุทัต เป็นผู้จัดการใหญ่ ในสมัยนั้นมีคนรู้จักบริษัท ปิโตรเคมีแห่งชาติ จำกัด น้อยมาก โดยเฉพาะนักกฎหมาย ซึ่งศาสตราจารย์พิเศษ ประสิทธิ์ โสวิไลกุล ได้ช่วยท่านศาสตราจารย์ ดร. สิปปนนท์ เกตุทัต หามาเป็นเวลานาน แต่ก็ยังหาไม่ได้ ก็เลยได้เรียนหรือกับท่านศาสตราจารย์ ดร. สิปปนนท์ เกตุทัต เพื่อให้คณาจารย์คณะนิติศาสตร์สองคนไปทำงานคนละครึ่งเวลา ก็จะเท่ากับหนึ่งคนเต็มเวลา (นอกจากผมแล้ว ยังมีท่านรัฐมนตรี ดร. สุรเกียรติ์ เสถียรไทย เป็นอาจารย์อีกท่านหนึ่ง ที่ได้มีโอกาสไปช่วยงานครึ่งเวลาในลักษณะนี้)

ตลอดระยะเวลาที่ผมไปช่วยงานกฎหมายให้แก่บริษัท ปิโตรเคมีแห่งชาติ จำกัด ผมได้เรียนรู้จากท่านอาจารย์อย่างมาก จำได้ว่า ครั้งหนึ่งในขณะที่คณะทำงานด้านเจรจาสัญญาเงินกู้เจรจากับกลุ่มธนาคารผู้ให้กู้ ซึ่งเป็นกลุ่มธนาคารไทยทั้งหมด คณะทำงานประสบปัญหาความยากลำบากในการเจรจาเป็นอย่างมากเนื่องจากธนาคารไทยเองต้องรักษาความมั่นคงด้านการเงินและดอกเบี้ยจึงได้กำหนดเงื่อนไขหลายอย่าง ซึ่งไม่เพียงคณะทำงานเห็นว่าเป็นเงื่อนไขที่มากเกินไปจนความจำเป็น แม้แต่นักกฎหมายของที่ปรึกษาทางการเงิน(บริษัทการเงินระหว่างประเทศ (International Finance Corporation) ก็ยังเห็นว่ามากเกินไปจนเกินความจำเป็น เช่น กำหนดให้บริษัทต้องตั้งที่ปรึกษาการขออนุญาตและจดทะเบียนต่าง ๆ ต่อหน่วยราชการ (License Advisor) แม้บริษัทจะมีบริษัทที่ปรึกษากฎหมายแซนด์เลอร์ และทองเอก จำกัด เป็นที่ปรึกษากฎหมายอยู่แล้วก็ตาม ซึ่งนับว่าเป็นครั้งแรกที่มีการกำหนดให้ตั้งที่ปรึกษาในลักษณะนี้ (และบริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด ได้กรุณารับหน้าที่นี้ให้) เมื่อคณะทำงานได้นำความไปเรียน ท่านอาจารย์ ดร.สิปปนนท์ ก็ได้ปลอบใจและได้ให้ข้อคิดว่า ในบางครั้งเราจำเป็นต้องยอมรับความเสียหายเปรียบหรือความไม่สะดวกเล็กๆ น้อยๆ เพื่อให้เราได้บรรลุวัตถุประสงค์ใหญ่ที่เราตั้งไว้

“เราต้องยอมแพ้ battle ในบางสนาม เพื่อให้ชนะ War ในท้ายที่สุด”

เราต้องยอมเสียหายเล็กๆ น้อย ๆ เพื่อให้โครงการปิโตรเคมีเกิดขึ้น ซึ่งเมื่อเกิดขึ้นได้แล้ว อุตสาหกรรม ปิโตรเคมีก็จะมีการพัฒนาต่อไปและอุตสาหกรรม

ต่อเนืองทั้งหลายก็จะเกิดขึ้นตามมา ซึ่งจะสร้างงานสร้างรายได้ให้แก่คนไทยทั่วประเทศ รัฐก็จะเก็บภาษีได้อย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย สิ่งที่ท่านศาสตราจารย์ ดร. สิปปนนท์ เกตุทัต ได้กล่าวไว้กับคณะทำงานในขณะนั้น สามารถเห็นประจักษ์ได้ในปัจจุบัน

นอกจากในเรื่องงานแล้ว ท่านยังได้สอนผมและเพื่อนๆ ในเรื่องหลักการดำรงชีวิตโดยเฉพาะในด้านครอบครัวไว้อย่างมาก โดยท่านได้กรุณาให้เกียรติเป็นประธานการสมรสของผมกับภริยา ผมกับภริยาก็ได้นำสิ่งที่ท่านได้ให้โอวาทมาเป็นเครื่องเหนี่ยวนำในการดำรงชีวิตคู่สมรสอยู่ในปัจจุบัน

สำหรับในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผมได้มีโอกาสทำงานร่วมกับท่านอาจารย์อีกครั้งหนึ่งเมื่อผมเป็นผู้ช่วยอธิการบดีด้านนิติการและเป็นคนบดคั้นนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผมได้มีโอกาสเข้าร่วมประชุมกับท่านในฐานะผู้เข้าร่วมประชุมและในฐานะกรรมการสภามหาวิทยาลัย ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่ท่านอาจารย์ได้ให้ไว้ในสภา ยิ่งตอกย้ำถึงความเชื่อที่ผมมีอยู่ในใจตลอดเวลากว่าท่านมองประโยชน์ของประเทศชาติเป็นหลัก และได้อุทิศตนเพื่อประเทศชาติจนวินาทีสุดท้ายแห่งชีวิต”

อีกผู้หนึ่งที่ได้ทำงานใกล้ชิดกับท่านอาจารย์ในด้านการจัดการ การบริหารทั่วไป ทั้งที่เอ็นพีซี และที่อื่นๆ อีกหลายแห่ง คือ **คุณเกรียงไกร ศิริมงคล** ได้เล่าว่า “ผมพบท่าน ศ. ดร. สิปปนนท์ เกตุทัต เมื่อปี พ.ศ. 2515 ณ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีศึกษาแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งขณะนั้น พล.อ. เนตร ชะวะโยธิน เป็นผู้อำนวยการและผมเป็นผู้ช่วยหัวหน้าฝ่ายบริหาร พล.อ. เนตร บอกผมว่าท่านกำลังจะหมดวาระ ผู้ที่จะมาเป็นผู้ช่วยราชการคนใหม่เป็นชาวอินโดนีเซีย และบอกต่อไปว่ากำลังเล็งเลือกรองผู้อำนวยการซึ่งเป็นคนไทย ซึ่งมีอยู่หลายคนด้วยกัน ที่สุดท้ายก็เลือก ท่าน ศ. ดร. สิปปนนท์ มาเป็นรองผู้อำนวยการ ผมไปติดต่องานทางภาครัฐกับท่านอยู่บ่อยๆ ท่านบอกกับผมว่าไปเรียนต่างประเทศตั้งแต่อายุน้อยที่อเมริกาและทราบว่าผมเองก็เช่นเดียวกับท่าน แต่ผมไปอังกฤษ ท่านก็สอนผมว่า “เราต้องกินพอดี อยู่พอดี” ผมก็เป็นเพื่อนทานข้าวกลางวันกับท่านสัปดาห์ละหลายวัน คำสอนของท่านผมจดจำและนำไปใช้ตลอดตราบเท่าปัจจุบัน

ผมพบและมีโอกาสร่วมงานกับท่านอีกครั้งเมื่อปี พ.ศ. 2527 ที่บริษัทปิโตรเคมีแห่งชาติ จำกัด ท่านดำรงตำแหน่งผู้จัดการใหญ่ และยังคงดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา รวมทั้งอื่น ๆ ด้วย ด้านแนวนโยบายในการพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีนั้น ท่านเน้นอยู่เสมอว่า จะต้องมีความสอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา วัฒนธรรมรวมถึงสิ่งแวดล้อม โดยให้เป็นที่ยอมรับของสังคมทุกสาขาอย่างจริงจัง นอกจากนี้ท่านยังสนับสนุนให้พนักงานมีส่วนร่วมในการดำเนินงานส่งเสริมและสร้างกลไกให้ระดมความคิด สร้างนวัตกรรม นำแนวคิดใหม่ๆ มาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ที่เป็นรูปธรรมแก่องค์กร การประชุมทุกครั้งท่านสั่งสอนอยู่เสมอ เช่น “การทำงานนั้นต้องมองแนวนโยบายเหมือนนก และปฏิบัติงานเหมือนหนอน” และ “คนเรานั้นเก่งในการศึกษาและการทำงานคงไม่พอ ต้องเป็นทั้งคนเก่ง ชื่อสัตย์ สุจริตและเป็นคนดีด้วย” บุคลากรที่มาร่วมกับท่านได้ใช้ความพยายามอย่างเต็มที่ในทุกๆ ด้าน ทำให้โครงการก่อสร้างโรงงานโอเลฟินส์ของบริษัทฯ พร้อมทั้งทดลองเดินเครื่องและผลิตได้ตามเป้าหมายที่กำหนดในปลายปี พ.ศ. 2533 ซึ่งสร้างความภาคภูมิใจให้กับท่านและทุกๆ ท่านที่เกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อม

ในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2534 ท่านสิปปนนท์ฯ ได้เข้าร่วมรัฐบาลกับ ฯพณฯ อานันท์ ปันยารชุน ซึ่งเป็นนายกรัฐมนตรีทั้งรัฐบาล ฯพณฯ อานันท์ฯ 1 และ 2 โดยดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม และ ฯพณฯ สิปปนนท์ฯ ได้แต่งตั้งให้ผมดำรงตำแหน่งเลขาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมทั้งสองสมัย ท่านสอนผมว่าอย่าได้ยึดติดในตำแหน่ง เพราะเป็นเพียง “หัวโขน” หรือมีอำนาจวาสนาซึ่งไม่มีทางจริงและยั่งยืนได้ เวลาจะลุกจากตำแหน่งจะเบาตัวและสละได้เร็ว ระหว่างที่ ท่านดำรงตำแหน่งอยู่ รถประจำตำแหน่งรัฐมนตรีท่านก็ไม่ให้ พนักงานขับรถก็เป็นคนเก่าแก่ สมัยดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม เดินทางไปไหนมาไหนก็ไม่มีขบวนติดตามากนัก คงมีตำรวจติดตามที่ทางราชการจัดเมื่อเวลาเดินทาง นายตำรวจติดตามประจำตัวก็ไม่มี แต่เมื่อเดินทางไปไหนมาไหนไม่ว่าในประเทศหรือต่างประเทศ ถ้าผมไม่เดินทางไปด้วยก็ถามถึง ผมทราบว่าข้าราชการส่วนใหญ่ที่ทำงานกับ ฯพณฯ ก็ทำด้วยความสบายใจ เพราะไม่ต้องคอยประจบ ที่ผมเรียก “ท่าน” และ “ฯพณฯ” มาตลอด และไม่เคยเรียก “อาจารย์” เพราะตั้งแต่วันแรกที่ผมพบท่านเมื่อปี พ.ศ. 2515 ตราบกระทั่งท่านเดินทางไกลเมื่อปี พ.ศ. 2549 ผมเรียกท่านว่า “ท่าน” ตลอด”

ความสำเร็จและคุณความดีของท่านอาจารย์จากอีกมุมมองของ **ดร.วิโรจน์ มาวิจักขณ์ อธิการบดีผู้จัดการใหญ่คนที่สามของ เอ็นพีซี** ที่ได้กล่าวอย่างประทับใจว่า “เดิมทีเดิยผมรู้จักชื่อเสียงของท่าน ดร.สิปปนนท์ ว่าเป็นนักวิทยาศาสตร์ และเป็นนักปรัชญาชั้นแนวหน้าของไทย ผมได้พบท่านครั้งแรกตอนไปยุโรปด้วยกัน ขณะนั้นท่านเป็นประธานคณะกรรมการการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย ทำให้ผมประทับใจว่าท่านเป็นผู้ใหญ่ที่เรียบง่ายมาก และเป็นกันเอง หลังจากนั้น ผมได้มี

ความสำเร็จและคุณความดีของท่านอาจารย์จากอีกมุมมองของ **ดร.วิโรจน์ มาวิจักขณ์ อธิการบดีผู้จัดการใหญ่คนที่สามของ เอ็นพีซี** ที่ได้กล่าวอย่างประทับใจว่า

“เดิมทีเดิยผมรู้จักชื่อเสียงของท่าน ดร.สิปปนนท์ ว่าเป็นนักวิทยาศาสตร์ และเป็นนักปรัชญาชั้นแนวหน้าของไทย ผมได้พบท่านครั้งแรกตอนไปยุโรปด้วยกัน ขณะนั้นท่านเป็นประธานคณะกรรมการการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย ทำให้ผมประทับใจว่าท่านเป็นผู้ใหญ่ที่เรียบง่ายมาก และเป็นกันเอง หลังจากนั้น ผมได้มี

โอกาสพูดคุยกับท่านเป็นครั้งคราว ปีละ 1 - 2 ครั้ง ก็ประทับใจว่าท่านเป็นคนมีคุณธรรม กล้ายืนหยัดในสิ่งที่ถูกต้อง ไม่ยอมสยบให้ผู้ใด แม้ในทางการเมือง ผมรู้สึกประทับใจในตัวท่านมากและอยากยึดถือเป็นแบบอย่าง ต่อมาท่านเป็นผู้เสนอให้ผมไปเรียนหลักสูตรสำหรับผู้บริหารที่ฮาร์วาร์ดเป็นคนแรกของ ปตท.

ท่านเป็นนักบุกเบิกสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ให้สังคมไทย โดยเฉพาะอุตสาหกรรมปิโตรเคมี ถ้าไม่ใช่ท่านแล้ว คงไม่ประสบความสำเร็จ เป็นขั้น เป็นตอน อย่างนี้ นอกจากนี้ ท่านยังเป็นครูที่เก่งมาก ได้สอนคนของเอ็นพีซีให้รู้จักคิด และวางรากฐานให้รู้จักทำงานให้สำเร็จ

ความเป็นนักวิทยาศาสตร์ ทำให้ท่านสนใจศึกษาค้นคว้า รู้อะไรต้องรู้ให้จริง รู้ให้ถึงที่สุด แม้เมื่อท่านไม่สบายก็ได้สนใจค้นคว้าเกี่ยวกับอาการที่ท่านเป็น ในช่วงแรกคิดว่าที่เครื่องคอมพิวเตอร์ของโรงพยาบาลใช้งานไม่ได้ไม่สะดวก ผมจึงขอให้ทีมงานของเอ็นพีซีช่วยจัดอุปกรณ์ไปให้ ท่านจึงค้นคว้าได้สะดวก และศึกษาจนรู้ดียิ่ง ในช่วงเป็นที่ปรึกษาติดตามคดีของเอ็นพีซี ผมได้เห็นว่าคุณเป็นห่วงความก้าวหน้าของ เอ็นพีซี มาก โดยเฉพาะเมื่อบริษัท มีความกดดันหลายประการ และท่านรู้สึกปลื้มปิติเมื่อบริษัทประสบความสำเร็จ ท่านรักเอ็นพีซีมาก”

คุณจุมพต กาญจนปัญญาคม ได้เพิ่มเติมแนวทางการทำงานของท่านอาจารย์

“ผมเข้าทำงานเป็นพนักงาน NPC เมื่อ 1 พฤศจิกายน 2527 ในตำแหน่ง Field Civil Engineer โดยอาจารย์เป็นผู้สัมภาษณ์ผมด้วยตนเอง ก่อนหน้านั้นผมรู้จักชื่ออาจารย์ในฐานะอาจารย์สอนวิชาฟิสิกส์ที่จุฬาฯ ตอนผมเป็นนิสิตวิศวกรรม (2513) และในขณะที่อาจารย์ดำรงตำแหน่งเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้เป็นผู้นำผมและนักเรียนทุนเล่าเรียนหลวงของสถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย (AIT) เข้าเฝ้ารับพระราชทานทุน จากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเมื่อปี 2521

ตลอดเวลาที่ได้มีโอกาสร่วมงานกับท่านที่ NPC ผมมีความรู้สึกอบอุ่น เป็นกันเอง ทำงานด้วยความสนุก มีปัญหาสามารถเข้าปรึกษากับท่านได้ตลอดเวลา เสมือนหนึ่งอาจารย์กับลูกศิษย์

ตอนเริ่มงานกับท่านใหม่ๆ ผมยังคิดว่าท่านคงถูกยืมตัวมาเป็นผู้จัดการใหญ่แค่ช่วงประมุขหาผู้รับเหมาก่อสร้างโรงโหล่ฟอสเฟตเท่านั้น โดยใช้ประวัติการทำงานที่สะอาดและภาพลักษณ์ที่ดีของท่านประมุขงานด้วยความโปร่งใส ยุติธรรม หลังจากนั้น ปตท. ซึ่งถือหุ้นใหญ่ คงจะส่งคนของปตท. มาบริหารงานต่อ แต่ผมคิดผิดถนัด อาจารย์ได้บริหารกิจการ NPC ให้เจริญรุ่งเรืองอย่างมีอาชีพและเป็นธรรมาภิบาล เพื่อเป็นแบบอย่างให้บริษัทอื่นๆ ได้ดำเนินรอยตาม อาจารย์ได้ลาออกไปเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมในรัฐบาล ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี นายอานันท์ ปันยารชุน เมื่อปี 2535 หลังจากที่โรงโหล่ฟอสเฟตก่อสร้างแล้วเสร็จและ

ผลิตเชิงพาณิชย์เมื่อปี 2533 รากฐานหลักๆ ที่อาจารย์ได้วางไว้และทำให้โครงการประสบความสำเร็จ เช่น

- โครงการเคาะประตูบ้าน โดยใช้นักศึกษาเทคนิคระยองใส่เสื้อเหลืองให้ความรู้แก่ประชาชนในเขตมาตาทุคและเมืองระยอง เพื่อลดการต่อต้านตอนเริ่มโครงการใหม่ๆ
- กำหนดในสัญญาจ้างที่ปรึกษาและผู้รับเหมาในการทำงานร่วมกันระหว่างวิศวกร NPC กับวิศวกรที่ปรึกษา/ผู้รับเหมา เพื่อจะได้เรียนรู้และเกิด Technology Transfer
- นโยบายรับพนักงานใหม่ NPC ให้รับ Over Staff เพื่อให้สำหรับงานส่วน Down Streams และโรงงานปิโตรเคมีอื่นๆ ที่จะตามมาในอนาคต ซึ่งเป็นการสร้างบุคลากรที่มีคุณภาพ และพอเพียงกับสถานการณ์ ไม่เกิดการแย่งบุคลากร ถึงแม้ผมจะลาออกจาก NPC (ปี 2533) แต่ประสบการณ์และคำสั่งสอนของอาจารย์ระหว่างที่ผมทำงานที่ NPC ผมยังคงนำมาปฏิบัติทั้งในชีวิตครอบครัวและอาชีพการงาน จนประสบความสำเร็จในชีวิต (อย่างพอเพียง) ในระดับหนึ่ง”

นอกจากนี้ คำบอกเล่าของ **ม.ร.ว. วรากรณ์ - คุณจิรวรรณ วรวรรณ** ก็สอดรับในทำนองเดียวกัน

“ผมและภรรยาได้มีโอกาสพบกับ อาจารย์ สิปปนธ์ เกตุทัต ในครั้งแรกเมื่อเดือนพฤศจิกายน 2529 ตอนที่ได้เริ่มเข้าทำงานกับบริษัทปิโตรเคมีแห่งชาติ หรือ เอ็นพีซี ที่มีอาจารย์สิปปนธ์เป็นผู้จัดการใหญ่คนแรก อาจารย์ได้ถือเป็นหน้าที่ต้องดำเนินการปฐมนิเทศพนักงานใหม่ทุกคนของเอ็นพีซีด้วยตนเอง เนื่องจากในขณะนั้นเป็นระยะที่เอ็นพีซีจะเริ่มรับพนักงานในระดับผู้บริหารให้เข้ามาทำงานก่อสร้างโรงโหล่ฟอสเฟตแห่งแรกของประเทศไทยร่วมกันในอนาคต

อาจารย์ถือว่าเป็นหน้าที่ที่จะต้องวางรากฐานที่ดีเพื่อสร้างทีมงานและหล่อหลอมวัฒนธรรมให้เข้าเป็นแนวทางเดียวกัน โดยใช้หลักการที่กระชับ ทำความเข้าใจได้ง่าย เพื่อให้พนักงานของเอ็นพีซีทุกคนเข้าใจ ยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติ และใช้เป็นพื้นฐานความคิดสำหรับการทำงานร่วมกันในอนาคต เช่น

1. พนักงานทุกคนจะต้องเป็นคนเก่งและคนดี เป็นหลักการที่เข้าใจง่ายในตัวเอง สามารถใช้เป็นพื้นฐานของการรับพนักงานเอ็นพีซีทุกคนในสมัยนั้น และสามารถนำมาใช้ได้เช่นกันสำหรับประเทศไทยในปัจจุบัน
2. จะต้องมีการบริหารและจัดการที่ดีในด้านเรื่องการดูแลสิ่งแวดล้อม ภารกิจปิโตรเคมีเป็นธุรกิจที่มีผลตอบแทนที่สูงและจะส่งผลต่อสิ่งแวดล้อม

เป็นอย่างมากหากผู้ประกอบการเพิกเฉย เอ็นพีซีเป็นบริษัทแห่งชาติ ฉะนั้นหากเอ็นพีซีที่เป็นบริษัทแห่งชาติไม่ดำเนินการตามข้อกำหนดของกฎหมายในเรื่องสิ่งแวดล้อมหรือทำให้ดีกว่าที่กฎหมายกำหนดเอาไว้แล้วใครจะทำ ?

ฉะนั้น อาจารย์จึงได้กำหนดเป็นนโยบายของเอ็นพีซีเพื่อให้พนักงานทุกคนยึดถือเป็นแนวปฏิบัติว่าจะต้อง “เป็นผู้นำทรัพยากรธรรมชาติสู่ประชาชนอย่างเป็นธรรม” ซึ่งก็หมายความว่าควรจะต้องมีการตอบแทนกลับไปให้กับประชาชนที่เป็นเจ้าของก๊าซธรรมชาติโดยการคืนสิ่งแวดล้อมที่ดีและผลประโยชน์ต่อชุมชน เพื่อให้พนักงานทุกคนมีความเข้าใจ ยึดถือและใช้เป็นแนวทางในการดำเนินธุรกิจของเอ็นพีซีตลอดไป”

เมื่อท่านอาจารย์มาเริ่มบุกเบิกก่อตั้งเอ็นพีซีนั้น อุตสาหกรรมปิโตรเคมีเป็นนวัตกรรมใหม่สำหรับประเทศไทย น้อยคนนักที่รู้จักคำว่าปิโตรเคมี จึงเป็นการเข้ามาเปิดศักราชการพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีของไทย เอ็นพีซี นอกจากจะสร้างงานโดยตรงในบริษัทแล้ว ยังสร้างงานทางอ้อมให้แก่โรงงานขึ้นต่อเนื่องและอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องอีกนับหมื่นคน รวมทั้งงานบริการในภาคธุรกิจอื่นๆ ที่เกิดขึ้นรองรับตามมา ปัจจัยของความสำเร็จ ไม่ว่าจะเป็นการก่อสร้างโรงงาน การระดมและจัดการด้านการเงิน และการเจรจาเชิงธุรกิจ ขึ้นอยู่กับความสามารถของบุคลากรเป็นสำคัญ ท่านอาจารย์จึงถือว่า พนักงานเป็นทรัพยากรที่สำคัญ ในระยะแรกๆ ท่านคัดสรรบุคลากรหลักๆ ด้วยตนเอง ท่านให้ความสำคัญกับการฝึกอบรมพัฒนาความรู้ทักษะ ทั้งด้านวิชาการและจิตวิทยาการทำงาน

ท่านอาจารย์เป็นทั้งผู้นำ ครู และนักบริหารที่สามารถ ท่านจะให้กำลังใจผู้ใต้บังคับบัญชาที่ทำดี โดยการชมเชยในที่แจ้ง และในทางลับกัน หากจะตำหนิหรือดุ ก็จะไม่เรียกไปเป็นเฉพาะตัว ท่านจะสอนให้มองโลกในแง่ดี แต่เราต้องรู้เท่าทัน ต้องไม่ท้อแท้ต่ออุปสรรคปัญหา ท่านเน้นให้เราเห็นคุณค่าของเวลาที่ไม่เคยย้อนกลับ จึงต้องรู้จักใช้ให้คุ้มค่า จะทำอะไรก็ตาม ต้องรอบคอบ และต้องตอบคำถาม who what when where why how ให้ได้ครบถ้วน

ท่านอาจารย์ดำรงแบบอย่างบุคคลที่ทั้ง “เก่ง” และ “ดี” พวกเราได้เรียนรู้จากแบบอย่างของท่านอาจารย์ และจากถ้อยคำพร่ำสอนของท่าน ท่านสร้างสรรคเอ็นพีซีให้เป็นองค์กรเช่นนั้น ด้วยฐานรากอันแข็งแกร่งและมีคุณภาพในทุกๆ ด้าน เอ็นพีซีจึงเป็นบริษัทที่ดำเนินการผลิต และธุรกิจอย่างมีประสิทธิภาพด้วยความสำเร็จอย่างต่อเนื่อง ขณะเดียวกันก็เป็นสมาชิกที่ดีของชุมชนของสังคมด้วยเช่นกัน บุคลากรจากเอ็นพีซีจำนวนไม่น้อยได้ออกไปเติบโตในวงการธุรกิจปิโตรเคมี และเอ็นพีซีเป็นพื้นฐานจุดตั้งต้น ของอุตสาหกรรมปิโตรเคมีของไทยที่เติบโตแตกกิ่งก้านทุกวันนี้

เอ็นพีซี ก่อกำเนิดและเติบโตด้วยความทุ่มเท เอาใจใส่ จาก “ท่านอาจารย์ใหญ่” ผู้ปลูกฝังความเป็นคนเก่งและคนดีแก่พวกเรา ผู้วางแนวทางที่ดำรงในการใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า รวมทั้งการใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ทันสมัยสอดคล้องกลมกลืนกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผู้เป็นแบบอย่างในการดำเนินงานด้วยความซื่อสัตย์ มีวินัย และให้เกียรติผู้ร่วมงาน และดำเนินธุรกิจอย่างเป็นธรรมต่อประชาชนทุกหมู่เหล่า และเป็นธรรมต่อธรรมชาติสิ่งแวดล้อม เอ็นพีซีสามารถบรรลุภารกิจ ในการเป็น “ผู้นำทรัพยากรธรรมชาติสู่ประชาชนอย่างเป็นธรรม” และได้รับการยกย่องว่าเป็นองค์กรทันสมัยที่ดีและมีคุณค่าต่อสังคม ก็ด้วยการปลูกฝังแนวทางการดำเนินงานที่เหมาะสมจาก “ท่านอาจารย์ใหญ่” ของพวกเรา คุณูปการนี้ใหญ่หลวงยิ่งนัก ขอโน้มคารวะและจารึกพระคุณของท่านไว้ในใจของพวกเราตลอดไป

พวกเราชาว เอ็นพีซี
บริษัท ปิโตรเคมีแห่งชาติ จำกัด (มหาชน)
2527 - 2548

เมื่อตอนแอดมิทเริ่มโครงการเอ็นพีซี เป็นช่วงเวลาเดียวกับที่ริสาย้ายโรงเรียนใหม่ เราต่างก็มีความรับผิดชอบต่อการตัดสินใจของตนเอง นอกเหนือจากช่วงเวลาอาหารเข้าที่ร้านเรานั่งคุยกันแล้ว อีกเวลาหนึ่งที่ทำให้เราได้คุยกันก็คือเวลา 2-5 นาที จากบ้านถึงหน้าโรงเรียนสามเสนวิทยาลัย (เพียง 1 ป้ายรถเมล์เอง) ซึ่งเราก็อายุกันหลายเรื่อง และอีกช่วงเวลาคือการนั่งรถไประยอง แดดดีมักจะไประยองสัปดาห์ละ 2 ครั้ง คือ อังคารหรือพุธกับวันเสาร์ ริสาได้มีโอกาสไปเห็นที่ดินนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ตั้งแต่ยังเริ่มเวนคืน จนถึงโรงงานเสร็จ ช่วงที่เริ่มเวนคืนที่ เราไปสำรวจที่ดินว่ามีเกาะปลูก/ใช้งานที่ดินจริงหรือไม่ (ราคาค่าเวนคืนไม่เท่ากัน) ซึ่งบางที่นั้นมีการปลูกสับปะรดแบบ “จิ้มย้าย” ซึ่งริสาเดินไปดูบางที่มีต้นสับปะรดขึ้นกลับหัวด้วย (ฮา)

เราไปนั่งริมทะเลที่หาดน้ำเย็น มีคนนึกว่าเสียจะ มาซื้อที่ แดดดีเลยซื้อไปทีพี่พัฒน์ว่าเป็นเสีย แดดดียัง บอกด้วยว่าหาดแถวนี้อีกหน่อยจะเปลี่ยนไป จะเจริญขึ้น ริสาเคยถามว่าแล้วทำไมแดดดีไม่ซื้อ แดดดีบอกว่า การที่ เรารู้ว่าอีกหน่อยจะเป็นอย่างไร และเราใช้ความรู้อันนั้นใน การหาประโยชน์ใส่ตัวเป็นเรื่องไม่ถูกต้อง เหมือนการ คอรัปชั่น ทำให้ริสารู้จักคำศัพท์ว่า Corruption, Insider, Conflict of interest มาตั้งแต่อายุ 15 ปี

NPC ช่วงแรกใช้ที่ทำงานที่ตึก ปตท. ขณะนั้น (ปัจจุบันเป็นตึกแสงโสม) ต่อมาย้ายไปยังตึกซิโนไทย ซึ่ง แดดดีก็จะภูมิใจมากกับการที่สามารถมองเห็นเมืองชลบุรีได้เมื่ออากาศดี (น้อยวัน) เมื่อเริ่มย้ายไปริสารู้สึกว่าหุหุหามาก สมัยนั้นยังไม่ค่อยมีตึกสูง และยังเป็นตึกกระจก

ปี 2531 ช่วงปิดเทอม แดดดีจะให้ริสาทำงานอย่างน้อย 2 เดือนทุกปี ตอน ปิดเทอมปี 1

ริสาไปฝึกงานเป็นเด็กฝึกงานที่เอ็นพีซี ประจำส่วนประชาสัมพันธ์ ทำ ทุกอย่างตั้งแต่ถ่ายรูป ทำ artwork ไปแจกใบปลิวตอนชนหอกลั่นยาว 98 เมตร จากท่าเรือจุลเสมีด อู่ตะเภา ไม่น่าเชื่อว่าจะใช้เวลา 2 วัน ซึ่งต้องไปเผยแพร่ ทำประชาสัมพันธ์ให้ชาวบ้านเข้าใจ การทำงานนี้ทำให้รู้ค่าของเงิน เนื่องจากได้ วันละ 100 บาท จบสองเดือนได้ 5,200 บาท ริสาเอาเงินไปซื้อ air brush เครื่องละ 10,000 บาท ซึ่งแดดดีสมทบให้ ทั้งๆ ที่ซื้อเพื่อใช้งานเรียนในการทำ project ขณะ ที่เพื่อนๆ นั้นที่บ้านซื้อให้ ของริสาต้องเก็บเงินซื้อเอง

“ประมาณปี 2527-2529 ดิฉันได้รับมอบหมายจากท่านอาจารย์ ดร.กำจัด มงคลกุล ให้ทำสารคดีกึ่งละครเรื่อง “หว่ากอ” สำหรับออกอากาศในวันที่ 18 สิงหาคม ซึ่งเป็นวันวิทยาศาสตร์แห่งชาติ ตอนนั้นดิฉันอายุเพียง 20 กว่าปี นับว่ายังอ่อนหัด เหลือเกินเมื่อเทียบกับโอกาสที่ได้รับความเมตตาให้รับผิดชอบงานใหญ่เช่นนั้น แต่ ที่อุ่นใจก็เพราะมีท่านผู้ใหญ่ที่คุ้นเคยและเคารพนับถือคอยดูแลแนะนำและให้กำลังใจมากมายหลายท่าน รวมทั้งคุณพ่อ และท่านอาจารย์ ดร.สิปปนนท์ด้วย

มีอยู่ฉากหนึ่ง เป็นการเผชิญหน้าระหว่างพ่อซึ่งแสดงโดยคุณ ส. อาสนจินดา กับลูกชายซึ่งแสดงโดยชูไม่ตุ้ย น้องชายคนเล็กของดิฉัน และมีคุณมารุต สาโรวิท กับคุณจันทนี สิงห์สุวรรณเข้าฉากด้วย สถานที่ในบทกำหนดให้เป็นที่ทำงานของคุณ ส. ซึ่งจะต้องโก้นหฺรดูไฮเทค ท่านอาจารย์สิปปนนท์ก็ได้เอื้อเฟื้อเสนอให้มาถ่าย ทำที่ออฟฟิศของท่านบนตึก ซิโน - ไทย

การถ่ายทำจากนั้นดำเนินไปได้ด้วยดีทุกประการ กว่าจะเลิกกอง พวกเขา ก็เหลือเป็นกลุ่มสุดท้ายในตึก ขณะที่กำลังรำลាក់กันอยู่ที่บริเวณบันไดด้านหน้าของ อาคาร ดิฉันไม่ทันสังเกตว่ามีน้องคนหนึ่งในที่ทีมงานหายไป น้องคนนั้นเล่าให้ฟัง

ภายหลังว่าเขาแวะเข้าห้องน้ำ พอออกมาก็ไม่เห็นใครเลย ลักคน ไฟดับมืด ประตูทางออกก็ล็อกหมดทุกบาน เขา ตื่นตระหนกมาก เพราะพื้นเพเป็นคนต่างจังหวัด เคยชิน กับการอยู่แต่ในที่โล่งแจ้ง ตอนนั้นจึงรู้สึกเหมือนกับหนีติด กับที่ที่จะต้องลนลานหาทางออกให้จงได้

ทันใดนั้น เขาก็หันไปเห็นทางออกสู่โลกภายนอก ที่เปิดกว้างรออยู่ จึงรีบถลันวิ่งพุ่งตัวออกไปด้วยอาราม ดีใจอย่างสุดแรงเกิด นั่นคือตอนที่ทุกคนซึ่งยังรำลាក់กันอยู่ หน้าตักได้ยินเสียง “เพลิง” ดังสนั่น เมื่อรีบพากันไปดูก็ เห็นน้องคนนั้นยืนงง โดยมีกระจกบานใหญ่ทั้งบานแตก ละเอียดไม่เหลือชิ้นดีกองอยู่กับพื้น ความลึงโลดที่จะได้กลับออกมาสู่อิสรภาพ เหือดหายไปสิ้นเมื่อตระหนักว่าทางออกที่เลือก หาใช่ช่องว่างเปล่าๆ ไม่ ซ้ำกระจก บานที่เขาเพิ่งจะวิ่งทะลุออกมา ก็ใหญ่และมีราคาแพงเกินกว่าที่ตัวเขาและทีมงาน จะมีปัญญาซดใช้ในตอนนั้น ทุกคนจึงขวัญเสียกันหมด

ท่านอาจารย์สิปปนนท์ได้แสดงเมตตาจิต กอบกู้ขวัญและกำลังใจของ พวกเราทันที ท่านให้ความสำคัญกับสวัสดิภาพของคนก่อนเรื่องอื่น เมื่อทราบว่ น้องคนนั้นไม่เป็นอะไรเลย ท่านก็หัวเราะอย่างโล่งอก แล้วปลอบว่าที่เหลือเป็น เรื่องเล็ก พวกเราไม่ต้องกังวลเรื่องการซดใช้ เพราะท่านสามารถเคลียร์ให้ได้สบาย มาก เหมือนยกภูเขาออกจากอก หากท่านอาจารย์สิปปนนท์ไม่เมตตาและเสียสละ เช่นนั้น เราคงนอนไม่หลับไปอีกหลายคืน ทีมงานทุกคนจึงรู้สึกสำนึกในพระคุณ เป็นอย่างสูง

ภาสุรี สนิทวงศ์ ณ อยุธยา (ภาวิไล)

แดดดีไปดูความคืบหน้าการ ก่อสร้างตลอด เพื่อให้มีเวลาของ ครอบครัว เนื่องจากโทนีอยู่ที่อเมริกา และ ริสาอยู่เชียงใหม่ ริสาก็ถูกลาก ไประยองด้วย (บางครั้งไม่เต็มใจ) เพราะต้องออกจากบ้านก่อน 7 โมง เช้าวันเสาร์ ริสาก็อาศัยนั่งทำ การบ้านและอ่านหนังสือเตรียม เอ็นทรานซ์ที่ริมสระน้ำโรงแรม พอเย็น ก็ต้องเตรียมให้พร้อมในการออกไป ทานอาหาร ซึ่งเราเปลี่ยนร้านไปเรื่อยๆ ทำให้ริสารู้จักร้านอาหารในพัทยาดีมาก

นักวิทยาศาสตร์ดีเด่น และ (สวทช.)

จุดเริ่มต้นของนักวิทยาศาสตร์ดีเด่นเป็นอีกความภูมิใจของแดดดี และทุกครั้งที่มีงานเลี้ยงและการพูดของนักวิทยาศาสตร์ดีเด่น แดดดี มামীและริสาไปด้วย ปีแรกๆ ก็ฟังไม่ค่อยรู้เรื่อง เน้นไปทานอาหารมากกว่า แต่พอขึ้นรถ แดดดีจะถามว่านักวิทยาศาสตร์เค้าพูดเลาถึงอะไร ซึ่งต้องตอบตามความเข้าใจของเราเอง ถูกบ้างไม่ครบบ้าง และแดดดีก็พยายามอธิบายด้วยภาษาง่ายให้เข้าใจ

ท่านอาจารย์สิปนนท์ เกตุทัตได้สร้างสิ่งที่ดีงามมีประโยชน์แก่ประเทศมากมาย ในด้านวิทยาศาสตร์ที่มีส่วนเกี่ยวข้องด้วยนั้น จะขอเล่าเพียง 2 เรื่องที่มีผลกระทบต่อประเทศไทย

เมื่อสี่สิบกว่าปีก่อนประชาชนมีความตระหนักด้านวิทยาศาสตร์น้อยมาก การพยายามปลูกต้นวิทยาศาสตร์ในบรรยากาศที่แห้งแล้ง จึงต้องช่วยกันประคบประหมมเป็นเวลานานหลายสิบปีก่อนที่จะผลิดอกออกผลอย่างที่เราเห็นในปัจจุบัน

ต้นวิทยาศาสตร์ต้นแรกที่ท่านอาจารย์ปลูกไว้ในงานวันวิทยาศาสตร์แห่งชาติปีแรก (18 สิงหาคม 2525) คือ “รางวัลนักวิทยาศาสตร์ดีเด่น” ซึ่งช่วยจุดประกายให้นักวิทยาศาสตร์ ผู้บริหารประเทศ และประชาชนทั่วไปได้เห็นความสามารถด้านกรวิจัยของนักวิทยาศาสตร์ไทย และความสำคัญของการวิจัยด้านวิทยาศาสตร์พื้นฐาน ทำให้รางวัลดังกล่าวเป็นจุดเด่นของงานวันวิทยาศาสตร์แห่งชาติสืบมาจนปัจจุบัน

โครงการนี้ท่านอาจารย์สิปนนท์รับงานหนักหลายด้าน คือ ในฐานะที่เป็นประธานคณะกรรมการสรรหานักวิทยาศาสตร์ดีเด่น จึงต้องมีหลักการสรรหาที่ถูกต้องรัดกุมและยุติธรรม เพื่อจะได้ผลเป็นที่ยอมรับอย่างเต็มใจของส่วนรวม ท่านทำอยู่ 11 ปี (2525 - 2535) ผลการสรรหาล้วนแต่ได้รับความชื่นชมเป็นอย่างดี และท่านยังมีพรสวรรค์สามารถสรุปความสำคัญของงานวิจัยด้านวิทยาศาสตร์ที่ยากยิ่งให้เป็นภาษาต่างๆ จึงกลายเป็นฟรีเซ็นเตอร์ของโครงการในการแถลงข่าวให้สื่อมวลชนนำไปขยายผลอย่างกว้างขวาง

นอกจากนี้ท่านยังเป็นเสาหลักให้แก่โครงการโดยเป็นผู้ขอตั้งมูลนิธิส่งเสริมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ช่วยผลักดันให้มูลนิธิฯ ได้รับกำหนดเป็นองค์การสาธารณกุศลที่ได้รับยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่ม และท่านอาจารย์สิปนนท์รับเป็นประธานมูลนิธิฯ ตั้งแต่ปี 2538 จนวาระสุดท้ายรวม 11 ปี ทั้งมรดกที่มีค่ายิ่งต่อส่วนรวม คือ ต้นไม้รางวัลนักวิทยาศาสตร์ดีเด่นที่ได้แตกแขนงเพิ่มเป็นรางวัลนัก

วิทยาศาสตร์รุ่นใหม่ นักเทคโนโลยีดีเด่น และนักเทคโนโลยีรุ่นใหม่ ให้ชนรุ่นหลังช่วยรดน้ำพรวนดินให้เป็นทรัพยากรที่มีค่าของประเทศ รวมทั้งเป็นต้นแบบแก่ต้นไม้ต้นที่สองที่อาจไม่ได้เกิดเลยถ้าไม่มีโทรศัพท์ครั้งประวัติศาสตร์จากท่านอาจารย์สิปนนท์ในเดือนพฤศจิกายน 2539

ดร.กำจัด มงคลกุล

ปี 2530 ริสาสอบเข้ามหาวิทยาลัย ตอนนั้นถูกแดดดีป่นว่าไม่อ่านหนังสือและไม่ตั้งใจเรียนจะสอบเข้าได้หรือ ริสาบอกว่า ถึงแม้จะมีจดหมายตอบรับเข้าเรียนจาก 2 มหาวิทยาลัยที่อเมริกาแล้ว ถ้าสอบเข้าที่เมืองไทยไม่ได้จะไม่เรียน เปิดร้านขายขนมดีกว่า เนื่องจากบ้านเราทำขนมทานเองกันตลอด มักไม่ค่อยได้ซื้อขนมเท่าไร จึงค่อนข้างมั่นใจในฝีมือ

ตั้งแต่เด็กริสาก็อยากเป็นวิศวกรมาตลอดจนกระทั่งได้มีโอกาสติดตามแดดดีไปญี่ปุ่น (แดดดีไปเซ็นสัญญาหรือประชุมเกี่ยวกับปิโตรเคมี) ริสาได้มีโอกาสไปเที่ยวเดินเล่นและเห็นว่าสินค้าที่ญี่ปุ่นน่าซื้อไปหมด แดดดีชี้ให้เห็นว่าที่เรามองว่าน่าซื้อดูดีเป็นเพราะบรรจุภัณฑ์ ขนมดูน่าทาน พอซื้อมาลองชิมปรากฏว่ารสชาติไม่เหมือนที่เราคิดไว้เลย บรรจุภัณฑ์ทำให้เรามองภาพสินค้าดูดี และสามารถปรับราคาสินค้าขึ้นได้ กลับมาจึงเปลี่ยนเข็มตั้งใจจะเรียนออกแบบบรรจุภัณฑ์ เลยเลือกภาควิชาออกแบบอุตสาหกรรม คณะสถาปัตยกรรม จุฬาฯ ตอนที่ทราบผลสอบแล้วโทร.บอกแดดดี คิดว่าแดดดีคงปลื้ม แต่ไม่ยอมพูดอะไร (แต่ไม่รู้เหมือนกันว่าถ้าสอบไม่ติด ถึงตอนนี้ริสาจะเป็นเจ้าของร้านขนมชื่อดังหรือเปล่า)

ครั้งต่อมาที่อาจารย์มีอิทธิพลต่อชีวิตของผมมากก็คือเมื่อ พ.ศ. 2527 อาจารย์นำข่าวดีมาให้คือ การที่คณะกรรมการรางวัลนักวิทยาศาสตร์ดีเด่นได้มีมติให้ผมได้รับรางวัลในปีนั้น โดยท่านอธิบายเหตุผลของคณะกรรมการ อันทำให้ผมได้ซาบซึ้งถึงงานที่ท่านและคณะกรรมการได้ทำ ในการเชิดชูเกียรตินักวิทยาศาสตร์ไทย ในการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ไทยนั้น ท่านเป็นประธานของมูลนิธิส่งเสริมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในพระบรมราชูปถัมภ์ ผู้จัดทำรางวัลนี้มากกว่าสี่สิบปี นอกจากนี้ ท่านยังเป็นประธานของมูลนิธิโทรเรเพื่อการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ ประเทศไทย ซึ่งให้รางวัลและเงินทุนวิจัยแก่นักวิทยาศาสตร์ และครูวิทยาศาสตร์ติดต่อกันมาเป็นเวลากว่าสิบปีแล้วด้วย ในการร่วมงานกับท่านในด้านนี้ ผมได้เห็นแนวคิดที่สำคัญของท่านในการยกย่องคน มิใช่แต่เพียงเป็นคนเก่งเท่านั้น แต่ต้องเป็นคนดีด้วย วาทะของท่านในงานแสดงความยินดีกับนักวิทยาศาสตร์ดีเด่นหลายต่อหลายปีที่ผ่านมา นั้น มักจะย้ำในจุดนี้ และยังชี้แจงมาถึงสังคมระดับโดยรวมด้วยว่า มิควรมุ่งเพียงความทันสมัยเท่านั้น แต่ควรมุ่งการพัฒนาในองค์รวมด้วย

อาจารย์มีส่วนร่วมในการจัดตั้งสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) ขึ้นใน พ.ศ. 2534 ซึ่งหลังจากนั้นก็ได้ร่วมอยู่ในคณะกรรมการตลอดมา ท่านมีบทบาทสูงยิ่ง ไม่เพียงแต่ในการให้ความเห็นในประเด็น

ต่างๆ เท่านั้น แต่ยังสามารถเป็นประธานคณะกรรมการสรรหาผู้อำนวยการที่ผ่านมาทั้งสามคน คือ ผม ตามมาด้วย ดร. ไพรัช ธัชยพงษ์ และ ดร. ศักรินทร์ ภูมิรัตนอีกด้วย ผมได้มีโอกาสร่วมงานกับอาจารย์ครั้งสำคัญอีก เมื่อ พ.ศ. 2535 ในงานที่อาจารย์ และบุคคลสำคัญอีกสองท่าน คือ ดร. ไพจิตร เอื้อทวีกุล และ ดร. สง่าสรรพศรี ซึ่งเป็นรัฐมนตรีในรัฐบาลของคุณอนันต์ ปันยารชุนเป็นผู้ริเริ่มขึ้น โดยผมได้ช่วยอาจารย์จัดทำโครงการละเอียด และร่างกฎหมายจัดตั้งสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย อันนำไปสู่การจัดตั้ง สกว. ขึ้น ซึ่งต่อมาท่านก็ได้ทำหน้าที่ประธานกรรมการนโยบายของ สกว. นี่อีกเป็นเวลานาน

อาจารย์มีบทบาทสูงในวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของไทย ไม่แต่เพียงในการจัดตั้งและการดำเนินงานของมูลนิธิส่งเสริมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสวทช. และ สกว. เท่านั้น แต่ในการเป็นประธานกรรมการการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย ประธานกรรมการบริษัท ปิโตรเคมีแห่งชาติ จำกัด (มหาชน) กรรมการคณะกรรมการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ สมาชิกก่อตั้งบัณฑิตยสภา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย เหล่านี้เป็นเพียงส่วนหนึ่งของงานของท่านที่ล้วนส่งผลดีงามให้แก่ส่วนรวมทั้งสิ้น

ศาสตราจารย์ ดร. ยงยุทธ ยุทธวงศ์

จริงอยู่มีหลายคนที่สร้างคุณประโยชน์ช่วยกันจัดตั้งสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) แต่อาจารย์สิปนนท์ยังได้ช่วยเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิของคณะกรรมการบริหาร (สวทช.) มาอย่างสม่ำเสมอเท่าที่ผมจำได้ตั้งแต่ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2534 จนกระทั่งท่านเสียชีวิตใน พ.ศ. 2549 ท่านแสดงความคิดเห็นอันเต็มไปดด้วยเหตุผลทางวิชาการอย่างโปร่งใส นำไปปฏิบัติได้ หลายครั้งที่ทำหน้าที่ประธานในการสรรหาผู้บริหารระดับสูงของ สวทช. อาจารย์สิปนนท์จะรับผิดชอบเป็นอย่างดีที่สุด ดำเนินการด้วยความรอบคอบรัดกุม จนได้คนที่มีความสามารถสูงและซื่อสัตย์มาสร้างประโยชน์ให้กับการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของชาติมาจนทุกวันนี้

ศาสตราจารย์ ดร. ไพรัช ธัชยพงษ์

พอริษาใกล้จบปี 4 วันหนึ่ง คนบดีเรียกพวกที่ได้คะแนนอันดับหนึ่งของทุกภาควิชาไปพบแล้วบอกว่า วันเสาร์หน้าให้มาพบอีกครั้งจะให้มาสอบชิงทุน พสวท. เราไม่เห็นเคยรู้จักมาก่อนเลย ทุนอะไร พสวท. ทุนข้างเผือก ก็ไม่ได้คิดอะไรมาก ไม่ได้ดูหนังสือ ไม่ได้เตรียมตัวอะไร ตอนมาทำข้อสอบก็ทำไปเรื่อยๆ ไม่ได้นึกอะไร เพราะไม่ได้เคยคิดจะเรียนต่อ เรียนจบ ป.ตรี นี้ก็บุญเหลือหลายแล้ว ตั้งแต่เด็กๆ มาไม่เคยนึกว่าจะเรียนจบ ม.3 ด้วยซ้ำไป พอวันประกาศผล ปรากฏว่าชื่อเราก็ตัดกับเขาด้วย ตอนนั้นก็ยังไม้อู้เลยว่าแดดดีเกี่ยวกับ พสวท. ถ้ารู้ว่าเกี่ยวกับคงจะถามว่าใช้เส้นหรือเปล่า เราถึงได้ทุน แต่ตอนนี้ก็คงจะตอบว่าไม่ได้เส้นใคร เพราะแดดดีไม่เคยใช้เส้นสายตัวเองให้ลูกเลย แล้วก็สอนพวกเราเสมอว่า เราเป็นประชาชนคนไทยเหมือนๆ คนอื่นเขา จะไปมีอภิสิทธิ์เหนือใครไม่ได้ เพราะฉะนั้น

คนที่เอา CV เอาอะไรต่อมิอะไรมาให้แดดดีฝากเข้าเรียน ฝากเข้าทำงาน รู้ไว้ด้วยนะว่า ลูกสามคนของแดดดีนั้น แดดดีไม่เคยฝากเข้าเรียนหรือฝากเข้าทำงานที่ไหน แม้แต่ recommendation ก็ไม่เคยเขียนให้ เพราะสอนเรามาแต่เล็กว่า จะทำอะไรให้ทำด้วยตัวเอง จึงจะภูมิใจได้ว่า ฉันทำตัวเอง

ตอนริษาเลือกไปเรียนต่อเป็นเรื่องสนุกมาก จะว่าเป็นดวงก็คงจะว่าได้ สมัครเรียนไปหลายๆ ที่ ในที่สุด Cornell กับ University of California San Diego (UCSD) ตอบรับมา ตอนนั้นก็ตัดสินใจไม่ถูกว่าจะไปเรียนที่ไปไหนดี แดดดีก็บอกว่า Cornell ดีมากเลย เมืองสวย อยู่บนภูเขา ต้องเดินลงเขา หิมะตกสวยมาก San Diego หรือสวยมาก เป็นเมืองริมทะเล ไม่มีหิมะ ด้วยความที่ริษาเป็นโรคกลัวหนาว (อยู่หอที่ มช. มา 4 ปี ไม่มีน้ำอุ่นอาบน้ำตอนหน้าหนาว อยู่บ้านที่กรุงเทพฯ สมัยนั้นก็ไม่มี แต่กรุงเทพฯ ฝนไม่หนาว) ก็เลือกเรียนที่ UCSD ตอนไปเรียน ป.เอก เทอมแรก ร้องไห้ทุกวัน เพราะฝรั่งไม่รู้เรื่อง ไร้อาหารเรียนมาบ้านเราเน้อมันล้าหลังไป 10 ปีแล้วที่ UCSD นะ เขาไม่สอนหรอก เขาสอนแต่องานวิจัยที่ทำอยู่ ณ ปัจจุบัน อ่าน paper สัปดาห์ละ 20 - 30 paper ถ้าไม่ใช่ 50 - 70 paper ตอนแดดดีมาเยี่ยมก็บอกว่า จะกลับบ้านแล้วนะ ทุนเหินไม่เอาแล้ว แดดดีก็บอกว่า ถ้าไร้อาหารเรียนมาบ้านเรา มันล้าหลังก็ต้องไปเรียนสิ จะได้ไปทำให้บ้านเราไม่ล้าหลัง เรียนไปเถอะ ถ้าขยันเข้ามันก็ไม่ยากเกินไปหรอก ตั้งสมาธิดีๆ อ่านเยอะๆ ชอบอ่านหนังสืออยู่แล้วก็อ่านไปเถอะ ก็เลยทนอยู่ไปจนจบด็อกเตอร์กลับมา

แดดดีก็บอกว่า เห็นไหม บอกแล้ว เรียนด็อกเตอร์นะเก่งอย่างเดียวเรียนไม่ได้หรอก มันต้อง “กัดติด” จะทำอะไรให้สำเร็จต้อง “กัดติด” “กัดไม่ปล่อย”

ตอนที่ริษาอยู่ UCSD แล้วแดดดีมาเยี่ยมอีกครั้ง ตอนนั้นเรียนไปได้ 3 ปีแล้ว กัดติดแล้วไม่ปล่อยแล้ว รู้สึกว่าแดดดีมีความสุขมากที่รู้ว่าริษาได้เรียน Ph.D. ทางด้าน Molecular Biology ตอนนั้น (1990) งานทางเทคโนโลยีชีวภาพเริ่มจะบูม แบบจริงๆ จังๆ แดดดีเขารู้ล่วงหน้ามาแล้วว่าอีกหน่อยจะเป็นยุคของ Biotechnology Bioinformatics แน่ๆ แดดดีจะถามให้เราอธิบายให้ฟังเรื่อง DNA เรื่องยีน เรื่อง Cloning เรื่อง Stem Cell อยู่เสมอๆ แดดดีไม่ใช่ นักฟิสิกส์ ไม่ใช่ นักปฏิรูปการศึกษา เท่านั้น แต่เป็น “ผู้รู้” ที่สนใจจะเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ อยู่เสมอ

ก่อนเรียนจบ Ph.D. ริษาก็บอกแดดดีว่าช่วยหางานให้หน่อยสิ แดดดีบอกว่า โดนจับป่านนี้แล้วหางานเองสิ ก็ติดต่อไปทาง มช. มช. ไม่ได้ตอบมา ติดต่อทาง อ.ดร.หนึ่ง เตียอำรุง (ตำแหน่งขณะนั้น) อ.ดร.หนึ่ง เตียอำรุง ก็ชวนให้มาทำงานที่ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี (มทส.) ก็เลยมาสัมภาษณ์ที่ มทส. แล้วเริ่มงานที่ มทส. มาตั้งแต่ 2538 โดยที่สมัครเข้าโดยไม่ได้ใช้เส้นสายของแดดดี ตอนสัมภาษณ์ ศ.ดร.วิจิตร ศรีสอาน (อธิการบดี ขณะนั้น) สัมภาษณ์เราอย่างเอาเป็นเอาตายจนนึกว่าเขาคงไม่รับเราแน่ๆ เลย ตอนมาทำงาน มทส. ตั้งแต่เริ่มต้น แดดดีบอกเสมอว่า “อย่ารับตำแหน่งบริหาร” ให้ทำงานวิชาการทำงานวิจัยให้ได้ ศ. ก่อน ทำงาน มทส. มา 6 ปี ในที่สุดก็รับตำแหน่ง บริหาร ที่แรกไม่กล้าบอกแดดดี เพราะกลัวว่า จะดูว่าบอกแล้วไม่ให้งานบริหาร แต่พอบอกแดดดีก็บอกว่าดีใจด้วย แล้วก็ สอนเยอะเยาะถึงวิชาการบริหาร “คน” ที่เราทำได้ไม่ถึงครั้งที่แดดดีสอนไว้

ว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม

ก่อนแต่งตั้งจะไปประชุมที่บาห์ลี แดดดีเล่าความฝันอย่างขบขันในโต๊ะอาหารเช้าว่า “มีคนมาชวนไปเป็นรัฐมนตรี จะไปเป็นดีมัย” ยังแซวกันเล่นก่อนแดดดีไปว่า “ไม่มีใครมาชวนหรอก” สำหรับการไปบาห์ลีครั้งนี้ แดดดีกับมามีตั้งใจจะไปเที่ยวอีกครั้งหลังจากไปครั้งแรกเมื่อตอนแต่งงานใหม่ๆ วางแผนไว้ว่าหลังประชุมจะอยู่ต่ออีกหลายวัน หัวค่ำของคืนแรกก็มีคนโทร.มาที่บ้าน ซึ่งริสาอยู่บ้านคนเดียวว่าขอสายอาจารย์สิปพนธ์จากคุณอนันท์ ก็ตอบไปว่าไม่อยู่ไปประชุมต่างประเทศ เขาถามว่าที่ไหน มีเบอร์ติดต่อหรือไม่ ซึ่งริสาก็ให้เบอร์ไป ตอนนั้นยังไม่ออกว่าใครโทร.มา และโทร.มาเรื่องอะไร

ตอนที่ผมตั้งรัฐบาลอนันท์ 1 นั้น สภาพเศรษฐกิจอยู่ในขั้นวิกฤต สงครามคูเวตเพิ่งสิ้นสุด ราคาน้ำมันยังสูง เหตุการณ์ภายในก็ยังไม่เรียบร้อย โดยเฉพาะ อนาคตด้านเศรษฐกิจอาจยังไม่ดีนัก เมื่อผมมารับหน้าที่เป็นนายกรัฐมนตรีครั้งแรก สิ่งแรกที่ต้องคิดหนักก็คือจะเอาใครเข้ามาอยู่ในคณะรัฐมนตรี โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจ ถ้าเราได้คนดีน่าเชื่อถือ ไม่โกง ไม่กิน เป็นคนทำงานตรงไปตรงมา มีเพื่อนฝูง แต่ไม่ใช่รักเพื่อนรักฝูงจนการงานเสีย ความเชื่อมั่น ความน่าเชื่อถือจะทำให้งานของเราสะดวกขึ้น ผมนึกถึงอยู่หลายคน คนหนึ่งก็คืออาจารย์สิปพนธ์ จึงโทรศัพท์ตามตัว ปรากฏว่าอยู่ต่างประเทศ จะเป็นจากการ์ตาหรือบาห์ลีก็จำไม่ได้ ซึ่งผมก็ได้รับเชิญไปประชุมเหมือนกัน กว่าจะตามตัวกันได้ก็ตึกแล้ว ปรากฏว่าจ้วงเจียกันทั้งคู่

ผมชวนท่านเข้าคณะรัฐมนตรี ซึ่งอาจารย์สิปพนธ์เข้าใจว่าจะให้ เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ แต่ผมให้เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม เพราะอาจารย์สิปพนธ์เป็นคนซื่อตรง ซื่อสัตย์ เป็นที่น่าเชื่อถือโดยเฉพาะในวงการปิโตรเคมี จึงมีเรื่องเล่าสู่กันฟังต่อมาว่า เมื่ออาจารย์สิปพนธ์รับเป็นรัฐมนตรีนั้น ในใจนึกว่าเป็นกระทรวงหนึ่ง แต่ต้องไปเป็นรัฐมนตรีอีกกระทรวงหนึ่ง

ระหว่างทำงานในรัฐบาลอนันท์ 1 นั้น สิ่งหนึ่งที่ผมสบายใจที่สุดคือ เราไม่ต้องห่วงเรื่องการถูกกล่าวหาหรือการถูกนินทาว่ากระทรวงนี้หรือรัฐมนตรีคนนี้ ไม่เป็นที่พึงพอใจของตลาด เพราะมีพฤติกรรมที่ไม่น่าไว้วางใจ หรือมีพฤติกรรมที่ไม่ซื่อตรง มีการคอร์รัปชันอะไรต่างๆ เหล่านั้น เรื่องนี้ไว้วางใจได้ งานก็ดำเนินไปได้ด้วยดี

อนันท์ ปันยารชุน
อดีตนายกรัฐมนตรี

ช่วงที่แดดดีเป็นรัฐมนตรีอุตสาหกรรมรอบนี้ บ้านเราก็ไม่ค่อยมีอะไรตื่นเต้น เหมือนๆ เดิม เพียงแต่ริสาโดนคำสั่งจากแดดดีให้ “กรุณาอาบน้ำแต่งตัวให้เรียบร้อยก่อนลงมาทานอาหารเช้า” ตั้งแต่ที่ริสาไปเรียนคณะสถาปัตยกรรม จุฬาฯ มักจะลงมาทานอาหารเช้าทั้งชุดนอน และกลับไปนอนต่อกรณีไม่มีเรียนตอนเช้า เนื่องจากนอนดึกและต้องตื่นตอนเช้ามาร่วมโต๊ะอาหารเช้า

ผมและครอบครัวรู้จักท่านมานานตั้งแต่ผมยังเป็นนักศึกษาแพทย์ เพราะคุณพี่ของท่าน แพทย์หญิงนันทา เกตุทัต เป็นอาจารย์สอนวิชาอนาโตมี คือภาควิชากายวิภาคศาสตร์แก่ผมและภรรยาที่มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์และศิริราชพยาบาล ผ่านมาเป็นเวลาพอสมควร (60 ปี)

ต่อมาได้มีโอกาสทำงานร่วมกันในคณะรัฐบาลท่านอนันท์ ปันยารชุน เป็นนายกรัฐมนตรี ซึ่งผมมักจะเรียกท่านว่าอาจารย์ เพราะท่านมีบุคลิกต่างๆ ที่เหมาะสม นอกจากหน้าที่การงานผมและภรรยาได้พบปะวิสาสะกันเป็นส่วนตัวกับอาจารย์และภรรยาของคุณเอมิลีเสมอๆ ลูกๆ ทั้งสามของอาจารย์และลูกๆ ของผมก็เป็นเพื่อนร่วมรุ่นที่โรงเรียนสาธิตจุฬาฯ ด้วย จึงมีความรู้สึกเป็นกันเองและสนิทสนมกันทั้งครอบครัว

อาจารย์ คุณเอมิลีและลูกๆ มีความเป็นอยู่อย่างสมถะเรียบง่าย มีความสุข อาจารย์เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถสูง ขยันปฏิบัติหน้าที่การงานเพื่อประเทศชาติ และสังคมส่วนรวมมากมาย และยาวนาน ดังเป็นที่ทราบและกล่าวขานกันทั่วไป เป็นผู้มีความดี มีความเก่ง ความดี

นายแพทย์ ไพโรจน์ ینگสานนท์

อาจารย์สิปพนธ์เป็นนักวิชาการ นักวิทยาศาสตร์ นักการศึกษาและนักบริหารแนวหน้าของไทย เป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ มีวิสัยทัศน์ และมีคุณธรรม เป็นแบบอย่างที่ดีแก่นุชนรุ่นหลัง

ในฐานะที่รู้จักกับอาจารย์เป็นส่วนตัว อีกทั้งยังเคยเป็นแพทย์ประจำตัว และเคยร่วมงานในรัฐบาลอนันท์ 1 ด้วยกัน ผมจึงรู้สึกยินดียิ่งเมื่อสภาราชบัณฑิต ได้มีมติขอโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งอาจารย์เป็นหนึ่งในสองคนแรกคู่กับอาจารย์ประเวศ วะสี เป็นราชบัณฑิตกิตติมศักดิ์เมื่อ พ.ศ.2548

ศาสตราจารย์ นายแพทย์ อรรถสิทธิ์ เวชชาชีวะ

บ้านเราปกติจะไม่มีมารับของขวัญ แต่ดีที่ทุกคนในบ้านว่ายกเว้น กระเช้าผลไม้และดอกไม้ นอกนั้นห้ามรับ ปกติถ้าใครมาส่งของขวัญที่บ้านแม่บ้าน จะบอกว่าให้ไปส่งที่ทำงาน เคยได้รับของขวัญแปลกๆ ก็ช่วงนี้ ริสาเป็นคนชอบ เปิดของขวัญมักได้รับหน้าที่นี้ และบ่อยครั้งที่เราต้องห่อคืนและนำไปคืนเจ้าของ เคยมีของขวัญมาลงใหญ่ พอแดดดีก็กลับมา แม่บ้านก็โดนดู ริสาก็เลยระงับกรณี พิพาทด้วยการเปิดห่อของขวัญ ปรากฏว่าข้างในมีไข่ไก่ 20 ไหล หรืออะไรประมาณ นั้น พอแดดดีอ่านนามบัตรเลยบอกว่าไม่เป็นไร เค้ผลไม้เอง มามีเลยเอาไข่ไก่นั้น ไปแจกบ้านญาติๆ และทำขนมคุกก็แจกปีใหม่ แต่ดีที่มักบอกเราเสมอว่า ห้ามรับของขวัญเพราะจะเป็นการคอร์รัปชันอย่างหนึ่ง แต่สำหรับเมืองไทยแล้วการจะปฏิเสธ ก็ทำให้เสียหน้าใจได้ ถ้าจะต้องรับก็ขอให้เป็นของที่เขาทำเอง หรือพวกดอกไม้ ผลไม้ ก็พอจะได้ ที่แดดดีทำประจำคือหากได้กระเช้ามาก็จะแยกและแบ่งให้กับคนอื่นที่ตอนอยู่กระทรวงเจ้าหน้าที่ก็ได้รับการแบ่งแจกจ่ายกันทั่ว จนถึงทุกวันนี้ ริสายัง ถือเป็นแนวปฏิบัติว่าหากได้รับของมาก็ให้เอาแจกกัน แต่ทางที่ตีบออกปฏิเสธให้รู้กันล่วงหน้าว่าเราไม่รับของจะดีที่สุด

ผมรู้จัก ดร.สิปปนนท์ เมื่อคราวที่ทางการไปเชิญเชิญท่านมาเป็นกรรมการผู้จัดการคนแรกริเริ่มของบริษัท ปิโตรเคมีแห่งชาติ ขณะนั้นผมอยู่ในทีมของเครือซิเมนต์ไทยที่กำลังจัดตั้งบริษัทผลิตปิโตรเคมีปลายน้ำ ตอนนั้นก็ไม่ค่อยได้มีการติดต่อกันใกล้ชิดนัก แต่ก็เห็นได้ชัดเจนว่าเป็นผู้บริหารโครงการขนาดใหญ่ที่มีฝีมือ

ผมมาสนิทกับท่านตอนที่ได้รับใช้ราชการพร้อมกันในคณะรัฐบาลของ ฯพณฯ อานันท์ ปันยารชุน ผมดูแลกระทรวงพาณิชย์ และท่านดูแลกระทรวงอุตสาหกรรม โดยลักษณะการทำงานของทางราชการแล้ว สองกระทรวงนี้มักจะมี ความขัดแย้งกันมากพอสมควร เพราะกระทรวงอุตสาหกรรมต้องการจะปิดตลาด เพื่อคุ้มครองอุตสาหกรรมในประเทศ ส่วนกระทรวงพาณิชย์มักจะอยากเปิดตลาด เพื่อให้มีการแข่งขันมากขึ้น เพื่อประโยชน์ของผู้บริโภคและเพื่อการขยายตัวของระบบเศรษฐกิจ

ในขณะที่เราทำงานร่วมกันนั้น เป็นช่วงที่ระบบเศรษฐกิจของไทยขยายตัวอย่างรวดเร็ว และรัฐบาลมีนโยบายที่จะให้การส่งออกเป็นแกนนำในการพัฒนา ธุรกิจและอุตสาหกรรม นอกจากนั้นรูปแบบการทำงานของหน่วยราชการก็มักจะต้องมีผู้ได้ประโยชน์และผู้เสียประโยชน์ เจ้ากระทรวงตลอดจนข้าราชการก็ต้องคอยดูแลรักษาผลประโยชน์ของกลุ่มคนที่อยู่ใต้อาณัติของตน และเรื่องการรักษาอำนาจทั้งทางด้านกฎหมายและวิธีการปฏิบัติก็นับว่าเป็นเรื่องสำคัญของกระทรวงต่างๆ

ในระยะเวลาประมาณ 3 ปี ที่ผมได้ทำงานร่วมกับท่าน ซึ่งบางครั้งก็ต้องมีการขัดแย้งกันบ้างน้อยบ้าง ผมได้พบว่า ดร.สิปปนนท์ เป็นคนที่ตัดสินใจรวดเร็วบนพื้นฐานของข้อมูลที่มีความเป็นจริงหรือที่เป็นผลของการวิเคราะห์วิจัยที่เชื่อถือได้ ผมไม่เคยประสบปัญหาเกี่ยวกับความขัดแย้งที่เกิดจากข้อมูลผิด การจับประเด็นคลาดเคลื่อน หรือเกิดจากอคติส่วนตัว หรืออคติที่เป็นประเพณีของหน่วย

ราชการ ผมเชื่อว่าระหว่างนั้นเป็นช่วงเวลาที่กระทรวงอุตสาหกรรมและกระทรวงพาณิชย์ทำงานร่วมกันได้ดีที่สุดและเกิดผลดีแก่ส่วนรวมมากที่สุดระยะหนึ่ง ทั้งนี้ก็เพราะว่า ดร.สิปปนนท์ เป็นผู้นำประเภทที่ใช้สติปัญญาแทนการใช้อารมณ์ และถือประโยชน์ของบ้านเมืองเป็นเป้าหมายหลักในการบริหารงาน อีกอย่างหนึ่งท่านเป็น True Gentleman ที่ใช้ความเมตตาและความนุ่มนวลในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ไม่ว่าจะเป็นคนระดับใด

หลังจากนั้น ผมก็ได้มีโอกาสร่วมงานกับท่านอีกที่ ปตท. ซึ่งท่านเป็นประธานกรรมการ และผมเป็นกรรมการและประธานของ ปตท.สผ. นับเป็นช่วงเวลาที่ผมทำงานได้อย่างสบายใจมาก และเชื่อว่าท่านเป็นผู้ที่ผลักดันให้ ปตท. วางแผนยุทธศาสตร์ที่ได้ทำให้เกิดความแข็งแกร่งขององค์กรในระยะยาว โดยเฉพาะในเรื่องของการใช้ทรัพยากรของชาติไปในทิศทางที่จะเกิดประโยชน์สูงสุด และในการสร้างกลุ่มพนักงานระดับบริหารที่มีความสามารถในระดับสากล

ผมเคยเดินทางไปต่างประเทศร่วมกับท่านและคณะผู้บริหารของ ปตท. ระหว่าง ปี พ.ศ. 2536 และได้มีโอกาสสัมผัสกับบุคลิกลักษณะด้านอื่นๆ ของท่าน ผมพบว่าท่านเป็นผู้นำกลุ่มการดูงานที่ดีมาก เพราะจัดโปรแกรมไม่แน่นเกินไป และมีธรรมเนียมด้านอาหารคล้ายๆ กับผม (คือเป็นคนช่างรับประทาน) แต่สิ่งที่ประทับใจผมมากที่สุดคือความนิ่งในอารมณ์ของท่าน ในการเดินทางร่วมกันของคนที ค่อนข้างเป็นผู้ใหญ่ด้วยกัน บางทีก็มีเหตุการณ์ที่ทำให้บางคนเสียอารมณ์ได้ง่ายๆ ผมไม่เคยเห็นดร.สิปปนนท์แสดงอาการเช่นนั้น ไม่ว่าจะมึนอะไรเกิดขึ้น เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นระหว่างเดินทาง ท่านก็ช่วยคณะผู้บริหารตัดสินใจแก้ปัญหาได้เป็นอย่างดี

จำได้ว่าครั้งหนึ่งไปดูงานที่รัสเซียด้วยกัน วันสุดสัปดาห์ก็ถือโอกาสไปชมพระราชวังฤดูร้อนของพระเจ้าซาร์ซึ่งอยู่บนเกาะ ต้องไปทางเรือประมาณ 30 นาที จะเป็นเพราะมัคคุเทศก์ของเราสะเพร่า ไม่ได้ถามไถ่ให้ดี หรือเป็นเพราะเราโง่เขมา ถึงทำเรือช้า ตอนขากลับพอ 5 โมงเย็น เรือก็แล่นกลับแผ่นดินใหญ่โดยไม่ได้แยแส พวกเราเลย นึกว่าต้องว่ายน้ำกลับกันเสียแล้ว ท่านอาจารย์สิปปนนท์ไม่ได้แสดงอาการตกใจ กังวล หรือโกรธเลย ท่านก็ส่งมัคคุเทศก์ไปเจรจากับผู้คนแถวนั้น ในที่สุดก็แก้ปัญหาได้โดยการเช่าเหมารถเมล์ ซึ่งก็หยุดวิ่ง 5 โมงเหมือนกันให้ไปส่งเราถึงในกรุงเซนต์ปีเตอส์เบิร์ก วันนั้นฝนตกปรอยๆ ทั้งวัน เรากลับมาถึงเมืองได้ทันเวลาไปดูบัลเลต์ของบอลชอยที่จองไว้ทันด้วยซ้ำ

คราวนั้นนับเป็นการผจญภัยครั้งสำคัญของผมซึ่งทั้งเหนื่อย ทั้งหิว ทั้งเปียก แล้วยังอดโกรธมัคคุเทศก์กับคนเรือไม่ได้ แต่ก็ได้เรียนรู้จากท่านอาจารย์สิปปนนท์ ถึงความสำคัญของการควบคุมอารมณ์ในภาวะคับขัน และการใช้สติปัญญาในการแก้ปัญหา และตลอดเวลาที่ทุกคนมีความเครียด และกังวลกับการที่พลาดเรือลำสุดท้าย ท่านอาจารย์สิปปนนท์ก็ยังพูดคุยกับทุกคนรวมทั้งมัคคุเทศก์เจ้าปัญหา อย่างนุ่มนวลและด้วยความเมตตา

ในระยะ 10 ปีที่แล้วนี้ ผมได้เข้าไปช่วยงานทางการศึกษาอยู่หลายด้าน และได้มีโอกาสร่วมประชุม สัมมนา หรือเสวนากับท่านบ่อยครั้ง ทุกครั้งที่ได้พบท่าน ผมจะมีโอกาสเรียนรู้สิ่งต่างๆ จากท่านอาจารย์สิปปนนท์ตลอดเวลา ทั้งวิธีคิด วิธี

นำการประชุม วิธีจับประเด็น และวิธีตะล่อมให้การประชุมไปถูกทิศทาง และที่สำคัญที่สุดท่านได้ทำให้ผมเข้าใจว่า การศึกษานั้นต้องไม่เพียงแต่ให้ความรู้ต่อเยาวชนเท่านั้น เราจะต้องช่วยกันทำให้เขาคิดเป็นและทำเป็นด้วย

ผมโชคดีที่ได้เกิดมาร่วมสมัยกับท่านอาจารย์สิปปนนท์ และได้มีโอกาสนับท่านเข้าเป็นหนึ่งในกัลยาณมิตรที่แท้จริงของผม

อมเรศ - ภัทรา ศิลลาอ่อน

ผมรู้จักและชื่นชมพี่สิปปมาตั้งแต่เมื่อเราเรียนที่สหรัฐอเมริกา ผมเรียนที่ Massachusetts Institute of Technology (MIT) ส่วนพี่สิปปเรียนปริญญาโทและเอกด้านฟิสิกส์ที่ฮาร์วาร์ด พี่สิปปเป็นนักศึกษาปริญญาเอกที่อายุน้อย เรียนหนังสือเก่ง แต่ที่น่าแปลกใจคือยังไม่มีแฟน ทั้งที่มีนักศึกษาหญิงที่เป็นคนไทยเรียนอยู่หลายคน ผมได้มีโอกาสเขียน engineering drawing สำหรับวิทยานิพนธ์ให้พี่สิปป ด้วย

เมื่อพี่สิปป กลับมาเมืองไทยก็มาทำงานด้านการศึกษา เป็นเลขาธิการสภาการศึกษา ซึ่งทำให้การศึกษาร้านเราดีขึ้นมาก ผมมาเจอพี่สิปป อีกครั้งเมื่อพี่สิปปเป็นผู้จัดการใหญ่ บริษัท ปีโตรเคมีแห่งชาติ จำกัด (มหาชน) หรือเอ็นพีซี ผมดำรงตำแหน่งปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม และต่อมาเราก็กลายเป็นเจ้านายลูกน้องกัน ตอนที่พี่สิปป เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม และผมยังเป็นปลัดกระทรวงอุตสาหกรรมอยู่

นอกจากได้มีโอกาสรู้จักกันในระหว่างการเรียนที่บอสตัน และการทำงานในหลายสถานะ หลายโอกาสแล้ว ผมได้มีโอกาสเดินทางด้วยกันกับพี่สิปป 3 ครั้ง ซึ่งสนุกสนานตื่นเต้นทั้ง 3 ครั้ง มีเรื่องหนึ่งที่ผมนึกเมื่อไหร่ก็อดขำไม่ได้ในความสมถะของพี่สิปป สมัยนั้นเป็นประธานคณะกรรมการ ปตท. หลังจากพ้นจากตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมแล้ว พี่สิปป ให้จัดการดูงานที่นอร์เวย์อย่างประหยัด และจัดกำหนดการดูงานเหมือนกับเป็นนักเรียนไปทัศนศึกษา ทำให้ทวนนึกถึงเมื่อครั้งยังเป็นนักศึกษาที่เราขับรถไปเที่ยวจากบอสตัน-นิวยอร์ก-ฟลอริดา มีผู้ร่วมเดินทาง 4 คน คือ ผมกับคุณชายไหว แสงรุจี ซึ่งเรียนที่ MIT เหมือนกัน พี่สิปปเป็นคนขับ และมีนักศึกษาฮาร์วาร์ดอีก 1 คน คือคุณชวาลย์ ชวนิตย์ พวกเราไปแบบนักเรียนยากจน คือ มี sleeping bag คนละอัน นอนใน park ทำกับข้าวกันเอง อาบน้ำที่ lake น้ำกระด้างมาก ภูสุมไม่มีฟองเลย ตกกลางคืนปรากฏว่ามีหมิวตามมาดมกลิ่นอาหารที่พวกเราทำไว้

อีกทริปหนึ่ง ตอนไปไปบัวโนสไอเรส ประเทศอาร์เจนตินา ไปดูหลุมฝังศพมาตามเอวิด้า เปรอง ตั้งใจไปกินสเต็กซึ่งเป็นอาหารขึ้นชื่อของอาร์เจนตินา แต่พวกเราสงสัยว่าเมืองนี้ทำไมสุนัขเยอะจัง หลังจากกินแล้วจึงรู้ว่าทำไมสุนัขถึงมาก เพราะสเด็กแย่มาก

จากการที่เรารู้จักกัน ทำงานด้วยกันใกล้ชิด ผมพบว่าท่านเป็นคนดี เป็นนักเรียนทุนรัฐบาลที่ดี เป็นอาจารย์ที่ดีและเก่ง ทำงานเก่ง บริหารงานโรงงานเก่ง เป็นผู้บุกเบิกอุตสาหกรรมปิโตรเคมี ดูจากโรงโหล่ฟีนอลของเอ็นพีซีซึ่งเป็นโรงงานทันสมัย

มีประสิทธิภาพ มีภูมิทัศน์สวยงาม ใส่ใจในเรื่องสิ่งแวดล้อมมาก และได้รับรางวัลมากมายทั้งในประเทศและต่างประเทศ ท่านทำงานเพื่อประเทศชาติมาโดยตลอด พอมาเป็นนักการเมืองก็เป็นนักการเมืองที่ดี

ช่วงปลายชีวิต พี่สิปป ทำงานกับกองทุนสนับสนุนการวิจัย และเป็นประธานอำนวยการธนาคารสมอง นับเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติมหาศาล ไม่มีสิ่งใดเลยที่เป็นจุดลบในชีวิต พี่สิปปมีแต่ให้... ให้โอกาส ให้ความคิด และให้ความเจริญก้าวหน้า เป็นคนที่ผมเคารพนับถือที่สุดทั้งความสามารถ และทุกสิ่งทุกอย่าง เป็นหัวหน้าครอบครัวที่ดี เป็นคนรักครอบครัวมาก เป็นคนสมบูรณ์แบบในสายตาผม นับว่าหาคนอย่างนี้ได้ยากในสังคมไทย

ศิววงศ์ จังศิริ

ผมได้รู้จักกับท่านดร.สิปปนนท์ เกตุทัตมาตั้งแต่ตอนเรียนอยู่มหาวิทยาลัยทราบถึงคุณงามความดีและความซื่อสัตย์ของท่าน เมื่อเรียนจบแล้วก็ได้ติดตามผลงานของท่าน ดร.สิปปนนท์ มาโดยตลอด จนกระทั่งท่านมาเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม เมื่อปี พ.ศ. 2534 จึงเป็นผู้บังคับบัญชาของผม

เมื่อท่าน ดร.สิปปนนท์ เข้ามาปฏิบัติงาน ท่านถือความรวดเร็วในการบริการให้กับประชาชนและความซื่อสัตย์สุจริตเป็นเรื่องแรก ไปพูดที่ไหนก็ตาม ในคอนทักจะให้พรทุกคนให้ประสบความสำเร็จสมหวังเฉพาะส่วนที่เป็นความคิดที่ดีที่ถูกต้อง

ท่าน ดร.สิปปนนท์ให้ความสำคัญเรื่องสิ่งแวดล้อมโรงงานเป็นอย่างยิ่ง ถือหลักว่า การประกอบอุตสาหกรรมและการดูแลเรื่องสิ่งแวดล้อมกับธรรมชาติต้องไปด้วยกัน โดยเราต้องคืนสภาพสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติให้ถูกหลานตามสภาพเดิมหรือดีกว่าที่เรารับมา ท่านได้พาพวกเราไปดูตัวอย่าง ที่โรงงานบริษัทปีโตรเคมีแห่งชาติ (NPC) ที่ท่านเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบมาตั้งแต่เริ่มแรกจนถึงขั้นประกอบการ เราได้พบว่าบริเวณโดยรอบโรงงานเต็มไปด้วยต้นไม้ และมีสระน้ำซึ่งมีปลาอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก ภาพที่ได้ปรากฏนั้น เราแทบแยกไม่ออกว่าเป็นโรงงานอุตสาหกรรมหรือสวนสาธารณะ

ท่าน ดร.สิปปนนท์เป็นคนเรียบง่าย ลักษณะเป็นผู้ดี เวลาสั่งงานจะชี้แจงและสอนวิธีทำงานด้วย (เนื่องจากมีประสบการณ์ความเป็นครูในอดีต) ครั้งหนึ่งเมื่อท่านสั่งการโดยบอกว่าไม่ต้องรีบร้อนนะ ผมจึงถามท่านว่าต้องการให้งานเสร็จเมื่อใด ท่านตอบว่า อยากรู้ได้ตั้งแต่เมื่อวานแล้ว

ปรีชา อรรถวิวัฒน์

เมื่อหลักการกับการปฏิบัติสองทางให้แก่นกัน
“ใครก็ตามที่ไม่รู้ว่าความจริงเป็นอย่างไร เขาผู้นั้นเป็นแต่เพียงคนโง่
ใครก็ตามที่รู้ว่าความจริงเป็นอย่างไร แล้วยังเรียกสิ่งนั้นว่าเป็นความเท็จ
เขาผู้นั้นคืออาชญากร”

คำคมที่ยกมาข้างต้นนี้ มาจากละครเรื่อง “ชีวิตของกาลิเลโอ” ของกวีชาวเยอรมัน แบร์ทอลท์ เบรชท์ แล้วมันเกี่ยวอะไรกับอาจารย์สิปพนธ์ด้วย เรื่องที่ท่านเล่าให้ผมฟังจะยืนยันได้ว่าเกี่ยวเป็นอย่างมาก

เมื่อครั้งที่ท่านดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี งานในหน้าที่ของท่านต้องเกี่ยวข้องกับนักลงทุนต่างประเทศอยู่มาก ครั้งหนึ่งมีชาวตะวันตกผู้หนึ่งต้องการจะไดงานขนาดใหญ่ในประเทศไทย และเมื่อมาติดต่อกับท่าน ก็พูดจาหวานล่อมต่างๆ นานา เพื่อที่จะให้เขาได้รับผลประโยชน์ ในท้ายที่สุดก็พยายามจะติดสินบนท่าน อาจารย์สิปพนธ์มีวิธีปราบวาทินผู้หย่อนในจริยธรรมด้วยการอ้างคำคมของกวีเยอรมันที่คัดมาข้างต้น ชายผู้นั้นคงได้รับการศึกษา (ที่เป็นทางการ) มาดีพอสมควร จึงรีบเก็บกระเป๋าเวลาไป

จะมีรัฐมนตรีสักกี่คนที่ทำได้อย่างอาจารย์สิปพนธ์ ในช่วงปลายทศวรรษ 2520 มีการนำละครเรื่อง “ชีวิตของกาลิเลโอ” ออกแสดงเป็นพากย์ไทย อาจารย์สิปพนธ์ได้ไปชมมาและเกิดความประทับใจ การปราบชาวตะวันตกด้วยเครื่องมือ (ทางวัฒนธรรม) ของตะวันตก เป็นสิ่งที่ไม่เกิดขึ้นบ่อยครั้งนักในสังคมสมัยใหม่ของบ้านเรา แต่สิ่งที่อยู่ลึกกว่าคำคมที่ท่านจำฝังใจก็คือ ความยึดมั่นในความถูกต้องทางจริยธรรม หลักการกับการปฏิบัติสองทางให้แก่นกันในชีวิตของอาจารย์สิปพนธ์

จะมีใครสักกี่คนที่มีชีวิตอันมั่งคั่งด้วยประสบการณ์เช่นอาจารย์สิปพนธ์ ไม่ว่าจะในด้านของความเป็นครู เป็นนักวิชาการ เป็นนักวิจัย เป็นผู้บริหาร เป็นนักการเมือง และเป็นนักธุรกิจ มีพวกเรานักวิชาการบางคนอดไม่ได้ที่จะตั้งคำถามว่า วันที่อาจารย์สิปพนธ์เดินออกจากห้องแล็บฟิสิกส์ไปแล้วไม่กลับมาอีกนั้น เป็นวันที่เราได้สูญเสียนักวิจัยชาวไทยฝีมือระดับนานาชาติไปใช่หรือไม่ คำถามนี้คงไม่มีใครตอบได้ จะว่าคุณูปการที่ท่านให้แก่วงการต่างๆ ใว้ นั้นมีค่าต่อสังคมเกินกว่าความเป็นนักวิทยาศาสตร์ระดับแนวหน้าของท่าน ก็คงเป็นแค่เรื่องของการมองต่างมุม

แต่สำหรับผมแล้ว การที่ท่านรักษาความบริสุทธิ์ผุดผ่องเอาไว้ได้ท่ามกลางปฏิภูลทางวัฒนธรรมและทางศีลธรรม ถือได้ว่าเป็นความสำเร็จอันยิ่งใหญ่ กาลิเลโอเองยังต้องยอมสยบต่ออำนาจเลย !

ศาสตราจารย์ ดร.เจตนา นาควัชระ

เมื่อมีโอกาสทุกๆ ครั้ง ดิฉันจะไปร่วมงานสัมมนาที่อาจารย์สิปพนธ์เป็นองค์ปาฐกเสมาๆ ดิฉันได้เรียนรู้และซึมซับปรัชญาแนวคิดวิสัยทัศน์ของอาจารย์อย่างต่อเนื่อง อาจารย์มีความคิดที่ลึกซึ้ง อาจารย์บอกเสมาว่า “คนในสังคมต้องเป็นคนที่ดีเป็นคิดชอบ เพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาชอบ”

ครั้งหนึ่งอาจารย์สิปพนธ์เคยเล่าให้ดิฉันฟังว่า เมื่ออาจารย์เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม อาจารย์ทำงานหนักมาก ทุ่มทะเลเสียสละให้กับงานที่รับผิดชอบในกระทรวงจนกระทั่งไม่มีเวลาให้กับครอบครัว ไม่ค่อยได้พบกับลูกๆ สักเท่าใด มาวันหนึ่ง ลูกสาวคนหนึ่งจึงพูดกับพ่อว่า “เขาไม่อยากจะเรียนเป็นรัฐมนตรี”!!!

คุณหญิงกัลยา โสภณพนิช

ตอนที่แดดดีเป็นรัฐมนตรีรอบนี้ แดดดีนั่งคิดว่าจะหาใครมาเป็นเลขาฯ ต้องเป็นคนที่มีชื่อเสียงสุจริต และกล้าออกความเห็น แดดดีเลือกบางส่วนเป็นที่งานที่เคยทำงานด้วยกัน ซึ่งทำให้แดดดีมั่นใจในการทำงานไม่ต้องห่วงหน้าพะวงหลัง เรียกว่าทีมงานของแดดดีแข็งแกร่งเสมอ

โดยส่วนตัว ได้มีโอกาสรู้จักชีวิตของอาจารย์ คือ อาจารย์เอมิลี และลูกๆ ของอาจารย์มาก่อน เพราะทำงานอยู่ที่สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์ฯ ด้วยกัน อีกทั้งยังได้รับความเมตตาให้เป็นผู้โดยสารรถพร้อมกับลูกๆ ของ อ.เอมิลี ไปโรงเรียนและไปทำงานด้วยเกือบทุกวัน ต่อมาจึงได้มีโอกาสรู้จักและทำงานให้อาจารย์สิปพนธ์ในคณะทำงาน ขณะที่ท่านดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมสมัย ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี อานันท์ ปันยารชุน ซึ่งนับเป็นช่วงที่สำคัญยิ่งช่วงหนึ่งในชีวิต เพราะในช่วงนี้เองที่อาจารย์ได้สร้างความเชื่อมั่นและศรัทธาจริงๆ ในการทำงานการเมืองที่ดี

อาจารย์สิปพนธ์เป็นครูด้วยการเป็นตัวอย่างที่ดี ด้วยการทำงานที่ขยันขันแข็ง ซื่อสัตย์ สุจริต ตรงไปตรงมา ยืนหยัดบนความถูกต้องและเพื่อผลประโยชน์ของประเทศชาติ ที่สำคัญที่สุดก็คือ การที่ได้มองเห็นและซึมซับว่าอาจารย์ทำงานด้วยความตระหนักโดยจิตวิญญาณ ว่าท่านเป็นหนี้บุญคุณแผ่นดิน ตราบจนวาระสุดท้ายของชีวิต ท่านเป็นครูที่ทำให้ดิฉันประทับใจ และกล้าเดินเข้ามาสู่งานการเมืองในเวลาต่อมา เพราะเชื่อด้วยความบริสุทธิ์ใจว่าหากมีนักการเมืองที่ดีจำนวนเพียงพอ จะสามารถทำคุณให้ประเทศชาติอย่างมหาศาล ในทางตรงกันข้าม หากมีนักการเมืองไม่ดีจำนวนมากประเทศชาติก็ล่มสลายได้

แต่ไม่ว่าสภาพบ้านเมืองจะเป็นอย่างไร ไฟแห่งความมุ่งมั่นตั้งใจ ที่อาจารย์ได้เริ่มจุดไว้ให้ จะไม่มีวันมอดสลาย

มุสดี ตามไท

ปี 2535 วิชาเรียนจบสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาฯ แดดดีและสามีให้รางวัลด้วยการออกตัวเครื่องบินและเงินติดตัวอีกไม่มาก พร้อมรายชื่อและเบอร์โทรศัพท์ของเพื่อนๆ และลูกศิษย์แดดดีและสามีที่อยู่ในยุโรป วิชาจับใจใจ สองสาวก็ลุยท่องเที่ยวยุโรปกันสองเดือนกว่า แกรมแอบนัดเจอแดดดีช่วงที่แดดดีบินไปงานของปตท. ที่นอร์เวย์ ทำให้ได้มีโอกาสขึ้นเครื่องบินลำเล็กๆ ไปดูพระอาทิตย์เที่ยงคืน และตามรอยพระบาทของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5

ที่ Northcape และยังกลับมานัดเจอแดดดีอีกที่ปารีส ไปเดินพิพิธภัณฑ์ Louvre ด้วยกัน ยิ่งทำให้เข้าใจแดดดีมากขึ้นว่า ทำไมบ้านเรามีภาพเขียนและภาพพิมพ์ เต็มไปหมด แดดดีเป็นนักวิทยาศาสตร์ที่ชื่นชอบงานศิลปะ (ตามคำแปลของชื่อ แดดดี) ตอนต้นของการตระเวน แดดดีบังคับให้เราเริ่มต้นที่เวียนนา บอกว่าที่นั่น ไปอยู่กับคุณวิทิต (ตอนหลังเปลี่ยนเรียกพอนิด ตามลูกๆ) รับรองเค้าดูแลให้อย่างดี บ้านนี้น่ารัก แดดดีเคยไปนอนมาแล้ว

อาจารย์ลีปนนท์ เป็นผู้ช่วยเหลือทุกคนที่มาขอความช่วยเหลือ ผมเป็นผู้หนึ่งที่ประสบ ครั้งหนึ่งขณะที่ผมทำงานอยู่ที่สำนักงานพลังงานเพื่อสันติ ผมได้แปลหนังสือฟ็อกเก็ตบุ๊ก เล่มหนึ่ง ชื่อ “เรื่องของพลังงานอะตอม” และได้ขอความกรุณาจากอาจารย์ช่วยตรวจสอบการแปลให้ด้วย อาจารย์รับไปด้วยความยินดี ปรากฏมีตอนหนึ่งเป็นการบรรยายภูมิประเทศของเมือง ลอสแอนเจลิส ซึ่งเป็นสถานที่ที่คิดค้นสร้างระเบิดปรมาณูของสหรัฐอเมริกา แต่ผมไม่ได้แปล เพราะเห็นว่าไม่จำเป็น ท่านตรวจพบแล้วแปลส่วนนั้นให้ผม พร้อมกับบอกผมว่า ถ้าเป็นการแปลจะต้องให้เกียรติผู้เขียน โดยต้องแปลทุกประโยค จะเว้นไม่แปลไม่ได้ ถ้าวันไม่แปลถือว่าไม่ใช่การแปล ซึ่งการนี้ ผมได้ถือปฏิบัติเมื่อมีการแปลในเวลาต่อมา อาจารย์ได้ช่วยการแปล แก๊ซ ปรับปรุงสำนวน และในที่สุด ท่านได้เสนอให้สำนักพิมพ์ครุสภา จัดพิมพ์ออกจำหน่าย ซึ่งก็ขายหมดในเวลาไม่นาน ผมรู้สึกขอบคุณ และซาบซึ้งใจในตัวอาจารย์มาก นอกจากนี้อาจารย์ก็เป็นผู้ที่แนะนำให้ลูกสาวคนโตของผม(ดร.ปฐมภรณ์) สมัครเข้าเป็นอาจารย์ที่สถาบันเทคโนโลยีนานาชาติ สิริธรแห่งวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต ซึ่งเธอก็ได้เข้าเป็นอาจารย์ และเธอก็ได้พบเนื้อคู่ที่นั่นด้วย

อาจารย์เป็นผู้ที่ให้เกียรติและยกย่องคนเสมอ และความจำดีมาก พุดคุยกันถึงผู้ใด อาจารย์จะยกย่องผู้นั้นด้วยเสมอ ภรรยาของผมเคยสอนภาษาเยอรมัน อาจารย์ โดยเข้าไปสอนแทนอาจารย์ประจำที่ป่วยเพียงไม่กี่ชั่วโมง อาจารย์ก็จำได้ และจะบอกผู้ร่วมวงสนทนาเสมอว่า “วิทิตเป็นลูกศิษย์ของผม แต่ผมเป็นลูกศิษย์ของภรรยาเขา” แล้วก็มองหน้าภรรยาผมแล้วอมยิ้ม

ครั้งหนึ่ง อาจารย์พาผมและครอบครัวไปเที่ยวอยุธยา อาจารย์เป็นไกด์นำเที่ยว ได้อธิบายประวัติศาสตร์ความเป็นไปในสมัยนั้นอย่างแจ่มแจ้ง ลูกๆ ของผมตามติดล้อมรอบอาจารย์ ฟังการบรรยายไม่ยอมห่าง แถมพุดแห่อาจารย์ว่า คุณลุงรู้เรื่องละเอียดอย่างนี้ สงสัยชาติก่อนคุณลุงเป็นเจ้าของกรุงศรีอยุธยา สมัยโน้นแน่เลย ปรากฏว่าอาจารย์ไม่พุดอะไร ได้แต่หัวเราะฮึๆ แล้วก็บรรยายต่อนอกจากนี้ อาจารย์ยังเคยพาลูกๆ ของผมไปร่วมปลูกป่ากับ ปตท. ด้วย ลูกบอกว่าสนุกและประทับใจมาก

อาจารย์เป็นบุคคลที่ผู้ใดได้พุดคุยด้วย จะรู้สึกสบายใจ ได้ความรู้ ได้ข้อคิดเห็นจากอาจารย์เสมอ ผมชอบถามอาจารย์ถึงการเป็นรัฐมนตรี การเป็นผู้บริหารระดับสูง ซึ่งท่านจะเล่าเรื่องต่างๆ ให้ฟังอย่างน่าสนใจทีเดียว อาจารย์เคย

บอกผมหลายอย่าง ที่ผมจำได้และปฏิบัติตามตลอดเวลาจนถึงทุกวันนี้ เช่น “อย่าเป็นคนพุดโกหก” “การพุดถึงบุคคลที่สามอย่าพุดในสิ่งที่ไม่ดี หรือที่เราไม่ชอบของเขา ให้พุดแต่สิ่งที่ดีที่มีในตัวผู้นั้น” “การพุดคุยหรือเล่าอะไร ไม่จำเป็นต้องพุด หรือเล่าในสิ่งที่เรารู้ทั้งหมดออกไป การไม่พุดในสิ่งที่เรารู้หรือการนิ่งไม่พุด ไม่ใช่เป็นการพุดปิด”

ครอบครัวของอาจารย์และครอบครัวของผมนั่งจกกันดี ผมจะพาครอบครัวไปเยี่ยมอาจารย์และอาจารย์เอมิลีเป็นระยะๆ ตามที่โอกาสจะอำนวย ลูกๆ ถ้าบอกว่าจะไปเยี่ยมอาจารย์ ทุกคนเต็มใจจะไปด้วยเสมอ เพราะมีความคุ้นเคย และชอบคุยกับ คุณลุงลีปนนท์ และคุณป้าเอมิลี ลูกๆ เคยเล่าว่า มีครั้งหนึ่งขณะที่เรียนอยู่อเมริกา คุณลุงและคุณป้าไปเยี่ยม และได้ขับรถยนต์พาไปเที่ยวดูสถานที่ที่คุณลุงเคยเรียนหนังสือ และพาไปดูหอพักที่เคยอยู่ด้วย ลูกๆ บอกว่า คุณลุงดูร่าเรึง ยิ้มแย้มสดใส เมื่อได้เล่าชีวิตตอนเรียนอยู่ที่อเมริกา

เช่นกัน ในช่วงที่ผมทำงานที่ ทบวงการพลังงานปรมาณูระหว่างประเทศ ที่กรุงเวียนนา ประเทศออสเตรีย อาจารย์ลีปนนท์ อาจารย์เอมิลี และลูกสาวทั้งสองของอาจารย์ ก็ได้แวะไปเยี่ยมผมและครอบครัว ผมจำได้ว่าแม้จะอยู่เวียนนาหลายปี ผมจะขับรถหลงเป็นประจำ ด้วยเหตุนี้ เมื่อขับรถยนต์พาอาจารย์ไปเที่ยวไม่ว่าในตัวเมืองเวียนนาหรือนอกเมือง อาจารย์จะเป็นคนดูแผนที่ และบอกผมขับไปทางไหน เลี้ยวซ้ายตรงนี้ ถนนนี้รถเดินทางเดียวต้องอ้อมไปเข้าทางโน้น เป็นต้น ช่วงเวลาที่อาจารย์ใช้เวลาแบบส่วนตัว ดูอาจารย์มีความสุขมาก ประกอบกับภรรยาของผม (แอ๊ว) เป็นคนคุยสนุก ทำให้อาจารย์หัวเราะร่าเริงเป็นระยะๆ บางครั้งแอ๊วพุดภาษาเยอรมันกับอาจารย์ แล้วอาจารย์มองหน้าผม แล้วก็หัวเราะใหญ่เลย สงสัยนิทานผมให้อาจารย์ฟัง ผมชอบดูอาจารย์ตอนหัวเราะ ดูมีเสน่ห์ดี

วิทิต เกษคุปต์

ประธาน ปตท พรีเซ็นเตอร์โฆษณาปลูกป่า

วันรับปริญญาของริสา จำได้ว่าแดดดีปลื้มมาก เป็นลูกคนแรกที่แดดดีได้ ถ่ายรูปร่วมงานรับปริญญา (ริสาไปเรียนต่อที่อเมริกาก่อนการรับปริญญาของมช.) ตื่นเช้ามาใส่ชุดยฮาร์วาร์ดถ่ายรูปกับริสาที่บ้าน และสั่งให้พี่พัฒน์ซื้อดอกไม้ จากตลาดราชวัตรมาให้ (ดอกไม้ริสาสวยน้อยกว่าเพื่อนๆ แต่ก็ภูมิใจมาก) สายๆ ริสาไปที่คณะ เพื่อนๆ มีพ่อแม่มาถ่ายรูปด้วย แต่ริสามีแต่เพื่อนๆ ก็เข้าใจว่าแดดดี งานยุ่ง เจานัดทานข้าวกลางวันกันที่โนโวเทลสยามก่อนเข้าหอประชุม แดดดีก็กับ มาเข้าป็นั่งในหอประชุมดูริสารับปริญญาด้วย

ถ้าแขนขาข้างหนึ่ง ฉันก็มีชีวิตอยู่ได้
ถ้าขาข้างหนึ่งฉันก็มีชีวิตอยู่ได้
แต่ถ้าไม่มีต้นไม้ ฉันไม่สามารถมีชีวิตอยู่ได้

ตอนที่แดดดีเป็นประธาน ปตท. สิ่งทีริสาถูกถามบ่อยที่สุดคือ หนังสือโฆษณาที่แดดดีเป็นพรีเซ็นเตอร์ นั้นเนื้อเรื่องเป็นของที่แดดดีคิดเองหรือใครที่ฟคิดให้ ก็อยากจะบอกกับทุกคนว่า แดดดีเล่าเอง เพราะที่ creative และ copy writer เขียนมา แดดดีบอกว่า “มันไม่ใช่ผม ถ้าให้ผมอ่านก็ได้แต่ก็เป็นแค่อ่าน ไม่ใช่การเล่าจากจิตใจ” “เอาอย่างนี้ผมจะเล่าให้คุณฟัง คุณถ่ายไว้ ถ้าใช้ได้ก็จบเลย ถ้าคุณไม่ชอบ ผมจะอ่านตามที่คุณเขียนมาก็ได้” พอแดดดีเล่าเสร็จ เป็นอันว่าจบการถ่ายทำ ไม่ต้องถ่ายใหม่

ผมรู้จักท่านมานาน ตั้งแต่สมัยผมเป็นอาจารย์คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ฯ และท่านอยู่คณะวิทยาศาสตร์ ตอนหลังท่านได้ทำงานใหญ่ๆ หลายแห่ง รวมถึงเป็นรัฐมนตรีหลายกระทรวง ผมมาสนิทกับท่านเมื่อท่านมาเกี่ยวข้องกับ ป.ต.ท. คนเป็นจำนวนมากอาจรู้ว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษา แต่อีกมุมหนึ่งคือท่านก็เก่งทางด้านอุตสาหกรรมและการค้าขาย ต่อมาเมื่อท่านมาเป็นประธานกรรมการ ป.ต.ท. โดยมีผมเป็นผู้ว่าการ เราสองคนได้ทำงานใหญ่หลายงานที่เป็นรากฐานของ ป.ต.ท. จนทุกวันนี้ เช่น

- การเซ็นสัญญาซื้อก๊าซจากพม่า
- การจัดตั้งบริษัท อะโรเมติกส์ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) หรือ The Aromatic (Thailand) Public Company Limited
- การร่วมทุนสร้างโรงกลั่น 2 โรง กับบริษัท เชลล์แห่งประเทศไทย จำกัด และบริษัท น้ำมันคาลเท็กซ์(ไทย) จำกัด

- ได้ทำโครงการปลูกป่า 1 ล้านไร่สำเร็จ
  - ขอยกเลิกให้ ป.ต.ท. ไม่ต้องใช้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีในการปฏิบัติงานของ ป.ต.ท. (เป็นแห่งแรก)
- งานใหม่เหล่านี้ผมยอมรับว่าไม่อาจทำได้โดยปราศจากความเข้าใจ ใจกว้าง ใจกล้า ของผู้เป็นประธาน

เลือน กฤษณกริ

ผมรู้จักและได้มีโอกาสร่วมงานกับอาจารย์ สิปปนนท์ฯ เมื่อประมาณกลางปี พ.ศ. 2527 เป็นเวลา 20 กว่าปีมาแล้ว เมื่ออาจารย์ สิปปนนท์ฯ เข้ามารับตำแหน่งเป็นผู้จัดการใหญ่คนแรกของบริษัท ปิโตรเคมีแห่งชาติ จำกัด ซึ่งก่อตั้งขึ้นโดยการร่วมทุนระหว่างภาครัฐ โดยการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย กับกลุ่มบริษัทเอกชนที่ผลิตผลิตภัณฑ์ปิโตรเคมีขึ้นปลายอีก 4 บริษัท ถือว่าการจัดตั้งบริษัทปิโตรเคมีแห่งชาติ ขึ้นนั้น เป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญของการพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีของประเทศไทยอย่างครบวงจร และเป็นการเริ่มต้นของแผนพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก (Eastern Seaboard Development Plan) อย่างเป็นทางการ ซึ่งโครงการดังกล่าวนี้ ได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างดีจากรัฐบาล ภายใต้การนำของ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ และ ฯพณฯ องคมนตรี ดร.เชาวน์ ณ ศิลวันต์ ประธานกรรมการ ปตท. ในสมัยนั้น

ดังนั้น ผลสำเร็จในการดำเนินงานของบริษัท ปิโตรเคมีแห่งชาติ จำกัด จึงมีความสำคัญยิ่ง และเป็นยุทธศาสตร์หลักของแผนพัฒนาฯ ดังกล่าว ข้างต้น

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้จะมีความยากลำบากในระยะเริ่มต้นโครงการ บริเวณหมู่บ้านมาตาพุดขณะนั้น ยังเต็มไปด้วยไร่สับปะรด และพื้นที่ทราย ตลอดจนไร่ มันสำปะหลังก็ตาม อาจารย์ สิปปนนท์ฯ ท่านก็ได้ใช้ความรู้ความสามารถ ทั้งพื้นฐานประสบการณ์เดิมของท่านในด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ด้านการบริหาร และการพัฒนาคนให้มีความรู้ความสามารถ ความเอาใจใส่ในสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการเรียนรู้ในสิ่งใหม่ๆ ในธุรกิจปิโตรเคมีของท่านอาจารย์ฯ จึงทำให้การดำเนินงานของบริษัทประสบความสำเร็จด้วยดีตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา โดยการยึดถือปรัชญาในการทำงานของท่านว่า “ผู้นำทรัพยากรธรรมชาติ สู่ประชาชน อย่างเป็นธรรม”

ผมถือว่าท่านเป็นบุคคลสำคัญคนหนึ่งที่เป็นเสาหลักให้กับการพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีของประเทศไทย จนประสบผลสำเร็จก้าวขึ้นสู่นวหน้าของเอเชียในปัจจุบัน ทั้งนี้ เป็นเพียงผลงานส่วนหนึ่งในชีวิตการทำงานของท่านเท่านั้น นอกเหนือจากงานด้านอื่น ๆ อีกมากมาย

ด้วยผลแห่งกุศลกรรม คุณธรรม ความดี ความตั้งใจรับใช้ประเทศชาติ ดังที่กล่าวมาข้างต้น จะเป็นกุศลส่งผลให้ ดวงวิญญาณของอาจารย์ สิปปนนท์ เกตุทัต ไปสู่สุคติ มีความสุขในสัมปรายภพตลอดไป

พลະ สุขเวช

คุณเลื่อน กฤษณกริ ได้พาผมไปพบและคารวะท่านอาจารย์ ดร.สิปปนนท์ เกตุทัต เพื่อเป็นการแนะนำตัว ในขณะที่ท่านอาจารย์ฯ เป็นทั้งประธานคณะกรรมการการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย และเป็นประธานคณะกรรมการบริษัทอะโรมาติกส์ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) ท่านอาจารย์ฯ ยิ้มต้อนรับอย่างกว้างขวางจริงใจและกล่าวว่า “ท่านผู้ว่าฯ สร้างทางด่วนมาตลอด ตอนนี้ต้องมาช่วยกันก่อสร้างโรงงาน ปิโตรเคมีด้วยกัน มันมีรายละเอียดมากและยุ่งยากกว่างานก่อสร้างทางด่วนไปอีกแบบหนึ่ง แต่ท่อก๊าซในโรงงานรับรองยาวไม่แพ้ทางด่วนแน่นอน” พูดแล้วท่านก็หัวเราะอย่างอารมณ์ดี ภาพนี้ยังคงเป็นที่ประทับใจไม่รู้ลืม ผมและคณะเจ้าหน้าที่บริษัทอะโรมาติกส์ฯ ได้ร่วมกันทำงานภายใต้การกำกับดูแลของท่านอาจารย์ฯ และคณะกรรมการบริษัทฯ มาด้วยความตั้งใจและภูมิใจ ที่สามารถควบคุมดูแลการก่อสร้างโรงงานจนสำเร็จได้ก่อนกำหนดประมาณ 1 เดือน (กำหนดตามสัญญา 3 ปี) ซึ่งโดยทั่วไปแล้ว เป็นการยากมากที่การก่อสร้างโรงงานขนาดใหญ่ระดับนี้จะสามารถเสร็จก่อนกำหนดได้ นอกจากนี้ยังสามารถทำการเดินเครื่องจักรโรงงานได้ภายในประมาณเพียง 2 สัปดาห์ ผู้รับเหมาก่อสร้างจากประเทศเกาหลี ถึงกับได้รับยกย่องให้ลงใน Korean Guinness Book of Records ของประเทศเกาหลีว่า เป็นบริษัทก่อสร้างโรงงานปิโตรเคมีที่สามารถก่อสร้างโดยมีความปลอดภัยไม่มีอุบัติเหตุหรือเสียชีวิตเกิดขึ้นเลยเป็น Zero-Accident ในช่วงเวลา 23.5 ล้านคน-ชั่วโมง ทั้งนี้เป็นที่ภูมิใจของเราเป็นอย่างยิ่งว่า การดำเนินงานภายใต้การกำกับดูแลของท่านอาจารย์ฯ และคณะกรรมการบริษัทฯ เป็นไปด้วยความมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง

จรัญ บุรพรัตน์

เมื่อพี่ชิป พ้นจากตำแหน่งผู้จัดการใหญ่ที่ NPC พี่ชิปได้รับใช้บ้านเมืองในเรื่องสำคัญอีกเรื่องหนึ่ง คือการไปเป็นประธานกรรมการของ ปตท. รับผิดชอบเรื่องพลังงานของประเทศ

ก่อนที่พี่ชิปจะมาเป็นผู้จัดการใหญ่ของ NPC นั้น ผู้ใหญ่กลุ่มหนึ่งนำโดย ฯพณฯของมนตรี เชาวน์ ณ ศิววันต์ ประธานการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย ในขณะที่ ได้คิดจัดตั้งองค์กรที่จะช่วยพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเลียมและปิโตรเคมีของประเทศขึ้น เนื่องจากโลกเพิ่งผ่านวิกฤตการณ์น้ำมันครั้งที่หนึ่งมา ราคา น้ำมันโลกได้สูงขึ้นถึงระดับที่ทำให้คุ่มค่าที่จะนำก๊าซธรรมชาติของไทยขึ้นมาใช้ไม่ใช่เพื่อเป็นพลังงานทดแทนบางส่วนของน้ำมันเท่านั้น แต่ยังมีคุณค่าในการใช้เป็นวัตถุดิบสำหรับอุตสาหกรรมปิโตรเคมีอีกด้วย

องค์กรนี้ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2528 ด้วยชื่อ “สถาบันปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย” ในรูปแบบมูลนิธิไม่ประสงค์กำไร ก็พี่ชิปของเรานี้แหละที่เป็นผู้จดทะเบียนมูลนิธิ โดยมีท่านองคมนตรีเชาวน์ เป็นประธานมูลนิธิ และพี่ชิปเป็นรองประธาน

พี่ชิปเคยเล่าว่าวันหนึ่งท่านองคมนตรีเชาวน์โทร.ไปหาหลังจากที่พี่ชิปได้พ้นตำแหน่งรัฐมนตรีอุตสาหกรรมแล้ว และได้บอกว่ามีงานจะให้ทำ พี่ชิปบอกว่า คิดว่าท่านองคมนตรีจะให้ไปเป็นผู้อำนวยการสถาบันปิโตรเลียมฯ ผิด พี่ชิปกำลังจะต้องไปเป็นนักอุตสาหกรรม (เลยทำให้ดิฉันแอบภูมิใจนิดๆ ว่าว้าว! ตำแหน่งผู้อำนวยการสถาบันปิโตรเลียมแห่งประเทศไทยเคยผ่านความคิดของคณะระดับพี่ชิปเลยนะ) แต่พี่ชิป “อยู่” สถาบันฯ ตลอดเวลา เมื่อมูลนิธิได้รับการจดทะเบียนเรียบร้อยแล้ว คณะกรรมการอำนวยการสถาบันฯ ก็ได้มีการจัดตั้งขึ้น และพี่ชิปก็เป็นทั้งกรรมการมูลนิธิ และกรรมการสถาบันฯ ตลอดมา เวลาประชุมกรรมการมูลนิธิ พี่ชิปจะ “think policy” จะ “think concept” จะ “think long-term” เวลาประชุมกรรมการสถาบันฯ พี่ชิปจะ “think practicality” และจะ “think deliverability” ใจและสมองพี่ชิปจะอยู่กับการพัฒนาคนมากกว่ากิจกรรมอื่นที่สถาบันฯ ทำ พี่ชิปเหมือนคนมีฝีมืออื่นๆ ไม่ค่อยว่าง และต้องเลือกการไปประชุมในงานขึ้นต่างๆ ที่ได้รับไว้ แต่พี่ชิปจะมาประชุมกรรมการเสมอถ้าไม่ติดธุระสำคัญจริงๆ แต่สำหรับดิฉันในตำแหน่งผู้อำนวยการสถาบันฯ รู้สึกว่าถ้าติดอะไรไปหาพี่ชิปได้เสมอไปบอกพี่ชิปว่า “ตรงนี้ต๋อยโง่ คิดไม่ออกพี่ชิปคิดว่าไงคะ” โดยไม่รู้สีกกลัวหรือเกรงใจหรืออาย ดิฉันจะมีความรู้สึกจะไปพบอาจารย์ เพราะฉะนั้นท่านต้องรู้ดีที่ว่า และมีคำตอบให้ ดิฉันเคยไปหาหรือเรื่องงานกับพี่ชิปทั้งที่บ้านและที่ทำงาน NESDB (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ)

เรื่องสุดท้ายที่พี่ชิปต้องการให้ PTIT ทำก่อนที่พี่ชิปจะจากพวกเราไป คือเรื่องงานวิจัยร่วมกับมหาวิทยาลัยต่างๆ ในประเทศ พี่ชิปได้ให้ทำ assessment ของ needs ของอุตสาหกรรม และ assessment ของความสามารถของมหาวิทยาลัยในประเทศที่จะตอบสนองความต้องการเหล่านั้น และยังไม่พอพี่ชิปแนะนำให้เราหาทางร่วมมือกับ international companies ที่มาทำธุรกิจในบ้านเรา ให้นำ PTIT และมหาวิทยาลัยของเราไปร่วมมือกับงานวิจัยของบริษัทเหล่านั้นและหรือมหาวิทยาลัยที่บริษัทเหล่านั้นร่วมทำวิจัยด้วย PTIT จะต้องเคลื่อนไปข้างหน้าอีกมากในเรื่องการส่งเสริมงานวิจัย

ในช่วงชีวิตของพี่ชิป ท่านได้เป็นตั้งแต่อาจารย์ นักการศึกษา นักบริหาร นักปฏิบัติ แต่พี่ชิปดูจะเป็น “นักเรียน” อยู่ตลอดเวลา บ่อยมากที่เราจะเห็นพี่ชิปมานั่งฟัง PTIT Public Lecture ดูต้องการจะเรียน ต้องการจะรู้อยู่ตลอดเวลา และในบางครั้งที่มาฟังไม่ได้ และถ้าสนใจ Lecture เรื่องใดเรื่องหนึ่ง พี่ชิปก็จะขอให้ส่ง paper ไปให้ (แต่ไม่บ่อยนัก ไม่แปลกใจเลย จะเอาเวลาที่ไหนมาอ่าน แต่ก็ยังอยากอ่านอยู่ดี)

จากการที่เป็น “นักต่าง ๆ” ของพี่ชิป พี่ชิปเป็นชุมทรัพย์ของ PTIT จริง ๆ เป็น “ชุมวิชา” เป็น “ชุมความคิด” เป็น “ชุมประสบการณ์” สถาบันฯ โชคดีมากที่ได้มีผู้ก่อตั้งเช่น ท่านอาจารย์สิปปนนท์ มีผู้ดูแลทั้งในระดับนโยบายและระดับการดำเนินการ และได้มี “ครู” คอยให้คำแนะนำอยู่เสมอเมื่อเราต้องการ

คุณหญิงทองทิพ รัตนรัต

สำนักงาน กองทุนสนับสนุนการวิจัย

ในปีกาญจนาภิเษก พ.ศ.2539 สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.) ซึ่งมีท่านอาจารย์สิปปนนท์เป็นประธานคณะกรรมการบริหาร และศาสตราจารย์ นายแพทย์วิจารณ์ พานิชเป็นผู้อำนวยการ ได้จัดทำโครงการสนับสนุนการผลิต นักวิจัยและผลงานวิจัยระดับปริญญาเอก (ปัจจุบันเรียกว่าโครงการปริญญาเอก กาญจนาภิเษกหรือ คปก.) เพื่อแก้ปัญหาความอ่อนแอด้านการวิจัยและเพิ่ม มาตรฐานการผลิตบัณฑิตปริญญาเอกในประเทศให้ได้มาตรฐานสากล และได้ เสนอโครงการไปยังรัฐบาล แต่ไม่มีที่ท่าว่าจะได้รับการสนับสนุนในบรรยากาศของ ปีก่อนพองสบู่แตก

วันหนึ่งในต้นเดือนพฤศจิกายน 2539 ท่านอาจารย์สิปปนนท์มีโอกาส เรียนให้ท่านนายกรัฐมนตรี (นายบรรหาร ศิลปอาชา) ทราบถึงความสำคัญของ โครงการ คปก. ซึ่งท่านนายกรัฐมนตรีเห็นควรสนับสนุน จึงให้รับเสนอเข้าที่ประชุม คณะรัฐมนตรีครั้งสุดท้ายก่อนการลาออก เนื่องจากเวลากระชั้นมาก ท่านอาจารย์ สิปปนนท์จึงโทรศัพท์ถึงสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยให้รีบเดินเรื่องตาม ที่ท่านประสานงานไว้ก่อนจนโครงการได้รับอนุมัติทันทีกำหนดอย่างหวุดหวิด โครงการ คปก.จึงได้เกิด แต่การดำเนินการโครงการรูปแบบใหม่ให้ประชาคม มหาวิทยาลัยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยอมรับนั้นกระทำไม่ได้ง่าย

โชคดีท่านอาจารย์สิปปนนท์รับเป็นประธานโครงการ ช่วยชี้แนะ แก้ปัญหา และเป็นพรี่เซ็นเตอร์ให้โครงการต่อเนื่องร่วมสิบปี โครงการ คปก.จึงสำเร็จเป็นที่ ชื่นชมทั่วไปในทุกวันนี้ นับเป็นอนุสรณ์ที่มีค่าสูงอีกเรื่องหนึ่งของท่านอาจารย์สิปปน นท์ เกตุทัต ที่สร้างให้แก่วงการวิทยาศาสตร์ การวิจัย และการศึกษาของประเทศ

ดร. กำจัด มงคลกุล

“เดิมผมรู้จัก ศ. ดร. สิปปนนท์ จากชื่อเสียงของท่าน ไม่รู้จักกันเป็นส่วนตัว แต่หลังจากได้ร่วมทำงานที่ สกว. และในงานอื่นๆ อีกหลายเรื่อง ก็มีความสนิทสนม กันมาก ผมถือท่านเป็นครูคนหนึ่งที่ผมได้เรียนรู้มากจากท่าน เป็นการลักจำ หมั่น สังเกต พยายามถือเป็นพ่อแม่แบบที่ผมบอกตัวเองว่าถ้าเราทำได้สักหนึ่งในสิบ ของท่านก็เพียงพอแล้ว

มาได้ทำงานใกล้ชิดกับท่านประมาณปลายปี ๒๕๓๖ หรือต้น ๒๕๓๗ เมื่อ ท่านได้รับแต่งตั้งให้มาเป็นประธานกรรมการ สกว. ที่จริงทางผู้ใหญ่ที่เป็นผู้คิดริเริ่ม

ก่อตั้ง สกว. ได้แก่ท่านปลัดอภิลาศ ใสสถานนท์ (ปลัดสำนักนายก) ท่านปลัดวิจิตร ศรีสะอ้าน (ปลัดทบวงมหาวิทยาลัย) และท่านปลัดเกษม สนิทวงศ์ ณ อยุธยา (ปลัด กระทรวงวิทยาศาสตร์) ต้องการให้ท่าน ศ. ดร. สิปปนนท์ เป็นประธานกรรมการ นโยบาย สกว. ตั้งแต่ต้น แต่ช่วงนั้นกระแสการเมืองไม่เอื้ออำนวย นักการเมืองที่มี อำนาจอยู่ในขณะนั้นไม่ชอบคนที่เคยเป็นรัฐมนตรีในรัฐบาลคุณอานันท์ ปันยารชุน ที่เป็นผู้ออก พรบ. ก่อตั้ง สกว. ในช่วงแรกจึงไปขอให้ ดร. จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา เป็นประธาน ต่อมางานทางสำนักงานทรัพย์สินฯ มากขึ้น ท่านจึงขอลาออกจาก ประธานกรรมการนโยบาย สกว. คณะกรรมการจึงลงมติเสนอให้ ครม. แต่งตั้ง ศ. ดร. สิปปนนท์ เป็นประธานแทน

ช่วงนั้นท่านเป็นประธานคณะกรรมการ ปตท. อยู่ด้วย สำนักงานของท่าน จึงอยู่ที่ชั้นบนสุดของตึก ปตท. ที่อยู่ติดกับสนามกอล์ฟฟรอนด์ ทีมบริหาร สกว. ก็ไป หาท่านที่นั่น เพื่อนำเสนอเรื่องที่จะเข้าที่ประชุม มองจากห้องทำงานของท่านเห็น ทิวทัศน์สนามกอล์ฟสวยงามมาก ผมได้เรียนบทเรียนแรกจากท่านคือวิธีตั้งเรื่องเชิง นโยบายเข้าที่ประชุมคณะกรรมการนโยบาย

ที่จริงโดยธรรมชาติของผมก็เป็นนักทำงานเพื่อสร้างคุณค่าในเรื่องใหญ่ๆ ต่อบ้านเมืองอยู่แล้ว แต่เรามันกระดุกอ่อน เปรียบเหมือนเรือที่เคยแต่แล่นอยู่ใน ลำคลอง ท่านจึงช่วยชี้ให้เห็นว่าถ้าจะไปแล่นในมหาสมุทรต้องคิดเรื่องอะไร เตรียม ข้อมูลอะไรไว้เป็นทางหนีทีไล่ คือผมได้เรียนรู้การคิดกระบวนการ (Systems Think- ing) นั้นเอง เรื่องการเรียนรู้อิทธิพลกระบวนการนี้ ผมซึมซับจากท่านตลอดระยะเวลาประมาณ ๑๓-๑๔ ปีที่ได้ใกล้ชิดกับท่าน ทั้งจากการทำงาน สกว. การประชุม ร่วมกันในงานต่างๆ เช่น สภามหาวิทยาลัย โครงการ คปก. มูลนิธิส่งเสริมวิทยา ศาสตร์ฯ กิจการของสภาการศึกษา เป็นต้น

อีกสิ่งหนึ่งที่ผมได้เรียนรู้และซึมซับจากท่าน คือการให้เกียรติคนอื่น ท่าน จะให้เกียรติคนอื่นอย่างน่าประทับใจในที่ประชุมต่างๆ และในการทำงานเพื่อ สาธารณะ ที่ผมมีโอกาสร่วมกับท่าน ท่านจะเอ่ยถึงที่มาที่ไปของงานนั้น เอ่ยถึงการ พินิจอุปสรรค และบทบาทของคนหลายๆ คนที่ช่วยกันต่อสู้ฟันฝ่า

ตอนเริ่มทำงาน สกว. ด้วยกันในปลายปี ๒๕๓๖ ผมรู้สึกเกรงขามมีท่านมาก เวลาเราไปหาท่านก็ไปกัน ๓ คน คือผม ศ. ดร. ปิยะวัติ และ รศ. ดร. บุญรักษ์ บุญญะเขตมาลา ตอนหลังก็มี ผศ. วุฒิพงษ์ เตชะดำรงสิน เพิ่มขึ้นอีกคนหนึ่ง การพูดคุยกันก็เกร็งๆ แต่ไม่นานท่านก็ให้ความเป็นกันเองและไว้วางใจพวกเรา มาก เพราะเราเริ่มทำงานเป็นผลดีขึ้นเรื่อยๆ ดูท่านจะสนุกที่ได้ร่วมคิดร่วมได้แย้งกับพวก เราในการคิดริเริ่มทำงานใหญ่ๆ ด้านการส่งเสริมการวิจัยให้แก่ประเทศ

พอเราขยายพื้นที่สำนักงาน สกว. ซึ่งอยู่ที่ชั้น ๑๘ ไปอยู่ชั้น ๑๙ อาคาร มหานคร-ยิบซัม ถนนศรีอยุธยา เป็นพื้นที่ครึ่งชั้น เราก็จัดห้องทำงานให้ท่าน ประธานด้วยพอดีท่านโดนรัฐมนตรีอุตสาหกรรมการผลิตจากประธานบอร์ด ปตท. (เพราะ ไปขางทางผลประโยชน์) ท่านจึงมานั่งทำงานที่ สกว. มากขึ้น เราจึงได้ใกล้ชิดกับ ท่านมากขึ้น แต่ท่านก็ยังมึที่ทำงานหลักอยู่ที่สภาพัฒน์ ซึ่งท่านเป็นประธานคณะ

กรรมการ และยังมีที่ทำงานที่สภาการศึกษา และที่ธนาคารกสิกรไทย ในฐานะประธานโครงการการศึกษาไทยในยุคโลกาภิวัตน์ด้วย

กล่าวได้ว่า การวางรากฐานของ สกว. เกิดขึ้นจากวิสัยทัศน์และภาวะผู้นำของ ศ. ดร. สิปปนนท์โดยแท้ พวกผมเป็นแค่ผู้ลงมือปฏิบัติเท่านั้น แต่คนก็จะให้เครดิตพวกผมมาก โดยที่ท่านก็ให้เครดิตเช่นนั้นด้วย นับเป็นความใจกว้างอย่างยิ่งของท่าน

สิ่งที่ท่านพูดบ่อยมากคือความพอดีในความสัมพันธ์ระหว่างประธาน

บอร์ด กับ ซีอีโอหรือผู้อำนวยการ ท่านบอกว่าท่านเคยอยู่ในฐานะ ซีอีโอ มาก่อน และเคยอึดอัดมาก่อน หากประธานบอร์ดเข้ามาใกล้ชิดเกินไป ผมจึงโชคดีสองชั้น คือชั้นแรกได้ความสัมพันธ์ที่พอเหมาะ ไม่ห่างเกิน และไม่ชิดเกิน กับประธานบอร์ดที่จริงตอนนั้นเราคิดว่ายิ่งชิดยิ่งดี เพราะเราอยากเรียนจากท่าน และได้คุยถกเถียงกันที่เรารู้สึกเหมือนได้เข้าชั้นเรียน คือท่านมีประสบการณ์ มีมุมมองที่เราไม่มี ให้เราได้กลับมาคิดเสมอ ข้อที่เราชื่นชมมากคือท่านไม่บอกว่าเรื่องนี้ต้องทำอย่างนี้ แต่ท่านจะคุยกับเราในหลายๆฉากสถานการณ์ (scenario) และชี้ให้เห็นโอกาสที่จะเกิดแต่ละฉากสถานการณ์ และผลที่จะเกิดขึ้น รวมทั้งทางหนีทีไล่ในแต่ละฉากสถานการณ์ แล้วให้ออกัสเราไปคิดต่อ แล้วมาคุยกันใหม่ หรือเอาเข้าไปอภิปรายกันในที่ประชุม บอร์ด

สิ่งที่พวกเรา ผู้บริหาร สกว. ได้ประโยชน์มากอีกอย่างหนึ่งคือความกว้างขวางของท่าน รู้ว่าการริเริ่มโครงการใดโครงการหนึ่งจะไปกระทบอะไร จะมีคนกลุ่มไหน หน่วยงานไหน พอใจหรือไม่พอใจ พวกเราไม่รู้ต้นลึกหนาบางของสถานการณ์ สกว. และผู้บริหาร สกว. จึงได้ประโยชน์มากจากความรอบรู้และกว้างขวางของท่าน

ทำงาน สกว. ไปได้สัก ๒ ปี เราก็มองแล้วว่าการสนับสนุนการวิจัยมีคอขวดอยู่ที่จำนวนนักวิจัยมีน้อยเกินไป และอาชีพนักวิจัยจริงๆ ก็ไม่มี (เวลานี้ก็ยังมี) เราจัดประชุมระดมความคิดที่ชะอำตอนต้นปี ๒๕๓๙ และเกิดโครงการ คปก. (โครงการปริญญาเอกกาญจนาภิเษก) ในปีนั้น ท่าน ศ. ดร. สิปปนนท์ เป็นผู้ผลักดันให้โครงการผ่าน บอร์ด สกว. เพราะในตอนนั้นมีคนมองกันว่าเป็นโครงการของคนเป็น megalomania แล้วท่านก็ไปพูดกับนายกรัฐมนตรีบริหาร ศิลปอาชา ผลักดันให้โครงการนี้ผ่าน ครม. และท่านได้ช่วยเป็นประธานคณะกรรมการนโยบายของโครงการนี้ตลอดมาจนท่านสิ้นชีวิต ผมมีความเห็นว่า โครงการ คปก. เป็นโครงการที่ประสบความสำเร็จที่สุดโครงการหนึ่งในการสร้างนักวิจัย นักวิชาการระดับปริญญาเอกให้แก่ประเทศ

เมื่อผมทำงานในตำแหน่งผู้อำนวยการ สกว. ครบ ๒ วาระ ผมมาทำงานด้านการจัดการความรู้ ศ. ดร. สิปปนนท์ก็เข้ามาเป็นกองเชียร์ แสดงความสนใจ และให้คุณค่าต่อกิจกรรมนี้ ท่านได้ให้คำแนะนำว่า น่าจะเรียก tacit knowledge ว่า “ความรู้ฝังลึก” ไม่น่าจะเรียกว่า “ความรู้ซ่อนเร้น” เพราะคำว่าซ่อนเร้นมีนัยไปทางลบทางปกปิด แต่จริงๆ แล้วความรู้ชนิดนี้อยู่ลึกมากในตัวคน โดยเจ้าของความรู้ อาจไม่รู้ตัวด้วยซ้ำว่าตนมีความรู้นั้น ผมได้ยึดถือคำ “ความรู้ฝังลึก” ตามที่ท่านแนะนำมาจนบัดนี้

สิ่งที่ผมได้เรียนรู้มากที่สุดจากการได้ใกล้ชิด ศ. ดร. สิปปนนท์ เกตุทัต คือความเป็น “นักเรียนรู้ตลอดชีวิต” ของท่าน ทุกคนที่ได้ใกล้ชิดจะรู้สึกได้ถึงพฤติกรรมและท่าทีด้านนี้ ที่ท่านแสดงออกอยู่ตลอดเวลา เป็นบทเรียนสำคัญที่สุดสำหรับผม

“นรชาติวางวาย
มลายสิ้นทั้งอินทรี
สถิตทั่วแต่ชั่วดี
ประดับไว้ในโลกา”

ชีวิตของ ศ. ดร. สิปปนนท์ เกตุทัต เป็นชีวิตที่ได้สร้างเรื่องราว และผลแห่งความดีประดับไว้ในโลกอย่างหาที่เปรียบมิได้ ผมจึงเชื่อว่าท่านจะมีความสุขในสัมปรายภพอย่างแน่นอน

ศาสตราจารย์ นายแพทย์ วิจารณ์ พานิช

ปลูกป่า 1,000,000 ไร่ และรางวัลลูกโลกสีเขียว

ริสาและสามีได้ตามแดดดีไปปลูกต้นไม้ในหลายพื้นที่ มีครั้งหนึ่งที่ประพจน์ไม่ว่างติดธุระบางอย่าง ริสาเลยอาสาขับรถไปให้แดดดี เจ้าหน้าที่ก็ทวงกลัวว่าริสาจะไม่ชำนาญ แต่ด้วยความที่มีมือชั้นครูเป็นผู้สอนริสาขับรถ จึงมั่นใจแม้จะไค้ดิ่งแถมบางครั้งครูต้องบอกว่าไม่ต้องรีบ อยากรีไปทันอยู่แล้ว เดียวเขาจะยังไม่พร้อม ทำให้ต้องผ่อนคันเร่งลงมา

ความคิดที่จะสร้าง “รางวัลลูกโลกสีเขียว” นี้ เริ่มต้นในปี 2540 (ก่อนมีการมอบรางวัลครั้งแรกเกือบ 3 ปี) โดยกลุ่มคนเล็กๆ เช่น คุณชมัยภร (แสงกระจ่าง) และแพรวจารุ จากสมาคมนักเขียนฯ คุณสุรพล ดวงแข จากมูลนิธิวิคตอเรีย และพันธุพีชฯ ดร.จำเนียร วรรัตน์ชัยพันธ์ จากสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย และพนักงาน ปตท. ในโครงการปลูกป่าถาวรเฉลิมพระเกียรติฯ ซึ่งมีความเห็นตรงกันว่า ป่าไม้และสิ่งแวดล้อมของประเทศถูกทำลายอย่างหนักจนเข้าสู่ภาวะวิกฤติ ในขณะที่เดียวกันได้พบว่ามีผู้คนบางส่วนที่เสียสละได้พยายามต่อสู้ ปกป้องและสร้างสรรคธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ผู้คนเหล่านี้บ้างใช้ปากกาเป็นอาวุธ บ้างปฏิบัติงานในพื้นที่คนเดียว บ้างเป็นกลุ่ม เป็นหมู่บ้าน เป็นเครือข่าย มีทุกเพศทุกวัย

การปกป้องสิ่งแวดล้อมของผู้เสียสละเหล่านี้เต็มไปด้วยความยากลำบาก ต้องเผชิญกับปัญหาอุปสรรคมากมาย บ่อยครั้งถึงขั้นสูญเสียเลือดเนื้อและชีวิต ซึ่งกลุ่มผู้ริเริ่มรางวัลมีความเห็นตรงกันว่า ควรจะยกย่องให้กำลังใจและประกาศเกียรติคุณของผู้เสียสละเหล่านี้ ให้เป็นบุคคลที่เป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม โดยการมอบรางวัลและประกาศเกียรติคุณให้ทราบทั่วกัน

ในช่วงปีแรกได้ตั้งชื่อรางวัลนี้ว่า “รางวัลลูกโลกปากกาสีเขียว” และในปีต่อมาเพื่อที่จะขยายขอบเขตให้กว้างขึ้น จึงตัดคำว่า ปากกา ออกไป เหลือเพียง “รางวัลลูกโลกสีเขียว” สืบต่อมาถึงปัจจุบัน

อย่างไรก็ตาม ความตั้งใจของคณะผู้ริเริ่มรางวัลนี้ใน 2 ปีแรก ไม่สามารถดำเนินการให้เป็นรูปธรรมไปสู่การมอบรางวัลได้ เนื่องจากมีอุปสรรคต่างๆ มากมาย ท่ามกลางความมืดมองไม่เห็นหนทาง และความอ่อนล้าของกลุ่มผู้ริเริ่มรางวัลนี้ ที่นับวันจะพอกพูนขึ้นจนแทบจะหมดหวังที่จะได้เห็นรางวัลปรากฏความเป็นจริงกลับเกิดแสงสว่างด้วยความหวังขึ้นมา เมื่อผู้เขียนซึ่งได้รับมอบหมาย

ดำเนินการเรื่องนี้ ได้นึกถึงบุคคลผู้หนึ่ง ท่านคือ “อาจารย์ ดร. สิปปนนท์ เกตุทัต”

โดยความเป็นจริงแล้ว ผู้เขียนไม่รู้จักกับท่านอาจารย์ เป็นการส่วนตัว เพียงแต่ทราบว่าท่านเป็นบุคคลที่มีผลงานเป็นที่เคารพยกย่องกันอย่างกว้างขวาง ทั้งในด้านการศึกษา สิ่งแวดล้อมและอื่นๆ และประการสำคัญที่สุดสำหรับผู้เขียน (ซึ่งขณะนั้นเป็น ผอ.โครงการปลูกป่าฯ 1 ล้านไร่ของ ปตท.) ได้ทราบว่าท่านอาจารย์ ดร.สิปปนนท์ มีอุดมการณ์ที่แน่วแน่ในการปกป้องและสร้างสรรค์ธรรมชาติสิ่งแวดล้อม เช่น ในขณะดำรงตำแหน่งประธานคณะกรรมการ ปตท. นั้น ท่านเป็นผู้ผลักดันและอนุมัติให้ ปตท. เข้าร่วมในโครงการปลูกป่าถาวรเฉลิมพระเกียรติฯ ถึง 1 ล้านไร่ รวมทั้งได้ติดตามความก้าวหน้าโครงการปลูกป่าฯ ของ ปตท. ตลอดมา

ดังนั้น ในเช้าวันหนึ่งของต้นปี 2542 ผู้เขียนและคุณศรีสุรางค์ มาศศิริกุล ได้เป็นตัวแทนกลุ่มผู้ริเริ่มรางวัลขอเข้าพบท่านอาจารย์ ดร.สิปปนนท์ เกตุทัต ที่สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ซึ่งขณะนั้นท่านดำรงตำแหน่งเป็นประธานคณะกรรมการสภาพัฒนาฯ)

หลังจากที่ท่านอาจารย์ได้ฟังผู้เขียนและคุณตุ้มชี้แจงถึงวัตถุประสงค์ เป้าหมายและปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการรางวัลนี้ด้วยความสนใจอย่างยิ่ง ท่านได้บอกว่าคุณยินดีที่จะให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่ โดยท่านรับจะเป็นรองประธานกรรมการ และจะเชิญ ฯพณฯ อานันท์ ปันยารชุน เป็นประธานกรรมการ รวมทั้งได้แนะนำให้เรียนเชิญผู้ทรงคุณวุฒิอีกหลายๆ ท่านร่วมเป็นคณะกรรมการเพื่อขับเคลื่อนรางวัลนี้ให้เกิดประโยชน์ต่อสิ่งแวดล้อม สังคมและประเทศชาติต่อไป ซึ่งผู้เขียนได้ทราบในภายหลังถึงกรณีที่ ฯพณฯ อานันท์ ปันยารชุน ได้ตอบรับเชิญเป็นประธานกรรมการรางวัลลูกโลกสีเขียวก็เพราะท่านอาจารย์ ดร.สิปปนนท์ ได้กล่าวแก่ท่านว่า “ผมขออะไรอย่างหนึ่งนะ ห้ามปฏิเสธ”

และนับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ลมหายใจและชีวิตของรางวัลลูกโลกสีเขียวที่ทั้งมีดมนและริบหรี่เต็มที พลันเจิดจ้าเต็มเปี่ยมด้วยพลังขับเคลื่อนมาจนทราบเท่าปัจจุบัน

ตลอดเวลากว่า 7 ปี ของรางวัลลูกโลกสีเขียว ท่านอาจารย์ ดร.สิปปนนท์ ซึ่งอายุกว่า 70 ปีแล้ว ได้ทุ่มเทกำลังกายกำลังใจให้กับรางวัลนี้ บ่อยครั้งที่ท่านเดินทางร่วมไปกับคณะทำงาน บุกป่าฝ่าดงไปตามป่าเขาหุบเหวลึก และหลากหลายความยากลำบากทุกรันทารโดยไม่ย่อท้อ เพื่อสรรหาบุคคล ชุมชนและเยาวชนที่เหมาะสมเข้ารับรางวัล และเป็นกำลังใจให้กับผู้คนเหล่านั้น ในการดูแลปกป้องป่าไม้และธรรมชาติสิ่งแวดล้อมของประเทศ

ครั้งหนึ่งในปี 2547 มีการประชุมใหญ่คณะกรรมการ และคณะทำงาน

รางวัลลูกโลกสีเขียว ที่ อ.โขงเจียม จ.อุบลราชธานี มีผู้ร่วมประชุมบางท่านอยากทราบว่า รางวัลลูกโลกสีเขียวกำเนิดขึ้นเมื่อใด ผู้เขียนได้ตอบคำถามในที่ประชุมว่า รางวัลลูกโลกสีเขียวได้ถือกำเนิดขึ้นมาในวันใดวันหนึ่งของต้นปี 2542 ซึ่งเป็นวันและเวลาที่ผู้เขียนและคุณตุ้ม เข้ากราบพบท่านอาจารย์ ดร.สิปปนนท์ เกตุทัต เพื่อบอกเล่าปัญหาอุปสรรคต่างๆ และท่านได้ดำเนินการแก้ไขให้จนรางวัลลูกโลกสีเขียวได้แจ้งเกิดและเติบโตมาจนถึงปัจจุบัน

อุดม วิเศษสาร

ในปี พ.ศ. 2535 ปตท. มีภาพยนตร์โฆษณา ปตท. ที่ขึ้นต้นด้วยภาพท่าน ดร.สิปปนนท์ มาเล่าเรื่องชาวอินเดียนแดง ที่พูดถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อมว่า “พวกเขาสูญเสียแขน ขา หรือแม้ดวงตา เขาก็ยังมีชีวิตอยู่ได้ แต่หากสูญเสียสิ่งแวดล้อมเขาจะเสียไปทั้งชีวิต” ท่านพูดอย่างสบายๆและเป็นธรรมชาติ สื่อความเข้าใจง่าย และเมื่อได้มาทราบในภายหลังว่า การถ่ายทำภาพยนตร์ชุดนี้มีได้มีการเตรียมล่วงหน้ามาแต่อย่างใด ผู้ผลิตเตรียมมาอย่างหนึ่ง แต่เมื่อได้มาพูดคุยกับท่าน และท่านได้ยกตัวอย่างชาวอินเดียนแดง จึงตัดสินใจให้ท่านเป็น presenter และถ่ายทำเลย ภาพของท่านยังอยู่ในความทรงจำของผมมาจนทุกวันนี้

จนกระทั่งปี พ.ศ. 2546 ผมได้รับมอบหมายจากกรรมการผู้จัดการใหญ่ให้เป็นหัวหน้าคณะทำงานลูกโลกสีเขียวสืบต่อจากพี่อุดม วิเศษสาร ผอ.โครงการปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติฯ ปตท. จึงมีโอกาสทำงานใกล้ชิดท่าน ในโอกาสที่ลงพื้นที่หาข้อมูลเพิ่มเติม เข้าเยี่ยมชมนพื้นที่ที่ส่งเข้าประกวด ฟังชาวบ้านชี้แจง ความรู้สึกของท่านสื่อผ่านออกมาทางสายตาและรอยยิ้ม เห็นได้ชัดว่าท่านมีความสุข และหลายครั้งที่ผมได้เห็นทั้งสองท่าน ดร.สิปปนนท์ และอาจารย์เอมิลี ยิ้มและหัวเราะพร้อมกัน เป็นภาพที่น่ารักและประทับใจ จึงไม่แปลกใจเลยที่ presenter ในภาพยนตร์โฆษณาชุดนั้นดูเป็นธรรมชาติ เพราะสิ่งแวดล้อมคือจิตใจของท่านเอง ในช่วงท้ายผมได้ไปเยี่ยมท่านที่บ้านท่านต้องใช้ที่พุงช่วยเดินและใช้อุปกรณ์ตามติดกับตัวท่าน ท่านยังคงพูดถึงโครงการลูกโลกสีเขียวและยังขอเข้าร่วมประชุมด้วย

โครงการลูกโลกสีเขียวที่ก่อตั้งมาในปีพ.ศ. 2539 ท่านเป็นหนึ่งในคณะผู้ก่อตั้งเป็นโครงการที่มีลักษณะพิเศษ ตรงที่ว่าคณะกรรมการตัดสินที่มีท่านอานันท์ ปันยารชุน เป็นประธาน คณะกรรมการกลั่นกรอง และคณะทำงานภูมิภาค มาร่วมทำงานด้วยใจทั้งสิ้น ไม่มีค่าจ้าง และมีความคิดเป็นอิสระ และโครงการนี้เมื่อได้มาร่วมทำแล้วนั้น จะพบว่า ที่สำคัญคือมีเสน่ห์ (Classic) ถ้าได้มาร่วมในโครงการนี้

แล้วจะรู้สึกเหมือนมาอยู่อีกสังคมหนึ่ง คือสังคมของคนทำดี ที่ลงมือทำตามที่ตั้งใจไว้ โดยไม่มีเงื่อนไขใดๆ ทั้งสิ้น ไม่ต้องมีแผนงาน ไม่ต้องมีงบประมาณ ไม่มีขอบเขตและข้อจำกัด เพียงแต่... ลงมือทำเท่านั้น

ดร. สงเกียรติ ทานสัมฤทธิ์

“ผมขออะไรท่านอย่างหนึ่ง และห้ามท่านปฏิเสธ”

เป็นถ้อยคำที่ท่านอานันท์ ปันยารชุน กระเช้าท่านอาจารย์ ดร.สิปปนนท์ ให้พวกเราได้ยินอยู่บ่อยครั้ง เพราะเป็นคำพูดที่ท่านอาจารย์ได้กล่าวแก่ท่านอานันท์เมื่อครั้งไปเรียนเชิญท่านเป็นประธานคณะกรรมการรางวัลลูกโลกสีเขียว ซึ่งทำให้ท่านไม่สามารถปฏิเสธได้ และทำให้ “รางวัลลูกโลกสีเขียว” เกิดมานับแต่วันนั้น จนถึงวันนี้

ตลอดระยะเวลา 8 ปีที่ผ่านมา ท่านอาจารย์ได้ให้ความสนใจสอบถามถึงความคืบหน้าของงาน วันนัดหมายในการประชุมตั้งแต่ต้นปี เพื่อจะได้จัดทำนัดหมายไม่ให้ตรงกัน และร่วมลงพื้นที่เยี่ยมชมผลงานของผู้เข้าประกวด และเมื่อคณะทำงานมีอะไรที่ไม่สามารถจะตัดสินใจได้ ก็จะปรึกษาท่าน ซึ่งท่านก็จะให้คำแนะนำหรือช่วยหาทางออกให้อยู่บ่อยครั้ง ตัวอย่างเช่น ในการคัดสรรผลงานของคณะทำงานภูมิภาค ที่ต้องลงพื้นที่พิจารณาข้อมูลของผลงานที่ได้รับสมัคร และ สรรหาในรอบแรก ก่อนที่จะนำเสนอคณะกรรมการคัดเลือก บางครั้งก็จะประสบกับปัญหาการดำเนินงานในพื้นที่ที่ไม่แน่ใจว่าทำงานมาถูกทางหรือไม่ จำเป็นต้องใช้มุมมองของผู้ที่เป็นกลางและมองภาพกว้างไปช่วยพิจารณาและแก้ไข และได้้นำเรียนปรึกษาท่านอาจารย์ในปัญหานี้

นอกจากท่านจะให้คำแนะนำแล้วยังลงพื้นที่ร่วมกับคณะทำงานภูมิภาค เพื่อจะได้สามารถแก้ไขปัญหาได้ตรงจุด ทั้งๆที่ระยะทางในการเดินทางก็ไกล รับประทานอาหารก็ไม่มีเวลา บางมื้อก็ประมาณ 3 ทุ่ม เข้าที่พักไม่เคยต่ำกว่า 5 ทุ่ม และแม้จะต้องออกเดินทางตั้งแต่เช้า ท่านก็ยัง สดชื่นไม่เคยแสดงอาการเหน็ดเหนื่อยให้เห็น และมีความสุขทุกครั้งที่ได้เดินทางเข้าไปในพื้นที่ชนบท รับประทานอาหารพื้นเมือง ผักพื้นบ้าน แม้แต่ไข่มดแดงท่านก็รับประทานร่วมกับพี่น้องในชุมชนอย่างเอร็ดอร่อย เป็นภาพประทับใจของคณะทำงานและผู้ที่เป็นไปเยือน

แม้บางผลงานที่ผ่านการพิจารณาและได้รับรางวัลไปแล้ว แต่ยังคงต้องการความช่วยเหลืออยู่ เช่น พื้นที่ป่าโนนคำมากก่อง โนนคำซ่า โนนคำเชียงบง ซึ่งเป็นป่าสมบูรณ์แห่งหนึ่งของ จ.ศรีสะเกษ ที่มีแนวโน้มจะถูกจัดให้เป็นพื้นที่ก่อสร้างมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง แต่หลังจากการคัดค้านของชุมชนในพื้นที่ และนางวิไลพร บุญตาโลก แกนนำในการรักษาผืนป่าแห่งนี้ ทำให้มหาวิทยาลัยได้ยกเลิกการก่อสร้าง แต่ก็ยังไม่เป็นที่วางใจของชุมชน ท่านอาจารย์ก็ได้ไปสอบถามกับอธิการบดีของมหาวิทยาลัยแห่งนี้ และได้้นำคำตอบมาบอกแก่ชุมชนและนางวิไลพรเองว่า “ท่านอธิการบดีบอกว่า ได้เลิกสร้างแล้ว ให้วางใจได้”

ในการลงพื้นที่ตรวจเยี่ยมผลงาน สิ่งที่เรามักจะได้ยินท่านถามอยู่เสมออีก

คือเรื่องของการเชื่อมโยงบูรณาการความรู้ในผืนป่ากับการศึกษาของโรงเรียน และหากที่ใดยังไม่มีการจัดทำ ท่านก็จะให้คำแนะนำที่น่าสนใจที่ครูและนักเรียน รวมทั้งชุมชนสามารถนำไปปรับใช้ให้เป็นประโยชน์ได้

ความรักความห่วงใยในคนและผืนป่าของท่านมีอยู่ตลอดเวลา แม้แต่วันที่ไปเยี่ยมท่าน ซึ่งท่านเจ็บหนักมากแล้ว ท่านก็ยังกล่าวว่า “ไว้ผมหายดีเมื่อไหร่ เราไปป่ากันอีกนะ”

ทุกวันนี้ ทุกครั้งที่เราไปตรวจเยี่ยมพื้นที่ ท่านยังคงไปกับพวกเราเสมอ แม้แต่ตอนที่เกรงว่าอาจมีอันตรายจากการเดินทาง ก็ยังนึกถึงท่าน ขอให้ช่วยคุ้มครอง บางครั้งยังคิดว่ารบกวนท่านไปหรือเปล่า แต่ด้วยความเมตตาของท่าน คิดว่าท่านคงมีความสุขที่ไปกับเราและได้ช่วยเหลือเรา...แม้ว่าท่านจะอยู่ในสรวงสวรรค์

ศรีสุรางค์ มาศศิริกุล

อาลัย...“สิปปนนท์” “คนทองแผ่นดิน”

เพียงหนึ่ง... “เสนาบดี”
วิถีปราชญ์ “คลังสมอง”
คมเทียบ “ครูไทย” ใฝ่ปอง
สืบสาน ครอบครอง คุณธรรม
ตะวัน มีทัน ชิงพลบ
พลันประสบ วิปโยค โศกร่ำ
ค่าแห่ง ความดี ที่กระทำ
ตอกย้ำ แนวทาง ปัจเจกชน
สายรุ้ง ตีวง ไฉ่ค้ำบัล
น้อมรับ ศรีทธา ด้วยฟ้าฝน
วาดหวัง ชีวิต จิตตล
ผลิตผล คุณค่า ปัญญาไทย
เขยื้อน แต่ละก้าว มุ่งมั่น
สร้างสรรค์ วิถีปลูก จุกคิดใหม่
“รู้ฝังลึก รู้แจ้งชัด” ชัดเกล้าไป
หากรู้ได้ “แบบงานด่วน” ควรระวัง
ดร.สิปปนนท์ เกตุทัต
สัจธรรม เต็มเต็ม เข้มขลัง
กายลับ ดับแสง แห่งพลัง
วิถีปลั่ง เจิดจรัส วัฒนา
วาบหัวใจ ไอรุ่น คุณความรู้
คำ “ครู” แน่นหนัก ยากจักหา
สารพัด ปฏิบัติ ดิดตริงตรา

เป็นอุทา ทรณให้ ได้เดินตาม
เพียงหนึ่ง... เสนาบดี เท่านั้นแล้ว
ใจแป้ว หัวใจไหว ให้นึกขาม
สักเศษเสี้ยว ศิษย์อุทิศส่ำ พยายาม
สามแบบฉบับครู “สิปปนนท์”
หนึ่ง ชื่อสัตย์ กตัญญู รู้คุณชาติ
สอง มั่นในศานต์ กษัตริย์ เป็นกุศล
สาม ยึดถือ “วิถีไท” ไร้กังวล
ชาติอื่นปล้น เอาไป ไม่ได้จริง
ถ้าแตก สามัคคี จะพินาศ
อย่าขาด ไม่ตรีจิต คิดทุกสิ่ง
เชื่อมหัวใจ ดวงน้อย ค่อยประวิง
เล็ก “ชิงกิวา ช่างแกร่ง”
ทุกถ้อยคำ ของครู ศิษย์รับรู้
ซึมซับ หนทาง อย่างรู้แจ้ง
ปรัชญา วิถีทัศน์ ไม่ดัดแปลง
เข้มแข็ง อดทน ทำความดี
เกือบทศวรรษ “รางวัลลูกโลกสีเขียว”
ครูเที่ยว ไปส่ง ทุกพื้นที่
เหนือ ใต้ อีสาน ออก ตกมี
ครูชี้ แนวทาง สร้างชุมชน
บัดนี้ เหลือเพียงเงา ครูเท่านั้น
เคยร่วมฝัน สรรค์สุข ทุกแห่งหน
จารึกถ้อย ร้อยมาลา แทนทุกคน
กราบแทบเท้า “สิปปนนท์” คนทองแผ่นดิน

รองศาสตราจารย์ ดร.บุญยงค์ เกศเทศ

2536 หลังจากงานแต่งงานของริษา ที่ริษาเป็นคนจัด จนเจ้าหน้าที่ร้าน S&P คนทำดอกไม้ คนซักพรอม นึกว่าริษาเป็นเจ้าของ (ฮา) เรา (แดดดี, มামী, ริษา) ก็ตัดสินใจหมู่บ้านเก่าที่เป็นเรือนหอและเป็นสถานที่จัดงานรดน้ำของแดดดีกับมামী เพื่อสร้างบ้านใหม่เป็นคอนโดทิวทัศน์

สาเหตุหนึ่งในการตัดสินใจ คือเป็นสุดัลป์ดาห์ที่ริษาไปดำน้ำที่พัทยา แดดดีกับมামীไปประชุมที่พัทยาหรือระยอง มีฝนตกใหญ่ที่กรุงเทพฯ ช่วงนั้นเราไม่มีแม่บ้าน ซึ่งบ้านเราเวลาฝนตกต้องเปิดปั๊มน้ำ พอตอนหลังทำระบบ automatic แต่วันนั้นระบบล่ม ทำให้น้ำเต็มบ้านทั้งข้างในและข้างนอก ป้าจิวรับโทร.หาแดดดี พอเรากลับมาวันอาทิตย์ พบว่าพรอมเปอร์เซียใหม่แท้ผืนโปรดที่แดดดีหอบกลับมา จากอิรักหรืออิหร่านประมาณนี้ กำลังลอยอยู่กลางบ้าน และโดนพรอมสีแดงที่เรา ปูเกือบเต็มบ้านสีตกใส่ โชคดีที่เปียโนวางอยู่บนอิฐรูปสี่เหลี่ยม ทำให้แดดดีใจว่าถ้า จะอยู่ต่ออีก 10-20 ปีก็ต้องอยู่แบบไม่ต้องระแวงว่าน้ำจะท่วมบ้านอีกเมื่อไหร่

ตอนแรกเราไปดูบ้านสำเร็จรูปที่บริษัทรับสร้างบ้านมีแบบให้เลือก เราเกือบเลือกบ้านสามชั้น แต่แดดดีมีความคิดว่าอยากให้ลูกทุกคนได้อยู่ด้วยกันที่บ้านเศรษฐี เหมือนที่แดดดีได้อยู่กับพี่น้อง จึงเริ่มสเก็ตแบบโดยสถาปนิกริษา และสถาปนิกแดดดี แล้วให้สถาปนิกพี่เต๋ย (อนุรัฐ พันธุ์พันธ์) จัดการทำแบบให้ออกมาสามารถก่อสร้างได้ ทำไปทำมาจาก 4 ชั้น กลายเป็น 5 ชั้น และกลายเป็น 6 ชั้น บวกห้องใต้หลังคาในที่สุด (ห้องใต้หลังคาเพิ่มเอาก่อนที่จะมุงหลังคา ทั้งริษา และแดดดีเห็น space ที่ได้หลังคาเลยให้ทำพื้นด้วยไม้อัด 20 มม. เพื่อใช้เป็นที่เก็บของ บ้านเราเลยมีที่เก็บของขนาด 240 ตร.ม. ซึ่งร้อนมากที่สุด

ตอนจะก่อสร้าง แดดดีสอนวิธีจัดซื้อ/จัดจ้างไปในตัว มีการให้แบบกับผู้รับเหมา 3-4 รายและให้เสนอราคาเป็น unit cost เราเอามาเปรียบเทียบกันดูเพื่อหาราคาต่ำสุดและดูเทียบการราคาวัสดุก่อสร้าง แดบยังมีการใช้สิทธิพนักงานในเครือซิเมนต์ไทยของริษา ซึ่งสุภกัณฑ์ราคาได้ลด (ตอนนั้นริษาทำงานอยู่สยามบรรรจกัณฑ์ กลุ่มกระดาษ) ช่วงที่กำลังเลือกผู้รับเหมาเราก็เริ่มหาบ้านเช่าในบริเวณใกล้เคียงเพื่ออาศัย 1 ปีช่วงการก่อสร้าง

สรุปสุดท้าย เราเช่าห้อง 1 ห้อง 5,000 บาท/เดือนใช้เก็บของ และปรับปรุงชั้นบนบ้านอาแฉัด และเราไปอยู่กับอาแฉัด เป็นเวลาปีกว่าๆ ทำให้แดดดีไม่ต้องเสียเวลาเดินทางไปตรวจงานก่อสร้าง สามารถเดินดูได้ทั้งเช้าและเย็น

ความลำบากครั้งใหญ่ครั้งหนึ่งคือการต้องตัดสินใจทั้งของ และการจัดแบ่งของเป็นหมวดหมู่ มামীให้เรา (แดดดีและริษา) แยกของออกเป็น 4 กลุ่ม คือ

- ของที่ไม่ใช้แล้ว และไม่ต้องการจะเก็บ : บริจาค ขาย ทั้ง
- ของที่ไม่ใช้แล้วแต่ต้องการเก็บ เช่น เก็บเป็นของที่ระลึก : เก็บเข้าลัง ทำรายการสิ่งของ เก็บที่ห้องเช่าลิ้งค์ด้านใน
- ของที่คิดว่าจะใช้บ้าง แต่อาจต้องใช้หลังจาก 1 ปี : เก็บเข้าลัง ทำรายการสิ่งของ เก็บที่ห้องเช่า
- ของที่ใช้ประจำทุกวัน : เอาไปบ้านอาแฉัดด้วย

จากการย้ายบ้านครั้งนี้ ทำให้เรียนรู้ระบบ Logistics โดยไม่รู้ตัว และทำให้ริษาได้เอาไปใช้งานในการย้าย warehouse ที่มาเลเซีย

“Hello Lucky people”

คำทักทายที่แสนประเสริฐประโยคนี้ ผมได้ยินจากปากแดดดีอยู่เสมอว่า แดดดีมักจะใช้ทักทายกับลูกหลานและคนที่สนิทอำนวยพรให้พวกเราเมื่อพบเจอกัน แดดดีคงอยากให้เราเป็นคน โชคดีมีสุขกันตลอดวันหรือตลอดไป

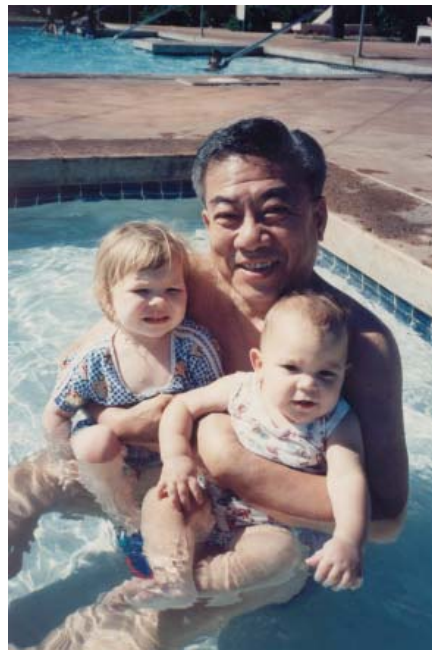
คำอวยพรจากแดดดีเป็นจริงดังนั้นครับ ผมเป็นคนโชคดีมากๆ ที่ในชีวิตของผมได้เข้ามารู้จักใกล้ชิดกับครอบครัวเกตุทัตของแดดดี หลายๆ สิ่งที่ดีที่แดดดี และมামীได้กรุณาต่อผมเป็นสิ่งพิเศษสุด โดยเฉพาะแบบอย่างที่ดีที่แดดดีปฏิบัติให้เราเห็น ทั้งความซื่อสัตย์ ความทุ่มเทเสียสละที่ได้ทำงานเพื่อส่วนรวม การรักษา และรู้จักใช้เวลาอย่างคุ้มค่า ความสมถะ ความสุนทรีย์ และอีกหลายสิ่งหลายอย่างที่ไม่สามารถบรรยายได้หมด สิ่งดีๆ เหล่านี้ค่อยๆ เข้ามาซึมซับอยู่ในใจผม และทำให้ชีวิตของผมดีขึ้นมาในหลายๆ เรื่องเมื่อได้ใช้ความดีเหล่านั้นในการดำเนินชีวิต

นี่คือความโชคดีที่แดดดีไม่เพียงแค่อำนวยพรให้ แต่แดดดีทำให้เห็นอยู่ตลอดเวลา และยังหยิบยื่นความดีให้เราได้นำไปใช้กัน เรียกได้ว่าใครใช้มากก็จะโชคดีมาก

กราบขอบพระคุณแดดดีครับ สำหรับความโชคดีที่มอบให้กับผม
ทวีรัตน์ โชคชัยเพิ่มพูนผล (อ้วน คนโชคดี)

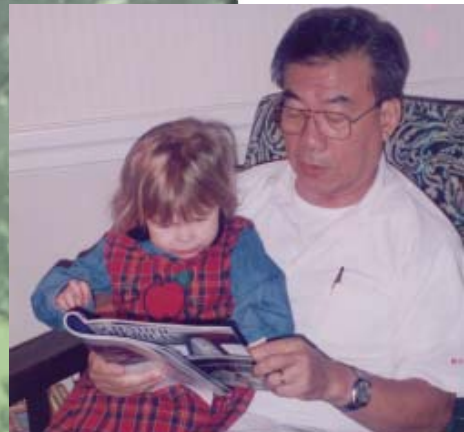
หลานตา

วันที่เอมีเกิด (14 ก.ค. 2538) เป็นวันล่อย
อังคารของคุณย่า (คุณหญิงถนอม ทยานพิฆาต) คุณ
ตาคุณยายจึงยังไม่ได้มาเยี่ยม พอวันรุ่งขึ้นคุณยายรีบ
มาโคราชแต่เช้า คุณตาติดงานสำคัญมาทันทีไม่ได้ ตก
เย็นเลิกประชุมคุณตารีบโทร. ตามริสา แล้วบึ่งรถจาก

กทม.มาโคราช ริสาใช้เวลาไม่ถึง 2
ชั่วโมง คุณตาเห็นหน้าหลาน แล้วก็
ยิ้มอย่างมีความสุข อยู่เล่นกับ
หลานสักพักใหญ่ แล้วก็มานอน
บ้านริสาใน มทส. เช้าวันรุ่งขึ้น ตี 5
กลับไปทำงานที่ กทม. พอวันเสาร์ก็
มาหาใหม่

เอมีเป็นหลานที่คุณตา รัก
มากที่สุด ตาหลานเล่นด้วยกัน
อย่างมีความสุข

หลังจากเอมีเกิดพวกเราคิดกันไปเองว่าแดดดีจะลดงานลงจะได้มีเวลา
เล่นกับหลานเยอะๆ แต่งานคุณตา ก็ไม่ได้ลดลง อย่างไรก็ตามคุณตาก็มีเวลาให้
หลานเสมอ

